ISSN 1308 - 4887
Yıl 6 • Sayı 21
Aralık 2015

esiad yaşam

ege sanayicileri ve işadamları derneği

EGE SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
1992
23.
2015
23. GURUR YILI

2016 KARŞITLIKLARIN ÖNÜNE SET ÇEKEN BÜTÜNLEŞTİREN DİNAMİKLERİN YILI OLSUN

Bu yıl
ışıldama
sırası
sizde!
Yeni yılın
tüm hayalleri,
mutluluğu ve parıltısı
üzerinizde olsun...

Vera Luz

KONAK PIER AVM
Atatürk Caddesi No: 19 z-27 - İZMİR
T: 0 232 441 01 04 - 441 01 91
M: 0 530 776 93 50

ALSANCAK
1379 Sokak No: 6/A Alsancak - İZMİR **(Eski VeraLuz arka sokağı)**
T: 0 232 421 18 21 - 421 34 18
M: 0 531 309 05 53

www.veraluz.com.tr ▪ info@veraluz.com.tr

/veraluzmucevher /veraluzmucevher

Sağlıkla, güvenle ...

Ailemizin yeni üyeleri

1979 dan beri

Orkide®

www.orkide.com.tr

KÜÇÜKBAY

KÜÇÜKBAY YAĞ SANAYİ A.Ş.

Ankara Cad. No.102 Bornova İzmir • Tel: 0 232 388 25 57 - 388 37 92

esiad yaşam
ege sanayicileri ve işadamları derneği

YIL 5 • SAYI 21 • ARALIK 2015

ESİAD ADINA SAHİBİ
Mustafa GÜÇLÜ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Ferit KORA

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Göksel UÇAK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
İ.Hakkı KESİRLİ

YAYIN VE DANIŞMA KURULU
Ahmet S.TÜKEL, A.Nedim ATİLLA, Ayşe TATARİ, Bülent ZARİF, Av.Banu VARDAR TOSUNOĞLU, Devrim ÇUKUR, Dilek GAPPİ, Fadıl SİVRİ, Gaye YÜKSEL, Mehmet Bülent SAĞEL, Nihat DEMİRKOL, Okan Sezer, Reşat KUTUCULAR, Selim TÜRSEN, Sıtkı ŞÜKÜRER, Yücel ÖZTÜRK.

BU SAYIDA YAZI VE FOTOĞRAFLAR
Alpay SÖNMEZ, Aykut USLUTEKİN, Deniz ÇABA, Elvan DEMİRKAN, Dr. Yasemin FATİH AMATO

YAPIM
Shift - İzmir
Hürriyet Bulvarı 10, Kat:7
35230 Montrö İzmir
Telefon 232.446-3509 • 446-3510

BASKI
Metro Matbaacılık Ltd. Şti.
Yahya Kemal Beyatlı Caddesi 94,
Begos 3.Bölge 35400 Buca İzmir
232.290 3311

1 Aralık 2015 tarihinde basılmıştır.

YÖNETİM YERİ
Şehit Fethi Bey Caddesi 55,
Heris Tower Kat 8, 35210 İzmir
Telefon 232.483 8833 • Faks 232.483 3525
info@esiad.org.tr • www.esiad.org.tr

ESİAD Yaşam, Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği yayın organıdır. Dergide yer alan görüşler yazarlara ait olup, ESİAD'ın görüşlerini yansıtmaz. İzinsiz alıntı yapılamaz.

10 Ekonomi ve politika ekseninde Terör ve Çözüm Süreci

26 Uğur Yüce ile söyleşi

46 Duayen: Halil Şahin

90 Yazar Çınar Atay

30 I Kasım sonrası ekonomik ve siyasi istikrar mümkün mü?

36 Dünyada ve Türkiye'de para piyasalarının durumunu konuştuk

42 İzmir, yerel kalkınmada örnek olacak

52 İzmir serbest bölgeler şehri olur mu?

58 Prof. Dr. Osman Erden: "Türkiye'nin ihraç edebildiği canlı et, balıktır"

66 İzmir'de ihtisas fuarcılığı

74 Prof. Dr. Cem Terzi ile Suriyeli mültecileri konuştuk

82 Geleceği şekillendirecek teknoloji: 3D Yazıcılar

84 İzmir'den Gaziantep'e yeme içme turu

DÜNYADAN 72 • SANATÇI 78 • SAĞLIK 81 • LEZZET AVCILARI 88 • HOBİ 92 • SİNEMA 94 • MODA 98 • OTOMOBİL 100 • DENİZCİ 102 • VİZYONDAKİLER 104 • KİTAP 106

62 İtalya'nın Dünya Mirası kasabası: Alberobello

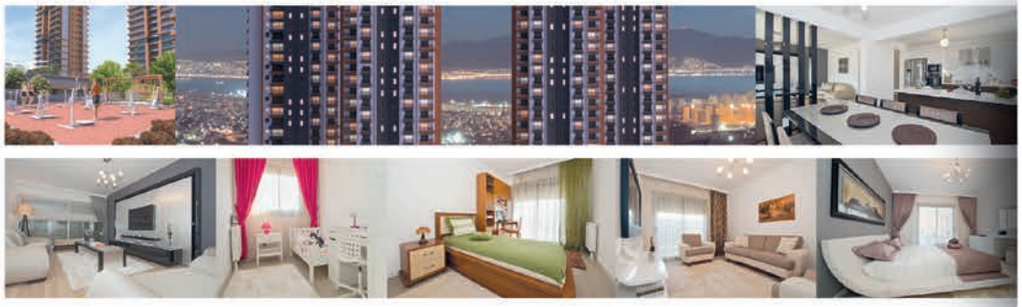

KARŞIYAKA 360° YÜKSEK VADİ

izmir'e ve izmirlilere yaşam kalitesini yükselten ve çok kazandıran projeler sunmaya devam ediyoruz.

GÜVEN
Karşıyaka 360° İzmir'in en sağlam zemininde ve yüksek teknoloji ile inşa ediliyor.

KALİTE
Karşıyaka 360° da altyapıdan başlayarak yaşadığınız her an kaliteyi hissedeceğiniz bir yaşam sizi bekliyor.

HUZUR
Karşıyaka 360° şehrin içinde ama gürültüden uzak. Kademeli güvenlik sistemi ile siz ve sevdikleriniz huzur içinde yaşayacaksınız.

KONFOR
Karşıyaka 360° günlük yaşamınızın üst düzeyde konforlu olması için tüm donanıma sahip bir proje olarak geliştirildi.

ESTETİK
Karşıyaka 360° estetik yaklaşımı detaylarda arıyor ve size arzuladığınız görsel güzellikleri sergiliyor.

DEĞER
Karşıyaka 360° değeri artacak bir yatırımın özelliklerini taşıyor. İnşaat kalitesi, konumu ve sosyal çevresi ile öne çıkıyor.

ÖRNEK DAİREMİZİ GÖRMEK İÇİN SATIŞ OFİSİMİZE BEKLİYORUZ

İZMİR YÜKSEK VADİ EVLERİ KARŞIYAKA

Satış Ofisi (0232)
370 74 74

www.facebook.com/karsiyaka360
www.twitter.com/KYaka360
izmir.bo@eskidji.com

www.karsiyaka360.com

PROJE GRUBU
ESBAŞ
mopsan İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.

TANITIM / PAZARLAMA
ESKİDJİ GAYRİMENKUL

KARŞIYAKA 360 PROJESİ, ESBAŞ VE MOPSAN GRUP ŞİRKETLERİ YATIRIMIDIR

ESİAD Yaşam'ın değerli okurları,

Ülkemiz son bir buçuk yıl içinde üçü planlanan, biri de olağanüstü şartlar nedeniyle ortaya çıkan toplam dört seçim geçirmiştir.

Aslında kökleşmiş ve kurumları iyi bir şekilde işleyen demokrasilerde seçimlerin ekonomik ve sosyal yaşamı çok derinden etkilemesi beklenmez. Ancak ülkemizdeki politik ortam maalesef toplumsal kutuplaşmalara da yol açarak seçim dönemlerinin gergin bir ortamda geçmesi sonucunu doğurmaktadır. Ülkemizdeki aşırı politizasyon da bu gerilimi beslemektedir.

Şimdi görünürde dört yıllık bir dönem için seçim öngörülmemektedir. Artık bu dönemde, geçmişte yaşadığımız kutuplaşma ve gerilimleri bir yana bırakarak toplumsal barışın kuvvetli ve kalıcı bir şekilde yerleştiği ortamı acilen hayata geçirmemiz gerekmektedir. Bu ortamı sağlayacak barışçı, hukukun üstünlüğünü her şartta savunan ve demokratik standartları yükselen bir yapıya kavuşmamız lazımdır.

Bu konuda sağlanacak gelişmeler ekonomik gelişmeyi de hızlandıracak ve sürdürülebilir hale getirecektir. Ekonominin sağlıklı bir yapıya kavuşması, ülkenin beklenmeyen durumlarla yüz yüze gelmesi halinde bir sigorta işlevi görecektir.

Bu bağlamda, son günlerde karşı karşıya kalınan Rusya krizi dikkat çekmektedir. Seçim sonrası reform çabalarının öne çıkması beklenirken, Rusya krizinin ortaya çıkardığı sorunlara odaklaşma ihtiyacı talihsiz bir durumu ifade etmektedir.

Biz ESİAD olarak, bu krizin biran önce makul bir uzlaşıyla sonuçlanmasını diliyoruz. Bu ve benzeri beklenmedik gelişmelerin ekonomimizde tahribat ve duraksamaya yol açmadan çözümünü bekliyoruz. Başka bir deyişle, karşı karşıya kalınan bu problemlerin ülkeyi kısa vadeli gündeme hapsetmemesini ve uzun vadeli hedefler çerçevesinde ekonomik gelişmeye odaklanmamız gerektiğini düşünüyoruz.

Bu düşüncelerle, önümüzdeki dört yıllık dönemdeki gelişmelerin, barışa, huzura, ekonomimize ve demokrasimize yeni boyutlar kazandırmasını temenni ediyor, keyifli okumalar diliyorum.

Saygılarımla,

Mustafa Güçlü
Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı

Geleceğe **toz kondurmuyoruz!**

Medeniyetin yapı taşı çimentoyu
tam 65 yıldır üretiyor,
insanlık için daha kaliteli yaşam alanlarına
imza atıyoruz.
Daima yarını düşünüyor,
daha güzel bir dünyaya yatırım yapıyoruz.

Geleceğimize toz kondurmuyoruz.

● çimentaş izmir ● çimentaş trakya
● çimentaş kars ● çimentaş elazığ
● çimbeton ● süreko ● recydia
● hereko ● ilion ● çimentaş eğitim
ve sağlık vakfı

çimentaşgroup
CEMENTIR HOLDING

Kemalpaşa Cad. No.4 35070 Işıkkent - İZMİR
Tel. 0 232 472 10 50 • Faks. 0 232 472 10 55
www.cimentas.com

65 YIL

Sevgili Esiad Yaşam okurları,

Her yeni sayı hazırlıklarına başlarken bir öncekinden daha iyi, ekonomik ve sosyal yazılar yazmayı hayal ederken galiba bu bir türlü gerçekleşemeyecek.

Türkiye'de 2015 yılının ilk yarısı 7 Haziran genel seçimlerine hazırlık ve seçim maratonuyla geçti…
Bir çok konu çözümsüz kaldı.

7 Haziran seçimi sonrası yaşanan siyasi belirsizlik, koalisyon kurulamaması, partiler arası ayrılıklar, meclisin çalışmaması ile kendi kendine yuvarlanarak 1 Kasım seçimlerine geldik.

AKP 7 Haziran - 1 Kasım arası yaşanan siyasi istikrarsızlık neticesi halkın tepkisi olarak oyunu arttırdı ve tek başına iktidar oldu.

Kurulan hükümet ve Ali Babacan'ın dışında kaldığı Bakanlar Kuruluna uluslararası piyasalarda ve yurtiçinde tereddütlü yaklaşıldı izlenimi var.

TEMENNİ DOLU ORTA VADELİ PROGRAM
2016 - 2018 yılları için ekonomik ve kamu maliyesi ile ilgili açıklanan programlarda temennilerden ileri gidilemiyor. 3 yıllık öngörülen değerlerde uluslararası konjonktür ve ekonomik rasyolar, beklentiler gözetilmeden gerçekçi hedefler yer almıyor.

Orta vadeli programa göre bu yıl ki büyüme oranı %3 iken 2016 %4, 2017 %4,5, 2018'de %5 olarak hedeflenmiş. Genelde tahmin edilen oranlar bugüne kadar pek tutmadı.
Enflasyon oranı da 2015 yılı için %7,6 açıklanırken yıl sonu 1,5 - 2 puan yukarıda olacağı görünüyor.
Dövizdeki artış ve buna bağlı milli gelirin ciddi düşük çıkacak olması nedeni ile orta vadeli program raporlarında satın alma gücü paritesine göre değer açıklanarak bir ölçüde milli gelirdeki düşüş sansürlendi.

KÜRESEL BÜYÜME TAHMİNLERİNDE CİDDİ DÜŞÜŞ VAR
Global piyasalarda büyüme oranları hızla düşüyor
Dünya ekonomisinin 2015 yılında %3,6 büyüyeceği ön görülüyor… Bu daha önce yapılan tahminlerin 0,4 puan altında...
Dünya genelinde ekonomideki bu yavaşlama, emtia fiyatlarındaki düşüşler, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin paralarının değer kaybetmesinden kaynaklanıyor.
Türkiye gibi ithalata dayalı ülkelerde dış ticaret açığı düşüyor ama bu sefer dünya genelinde ekonomileri bu ürünlere dayanan ülkelerde talep daralmasına sebep oluyor.
Türkiye için tüm bu olumsuz global ekonomik şartlara bir de yaşadığımız Rusya krizi, Suriye sorunu ve tüm komşu ülkelerle neredeyse sıfır noktasına inen problemli ilişkiler eklendiğinde çok zor bir 2016 yılı yaşayacağımız görünüyor.

Saygılar

Ferit Kora
Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği
Yayın Komitesi Başkanı

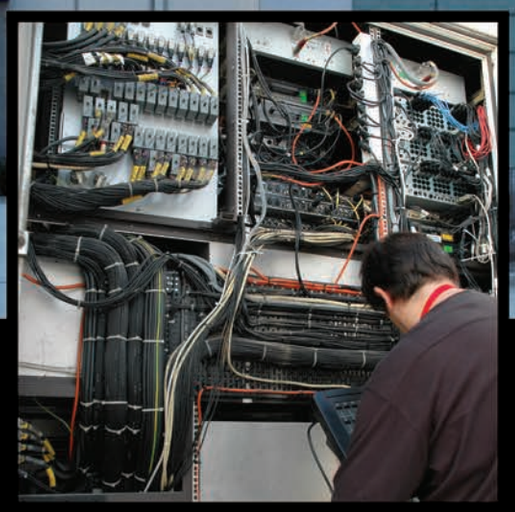

25 yıldır

"Kesintisiz Güç"lü ortağınızız!

Tescom olarak 25 yıldır tek bir gün bile kesintiye uğramayan bir titizlik ve dinamizmle çalışıyoruz.

Ürettiğimiz kesintisiz güç kaynaklarıyla yüz binlerce firmanın elektrik kesintisi, voltaj düşüklüğü gibi sebeplerle zarara uğramalarını önlemekten gurur duyuyoruz.

25. yılımız şerefine açtığımız yeni fabrikamızla ve ilk günkü heyecanla sürdürdüğümüz Ar-Ge çalışmalarımızla daha uzun yıllar hayatı kesintisiz yaşatmaya hazırız.

Tescom

Kesintisiz Güç Kaynakları

www.tescom-ups.com info@tescom-ups.com

Ekonomi ve politika ekseninde **Terör ve Çözüm Süreci**

Artık seçim tartışması ana gündem maddesi olmadığına göre, Çözüm Süreci'ni konuşmanın tam zamanı. Çünkü terör, insani yanıyla olduğu kadar politik ve ekonomik olarak da Türkiye için tam bir çıkmaz demek. Bu çıkmazın boyutlarını tam olarak kavramak, daha önemlisi daha gür bir sesle "barış" demek için de meseleyi tüm boyutlarıyla ele almak gerek.

Deniz Çaba

7 Haziran ile 1 Kasım seçimleri arasında Türkiye olağanüstü günler yaşadı. Çatışma ortamı, patlayan bombalar, ölen insanlar, kutuplaşan insanlar iç politika dengelerini alt-üst ederken, dış politikadaki manevralar Türkiye'yi derin bir krize sürükledi. Zaten bozulmaya başlayan ekonomi de tepetaklak oldu. 1 Kasım sonrası şimdi gözler Çözüm Süreci'nin akıbetinde. Barış isteyenler çoğunlukta ve ilgili tüm çevreler bunun hemen gerçekleştirilmesini istiyor. Çünkü terör demek istikrarsızlık demek, ekonomik çöküş demek. Çatışma başladığından bu yana sermaye kaçıyor, sınır ticareti yapılamaz seviyelere geldi, sigorta ve nakliye şirketleri Doğu'daki kentlere giremiyor, ekonominin aktörleri bölgeyle ilgili planlarını askıya aldı. Sözün kısası, terör Türkiye ekonomisinde büyük bir yara artık. Peki, bu mesele nasıl çözülecek? Dünya örnekleri bu konuda nasıl bir model sunuyor? Her iki taraf için de dış politika ne denli etkili? İşin hem politik, hem ekonomik boyutuna ilişkin kapsamlı bir dosya hazırladık.

T24 Yazarı ve Ekonomist
Vedat Özdan

“Artık Çözüm Süreci’ne enerji güvenliği nedeniyle ne Batı’nın ihtiyacı kaldı, ne de Kürtlerden siyasi beklentisi olan iktidarın.”

Çözüm Süreci ve Avrupa’nın enerji güvenliği

Türkiye’deki Çözüm Süreci’ni uluslararası aktörlerin Ortadoğu’daki enerji politikalarından ayrı konuşamayız. Bu çerçevede Türkiye’nin dış politikası, daha doğru bir ifadeyle AKP’nin bu alandaki duruşu ve değişen dengelere göre değiştirdiği tavrı da doğrudan gözlem alanımıza giriyor. Ancak bugünü doğru okuyabilmek için AKP’nin iktidara geldiğinden bu yana uyguladığı ekonomi politikaları, iç ve dış politikada takındığı tavır ve Kürt meselesine yaklaşımındaki değişimle ilgili konuşmak gerek. T24 Yazarı ve Ekonomist Vedat Özdan, önce bu genel perspektifi ortaya koyuyor:

“Türkiye 2003-2007 yıllarında doğru politikalar uygulayan ve büyüyen bir ekonomiydi. 1990’lı yıllarda ülke koalisyon hükümetleriyle kötü yönetiliyordu. O zamanki koşullarda ülkede çok ciddi yapısal sorunlar vardı. Bu sorunlar nedeniyle koalisyon hükümetleri ortalama 1-1,5 yıl gibi sürelerle ülkeyi yönetebiliyorlardı. Bu nedenle sanki koalisyon hükümetleri nedeniyle sorun yaşanıyor kanaatine ulaşıldı. Oysa doğrusu yapısal sorunlardı ve bu sorunları çözme iradesi eksikliğiyle ilgiliydi. Tecrübeyle şehadet ediyoruz ki tek başına iktidarla siyasi istikrar arasında ilişki yok. İstikrar, ülkenin hukukla ve öngörülebilir politikalarla aynı kararda yönetilmesidir. Politikalarda süreklilik vardır. Ama 1990’lı yıllarda istikrar olsa ülke ekonomisinin hemen toparlanacağına dair güçlü bir kanaat vardı. Daha sonra Güçlü Ekonomiye Geçiş Programı uygulandı. Ardından AKP iktidarı döneminde iş dünyasının istediği siyasi istikrar ortamı sağlandı, ülkenin bekleyen sorunlarının çözüm iradesi belirdi. Uluslararası konjonktürün de yardımıyla Türkiye mali disiplin uygularken borç çevirme ve büyüme sorunu yaşamadan refah düzeyini artırmayı başardı.”

Kürt oyları yön değiştirince süreç gerilemeye başladı

Vedat Özdan’ın anlattığı gibi AB yolunda ciddi adımlar da atıldı. Batı dünyası için Türkiye güvenilir bir partner oldu. Komşularla sıfır

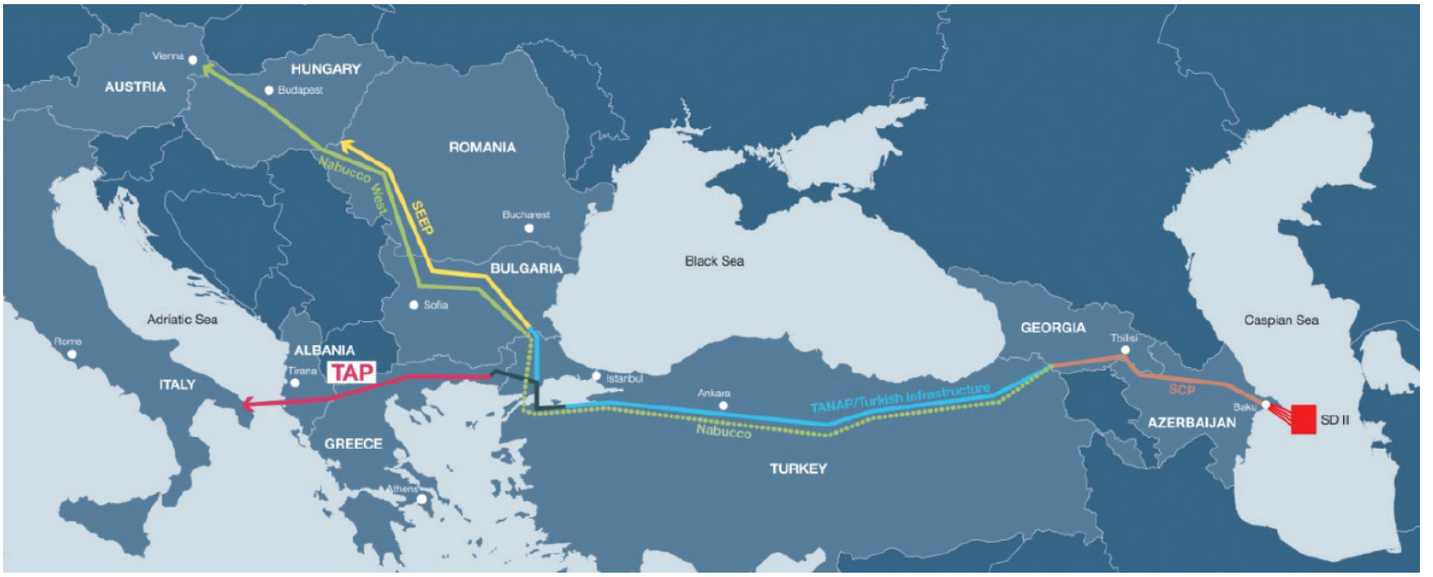

BRICS ülkeleri ABD dolarına meydan okumaya başlayınca ABD, Orta Asya doğal gazını Türkmenistan-Azerbaycan-Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlayacak bir hat olarak Nabucco'yu gündeme getirdi.

sorun politikası da bu duruma destek oldu. Türkiye o dönem İslam dünyasında rol modeldi. İktidar birçok yanlışına rağmen, kabuk değiştirmek isteyen halkın önünü açtı. Ülke daha fazla ihracat yapmaya başladı. Dış politikada daha etkin oldu. Kürtler kucaklandı. Köy boşaltma, terör örgütüyle mücadele derken masum sivil halkın yaşadığı acılara son verildi, yaraları sarma iradesi gösterildi. Onlara birinci sınıf vatandaşlık vaat edildi. "Ancak" diyor Özdan: "2007 sonrasında AKP iktidarının bir dizi yanlış yaptığına şahit olduk. Türkiye demokrasisinde kazanımlar gerilemeye başladı. Küresel konjonktür daha az lehimize çalışmaya başladı. Tasarruf oranımız çok düştü. Yolsuzluk ve usulsüzlükler arttı. Yargı ve medya düzeni kalitesizleşti. İnsanlara, yerel yönetimlere, şirketlere, sivil toplum kuruluşlarına medyaya şu mesaj verildi: İktidardan yana taraf iseniz nemalanırsınız, reklam alırsınız, ihale alırsınız, yükselirsiniz, çabuk büyürsünüz, çocuğunuz daha çabuk iş bulur, daha fazla kaynağa erişirsiniz. Değilseniz bertaraf olursunuz. Bu parlamenter sistemin temel kurumlarında dejenerasyona yol açtı ve yapısal sorunlara çözüm olma iradesi, yavaş yavaş başka sorunların kaynağı haline geldi. Özetle içerideki dinamikler, Kürt oylarının yönünü de değiştirdi, hal böyle olunca da süreç gerilemeye başladı."

"Bretton Woods sistemi tehdit edildi"

Aynı dönem zarfında küresel konjonktürdeki değişimler, özellikle de enerji hatlarıyla ilgili yeni gelişmeler de Çözüm Süreci'ni ciddi oranda etkiledi. 2008 krizi oldu. ABD ekonomisi zayıflamaya başladı. Krizden AB de çok zarar gördü. Ve İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Rusya'ya enerji bağımlılığını azaltmaya çalışan ABD ve AB, petrol üreten ülkelerle ilgili yeni planlarını devreye soktu. İşte yeni enerji hatları ve bu hatların geçtiği coğrafyalar hem iç politikada hem uluslararası ilişkilerde hem de Türkiye'deki Çözüm Süreci'nde pek çok değişimi beraberinde getirdi.

İşin en önemli ayağı da burası. Yani ekonomi-politik. Ortadoğu'daki enerji eksenli çıkar çatışmaları Türkiye'deki Kürt meselesine de merkezi bir noktadan bağlanıyor. Özdan, süreci şöyle özetliyor: "BRICS ülkeleri hızla büyüyordu. Rusya ve Çin önderliğinde BRICS ülkeleri ABD dolarına meydan okumaya başladılar. ABD dolarının uluslararası ticarette daha az kullanılmasına ve rezerv para olma özelliğini azaltmasına yol açacak söylem ve eylemler başladı. Bretton Woods sistemi tehdit edildi. Ukrayna'da işler karıştı. Avrupa'nın enerji güvenliğiyle ilgili endişeleri arttı. Bu arada Rusya Güney Akım Projesi'ni önerdi. ABD Orta Asya doğal gazını Türkmenistan-Azerbaycan-Türkiye üzerinden Avrupa'ya bağlayacak bir hat olarak Nabucco'yu gündeme getirdi."

Katar-Türkiye hattı

Bugünkü enerji hatları üzerine süren tartışma da hep Nabucco'dan başlayarak, onun üzerinden tartışılıyor. Çünkü enerjide yönü çevirmekle ilgili ilk proje oydu. Ancak sonrasında İran kendi doğal gazını Saddam sonrasında Irak'ta oluşan rejimle yakın ilişkisi nedeniyle Irak-Suriye-Akdeniz üzerinden Avrupa'ya ulaştırmak istedi. Bu hat, Türkiye'yi dışlıyordu. Nabucco'yu da bypass ediyordu. Nabucco'yu fizibıl hale getirmek için ABD aynı kaynak bölge (Basra Körfezi) doğal gazını bir başka çıkış ülkesi ve hat üzerinden Nabucco'ya bağlayarak Avrupa'ya ulaştırmak istedi. Özdan, "Bu çerçevede gündeme dünyanın en büyük ikinci doğal gaz rezervlerine sahip olan Katar gündeme geldi" diyor:

"Katar-Türkiye hattı için iki güzergâh tartışılıyordu. Bunlardan birincisi Katar-Ürdün-Suriye üzerinden Türkiye'nin Güney Doğu Bölgesi'ne ve oradan Nabucco'ya bağlanacaktı. AB bu hattın güvenilir bir bölgeden geçmesi gerektiği konusunda ısrarcıydı. Çünkü enerji güvenliği için kaynak ülke kadar hattın da güvenli bir bölgeden geçmesi gerekiyordu. Bir terör ve savaş bölgesinden hattın geçmesi istenmedi. Ayrıca bölgedeki terör ve Kürt sorunu uluslararası derecelendirme şirketleri tarafından da yatırım yapılabilir ülke notu için engel olarak kabul ediliyordu. AB tarafı da müzakerelerde ilerleme için bu meselenin bir an önce çözüme bağlanması

gerektiğini söylüyordu. ABD İran'a yaptırım uygulama kararı almıştı. Çünkü İran da kendi gazını Fransa'ya olan yakınlığı nedeniyle Avrupa'ya ulaştırma gayreti içindeydi. ABD bunu önlemek için İran'ı devre dışı bırakacak bir hamle yaptı. İran'ı teröre destek veren ülke olarak ilan etti ve sonra yaptırım uygulamaya başladı. Onu AB ve BM izledi. İran devreden çıkınca Rusya destekli geriye sorun olarak Esad rejimin devirmek kalıyordu. Uzatmayalım, yani Çözüm Süreci ile Avrupa'nın enerji güvenliği örtüşüyordu."

"Türkiye'nin eskisi gibi güvenilir bir partner olmadığı anlaşıldı"

Ancak Kürt oylarının seyri değiştmeye başlayınca, söz konusu doğal gaz boru hattının bu güzergâhtan geçmeyeceği de kesinleşince süreç gerilemeye başladı. Üstelik daha sonra hattın ikinci güzergâhı olan Katar-Suudi Arabistan-Ürdün ve Türkiye hattı da çalışmadı. Çünkü bu hattın üzerinden geçeceği ülkelerin ABD önderliğinde kurdukları ittifakın Esad'ı devirmesinin mümkün olmadığı ve Türkiye'nin eskisi gibi güvenilir bir partner olmadığı anlaşıldı. Zira Türkiye bir yandan Rusya'ya yakınlaşıyor, bir yandan da ABD'ye yaklaşıyordu. Sonrası malum Suriye'deki yeni gelişmeler. Özdan: "Bu çerçevede artık Çözüm Süreci'ne enerji güvenliği nedeniyle ne Batı'nın ihtiyacı kaldı, ne de 'Seni Başkan Yaptırmayacağız' diyen HDP'ye oy vermeye başlamış olan Kürtlerden siyasi beklentisi sonra eren iktidarın."

"Türkiye, doğal gaz ve boru hattı güzergahı eksenli enerji güvenliği meselesinde oyun kurucu ülkeler nezdinde muteber partner olma vasfını kaybetmiştir. Bunun da ülkeye faturası öyle görünüyor ki, gelecek nesillerin gelirini başka ülkelere kaptırmak olarak yansıyacaktır."

ABD, İngiltere, Rusya ve Almanya

Bu yüzden Çözüm Süreci'ni bir iç politika konusu olarak düşünmek neredeyse imkânsız. Dış politikayla doğrudan bağlantısı var. En başta Suriye-Rusya-İran ve Batı ekseninde gündem hala çok belirleyici. Özdan, "Suriye'den yeni dengelerin nasıl gelişeceği konusunda henüz bir netlik yok. Ancak dört büyük devletin artık Suriye'de bir şekilde sorunun çözülmesi gerektiği konusunda mutabakatı olduğu kesin. Çözümü zaman gösterecek, ama mülteci sorunu Almanya başta olmak üzere AB ülkelerini çok zor durumda bıraktı. Enerji güvenliği meselesini de bu yolla çözemeyeceklerini anladılar" derken, yeni enerji hatları alternatiflerinden söz ediyor: "Rusya Kuzey Akım-2 alternatifini ortaya attı. Almanya da buna destek veriyor. İran yaptırımları da sonra erdi. Artık başka seçenekler de masaya gelmiş oldu. Yani eskisi gibi Türkiye tek seçenek olmaktan çıktı. Mutabakata varan ülkeleri de söyleyelim. Bu ülkeler ABD, İngiltere, Rusya ve Almanya. Bunlar oyun kurucu ülkelerdir. Çünkü AB'nin enerji tedariki ve güvenliğinden sorumlu ülkeler bu dört ülkedir. Biz ise, İran ve Rusya dışında sadece topraklarımızdan doğal gaz hattının geçirilmesine ihtiyaç duyulan ve olası bir ikinci hattın güvenliği için kontrol altında tutulması gereken, belki de yeni sorumluluklar verilmesi planlanan bir ülke olarak masadayız."

TANAP hattı

Özdan'a göre artık eski önemimizin kalmadığını bilmek durumundayız. Çünkü Basra Körfezi'nden gelerek Avrupa'ya akacak doğal gazın tek güzergah adresi artık biz değiliz. Suriye'de mutabakat sağlanırsa yeni hattın doğrudan Akdeniz üzerinden Avrupa'ya akması da gündeme gelebilir. Özdan, "Türkiye ve Azerbaycan'ın işbirliğiyle ortaya çıkan Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) hattına İran doğal gazı da Azerbaycan üzerinden bağlanırsa Türkiye çok kötü bir gol yemiş olur" diyor: "Umarım bunu görüyorlardır ve doğru politikalarla bu ülke insanının istifade edeceği bir geliri bir başka ülke insanına kaptırmayacaklardır. Bu çerçevede Suriye'nin kuzeyinden yeni bir koridor açılması ve Irak doğal gaz ve petrolünün, belki de İran doğal gazıyla birleşerek Avrupa'ya ulaştırılması da gündeme gelebilir. Bu da Türkiye'nin çıkarına değildir. Çünkü o hat Türkiye'den geçebilirdi ve Türkiye böyle bir hattan yılda 2 milyar dolar kadar para kazanabilirdi. Belki de bu hata Türkiye'nin göz yumması karşılığında PKK'nın tamamen bitmesine göz yumulacaktır ya da PKK'nın bu yönde bir irade göstermesi sağlanacaktır. Bunu zaman gösterecek. Ancak şunu söyleyebilirim. TSK'ya bölgede yeni görevler ve sorumluluklar düşeceği kanaatindeyim. Yeni dönemde TSK'nın itibarının artacağını da. Suriye'de nasıl bir iktidar olacağı, nasıl bir yönetim şekli olacağı, Kürtlerin ABD-AB için ne kadar muteber

Vedat Özdan: "Durduk yerde bayrak kaldırıp silaha sarılırsanız başka ülkelerin hazinesini doldurursunuz."

partner olacağı, Türkiye'nin neler yapabileceği, bunları görmeden kesin bir şey söylemek zor."

Ekonomik tablo: Sermaye geri çekildi, ihracat azaldı ve Doğu yine ekonomi aktörlerinin gündeminden düştü

Türkiye uluslararası sularda gittikçe yalnızlaşırken 7 Haziran sonrası başlayan çatışma ortamıyla da ekonomik dengeler tümden altüst oldu. Bir yanda ihracatta daralma, diğer yanda güvensizlik ortamıyla geri çekilen sermaye var. Vedat Özdan, ekonomik tabloyu "sermaye" kavramı üzerinden okumaya başlıyor ve "Yabancı sermaye derken bir ayrım yapmamız lazım" diyor: "Kısa vadeli portföy yatırımcısı getiriye bakar. Ülke rejiminin nasıl evrildiği onu çok da ilgilendirmez. Ancak politik riski, jeopolitik riski her zaman gözetir. Bu risklerin kısa vadeli etkilerine bakar. Ona göre kalış süresine karar verir. Kötü yönetim, yani demokrasiden uzaklaşan bir yönetim, her zaman bu iki riski artırır. İkinci tür yabancı sermaye, doğrudan yabancı sermayedir. Bu tür sermaye kaliteli demokrasi arar, tarafsız ve bağımsız yargı arar, iyi eğitim arar, kalifiye işgücü arar, doğru yerel ortak arar, etik alt yapı ve etik işgücü kültürü arar, devlet yönetiminin şeffaf ve öngörülebilir kurallara göre çalışmasını ister. Biz hem kendi refahımız, hem her iki tür yatırımcı için de daha kaliteli bir demokrasi talep etmeliyiz. Çünkü bu ülkenin büyürken cari açık üretmek gibi bir yapısal sorunu vardır ve bu sorun varken, her zaman kısa vadeli portföy yatırımcısına ihtiyacımız olacak."

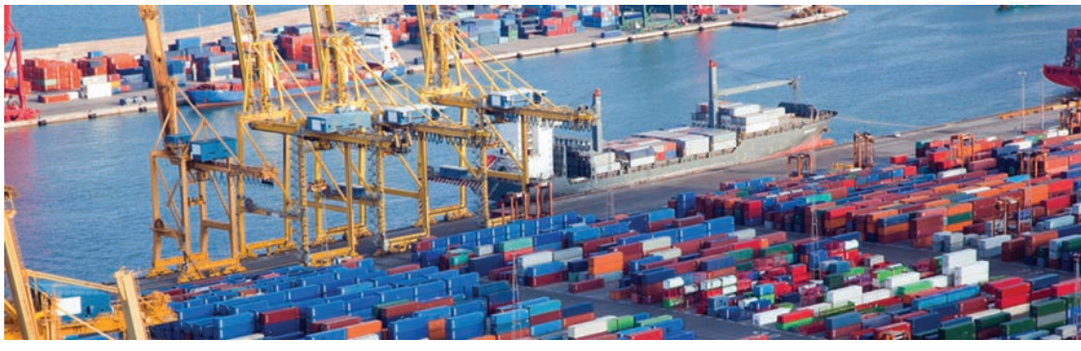

"Belki de bu enerji hattına Türkiye'nin göz yumması karşılığında PKK'nın tamamen bitmesine göz yumulacaktır ya da PKK'nın bu yönde bir irade göstermesi sağlanacaktır."

"Bu işin silahla çözülemeyeceği artık aşikar"

Meselenin Çözüm Süreci ile olan bağlantısı çok net. Çünkü sürecin başlaması ve insanların bu sorunun biteceğine inanmasıyla ülkenin yatırım yapılabilir ülke notunu alması eş zamanlı gerçekleşti. Kredi derecelendirme kuruluşlarının raporlarından anlıyoruz ki, bu notun temel gerekçesi Çözüm Süreci yönünde doğru adımlar atılıyor olmasıydı. Bu süreç başladığında TÜSİAD Doğu ve Güneydoğu'ya yatırım seferberliği yaptı. Ancak sürecin sonlanmasıyla beraber o seferberlik de yarıda kaldı. Burada kime rol düşüyor? Özdan, "Çözüm Süreci çözülme süreci olmamalı ama bu yönde kaygıları olan insanların partilerin de sorumluluk alıp, meselenin nasıl çözüleceği konusunda inisiyatif koymaları lazım" diyor: "Bu işin silahla çözülemeyeceği artık aşikar. 'Bu ülkeyi böldürmeyiz' demek siyaset değildir. Bu ülkeyi böldürmemek hepimizin görevidir. Buradaki mesele 'bir arada yaşayarak nasıl daha müreffeh bir Türkiye yaratırız' meselesidir. Yani öncelikli olan ülkedir, Türkiye'dir, ülke insanının refahıdır. Türkiye, demokrasiden uzaklaşıp, tek adam rejimine devrilip, güven vermeyen beklentiler ve ilişkiler içine girdiği için Orta Doğu'da hem bölge ülkeleri, hem de küresel ekonomi politiğin en önemli mücadele alanı olan doğal gaz ve boru hattı güzergahı eksenli enerji güvenliği meselesinde oyun kurucu ülkeler nezdinde muteber partner olma vasfını kaybetmiştir. Bunun da ülkeye faturası öyle görünüyor ki, gelecek nesillerin gelirini başka ülkelere kaptırmak olarak yansıyacaktır. Umarız ki bu öngörümüz yanlış çıkar."

"Neden büyüyemiyoruz" sorusunun cevabı net: İhracatımız yavaşladı

Türkiye bu yıl dahil son 4 yıldır Cumhuriyet tarihi ortalaması olan yüzde 4.5'in altında, ortalamada yüzde 3 büyüyor. Bizim de içinde olduğumuz gelişmekte olan ülkeler 2015 ve 2016 yıllarında yüzde 4'ün üzerinde büyüyecek. Soru şu: Neden büyüyemiyoruz? Vedat Özdan, "İhracat bunun en önemli nedeni" diyor:

"Bizim bugün enflasyonda en büyük sorunumuz gıda fiyatlarının sürekli artıyor olması. Neden? Çünkü ülkenin yüzde 20-25'ini etkin olarak kullanamıyoruz."

"İhracatımız yavaşladı. Çünkü komşularla sıfır sorun politikasından uzaklaştık. Rol model olma vasfımızı yitirdik. Dış politikada başka ülkelerin çıkarlarına daha faza hizmet edecek çıkışlar yaparak, iç politikada başarı umduk. Libya'dan müteahhitlerimiz kovuldu. Mısır'a ihracatımız çok azaldı. Irak ve Suriye'nin hali ortada. Durduk yere Rusya ile ilişkilerimizi tehlikeye attık. Bu nedenle nakliyeciler büyük sıkıntıda. Irak'taki Kürtlere oyun kurucu ülkelerle birlikte hamilik yapabilir, onların petrol ve doğal gazlarını bizim topraklarımız üzerinden geçirerek satmalarına imkan verecek bir düzen kurabilirdik. Bundan hem bölge halkı, hem biz hem de AB-ABD kazanırdı. Bunun için işin ehli, borsaya kote, SPK denetimine tabi, kirli siyasi ilişkilerden uzak, profesyonel şirketler kurarak bu petrol ve gazın satışını kolaylaştırıp ülke ekonomisine yararlı bir noktaya getirebilirdik. Halen getirebiliriz. Ancak bunun için meseleye kişisel menfaat perspektifinden bakmayan, yolsuzluğu mubah görmeyen, işin ehli, karşılıklı kazanmayı düşünen bir zihniyetle oyun kurucu ülkelerle aynı masada tekrar olabilmemiz lazım."

Doğu ekonomiye katılır mı?

Sınır ticaretinin durması ve çatışma süreciyle başlayan ihracattaki azalma bir yana Doğu da bölgesel olarak Türkiye ekonomi haritasından çıktı. Doğu ekonomiye katılır mı? Vedat Özdan'a göre pekâlâ katılır, ama Doğu için ayrı bir kalkınma modeli geliştirmeliyiz: "Bu model ağırlıklı tarım ve hizmet sektörü ağırlıklı olmalı. Ülkenin bölgesel dinamikleri farklı. Ülkede bölgesel işbölümünü artırmalıyız. Doğu, Güney Doğu için ayrı bir kalkınma modeli geliştirmeliyiz. Ülkenin bütünü için aynı ve çalışmayan modelle bir yere varılamıyor. Kalkınma planlarımıza ciddiyet kazandırmalıyız. Bizim bugün enflasyonda en büyük sorunumuz gıda fiyatlarının sürekli artıyor olması. Neden? Çünkü ülkenin yüzde 20-25'ini etkin olarak kullanamıyoruz. Bu bölge tarım, hayvancılık ve özellikle de dağ-kaplıca-sağlık ve din turizmine çok uygun. Bu bölgede devlet özel sektör el ele verip birlikte şirketler kurmalı. Ülke ekonomisini iyi çalışan şirketler büyütür. Hazinesini bu şirketler doldurur. Durduk yerde bayrak kaldırıp silaha sarılırsanız başka ülkelerin hazinesini doldurursunuz."

"Doğu, bu ülkenin bir parçasıdır"

Özdan'a göre bölgenin çok büyük potansiyeli var. Bu potansiyeli kullanamıyoruz. "Çünkü" diyor Özdan: "Meseleyi, ülkeyi böldürmeyeceğim perspektifine, daha iyi dövüşme yarışına indirgemişiz de ondan" diyor: "Gazi Mustafa Kemal Atatürk boşuna altı oktan birsini milliyetçilik olarak koymamış ve Türk milletini vatandaşlık bağıyla ilişkili olarak tanımlamamış. Burada bir öngörü vardır. Bu tanım, ülkenin etnik bir mozaik olduğunu, ırk kaşıması yapmanın ülkeye zarar verdiğini tecrübeyle yaşamış bir liderin derin öngörüsünü yansıtır. Bu tanım, Yurtta Sulh Cihanda Sulh perspektifini tamamlar. O nedenle doğu, bu ülkenin bir parçasıdır. Ekonomik olarak da, bayrak ve vatandaşlık bağı olarak da. Yanlışta ısrarcı olmamak lazım. Önemli olan ülkenin refahıdır. İnsanları gönüllülük esasına dayalı olarak bir vatandaşlık bağıyla artan bir refaha ortak etmek, bu çaba için seferber edebilmektir. Kaynağı az olan ve kendi içinde kavga eden, enerjisini lüzumsuz yerde harcayan ülke refaha kavuşamaz. 13 milyon insanla genç Cumhuriyet'in başardığı ekonomik gelişmeyi unutulmamalıyız. Türkiye tasarruf yapmalı ve kendi kaynaklarıyla, kendi insanıyla büyümek zorundadır. "

GÜNSİAD Başkanı

Mahmut Odabaşı

"Doğu'da yatırım yapacak çok alan var"

Doğuda hangi sektörler yatırıma açık? Sermaye hangi alanlarda kendini var edebilir? Çok daha önemlisi çatışma süreci tüm bu kapasiteyi nasıl örtüyor? Güneydoğu Sanayici ve İş Adamları Derneği (GÜNSİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Mahmut Odabaşı'na göre Doğu ve Güneydoğu'da tarımdan turizme, sağlıktan enerjiye kadar hemen her konuda yatırım yapılabilir:

"Pamuk, mısır, soya, ayçiçeği, ceviz kapama bahçeleri, badem (taş ve kâğıt badem) bahçeleri, seracılık, endemik bitkiler, tekstil, yemeklik yağ, yem, ilaç yapımında kullanılan bitkiler, yaş sebze meyve, büyük baş hayvancılık, keçi (Kıbrıs Keçisi) ve koyun besiciliği, salma yumurta tavukçuluğu, balıkçılık, arıcılık, et ve keçi sütü (dondurma), organik yumurta, barajlarda balıkçılık, bal üretimi, yapağı (tekstil)"

Ancak çatışma ortamında bu ekonomi dönmüyor. Odabaşı, özelikle son üç yıllık sürece dikkat çekiyor: "Suriye'deki iç çatışma, milyonlarca insanın yerlerinden olması, o insanların barınma zorluğu, yeme içme ile giyim konusunda zorluklarla karşılaşılması ve elbette buna paralel olarak terörist faaliyetlerin artması... İhracatçılarımızdan biri olan komşumuz Suriye ile savaş ve yıkımdan dolayı ihracatımız bıçak gibi kesildi. Nakliye sektörü pahalı sigorta ile karşılaşınca iş yapamaz duruma geldi. Ayrıca bölgede olan çatışma üretim sektöründe de sorunlar yaşamasına sebep oluyor. Yine Dolar ve Euro'nun Türk Lirası karşısında yüzde elli artması ithalat yapan iş camiasını zora soktu. Çekler ödenemiyor. Türkiye ekonomik kaosa gidiyor. İş camiasının sermayesi giderek küçülüyor. Her kesim etkileniyor bundan. Bunu aşmanın yolu dış pazarlara yönelerek zararı en aza indirmek. Bunun için büyük ölçüde hükümete iş düşüyor. Kimse para istemiyor; hükümet dış pazarlar fırsatı yaratmalı."

Doç. Dr. Birol Erkan

“Terör Türkiye’de cari açığın olması gerekenden daha yüksek gerçekleşmesine yol açıyor.”

Terörün ekonomi üzerinde büyük çapta bir etkisi var. Bunun savunma harcamaları dışındaki boyutunda sınır ticaretini görüyoruz. Terörle beraber sınır ticareti de yapılamaz hale geliyor. Bunun ekonomiye yansıması nasıl oluyor? Uşak Üniversitesi İİBF İktisat Bölümü Öğretim Üyesi Doç. Dr. Birol Erkan “Terör, gerek aktif olarak yaşandığı yörelerde gerekse ülke genelinde (belirsizlik ve risk artışı nedeniyle) yatırımların ve üretimin olması gerekenden daha az yapılması anlamına gelir ki, bu da ‘büyüme performansının’ potansiyelin altında kalması demektir” diye söze başlıyor: “Terör Türkiye’de turist sayısı ve turizm gelirlerinin yeteri kadar artmasını engelliyor ve cari açığın olması gerekenden daha yüksek gerçekleşmesine yol açıyor. Bununla birlikte terör, bütçe dengesine de özellikle savunma harcamalarının yüksekliği nedeniyle olumsuz etkide bulunuyor. Buna ilaveten, terör olayları nedeniyle artan risk (CDS primi) nedeniyle borçlanma maliyeti artıyor, cari açığın finansmanı açısından mecbur kılınan sıcak para girişlerinin faiz maliyeti daha yüksek oluyor. Terör nedeniyle ortaya çıkan yatırım ve üretim düşüklüğü dikkate alındığında, vergi gelirlerinin ülke ekonomisine katkısının azalması da kaçınılmaz olacaktır.”

IŞİD tehdidi de sınır ticaretine sekte vuruyor

Erkan’ın anlattığına göre Türkiye’de ağırlıklı olarak Doğu ve Güneydoğu illerinde (Mardin, Şanlıurfa, Gaziantep, Şırnak, Hatay, Kilis, Hakkari, Ardahan, Ağrı, Iğdır, Van) sınır ticareti yapılıyor. Sınır illerinin karşı ülke illeriyle olan ticaretinin kolaylaştırılması amacıyla belli teşvik ve ayrıcalıklar uygulanıyor. Tüm bunların organizasyonu “Sınır Ticaret Merkezleri”nce sağlanıyor. Amaç, yöresel kalkınma ve bu yolla bölgesel dengesizliklerin azaltılması. “Ancak” diyor Erkan: “Sınır ticaretinin sürmesi iç ve dış barış ortamında mümkün olabilir. Özellikle sınır komşularıyla olan siyasi ve ekonomik ilişkiler çok önemli. Örneğin, 2015 yılı başında yürürlüğe giren Türkiye-İran Tercihli Ticaret Anlaşması bölgede sınır ticaretinin gelişmesi ve yöre insanının refah düzeyinin artması açısından önemli. (Bununla birlikte, sınır ticareti kapsamındaki ürün çeşitliliğinin arttırılması da gerekir.) İran’a gelişmiş ülkelerce uygulanan kotaların kalkmasının da sınır ticaretinin gelişmesine pozitif katkı yapacağı aşikar. Buna ilaveten, Irak ve Suriye sınırlarında yaşanan IŞİD tehdidi de sınır ticaretine sekte vuruyor. Bu bağlamda, söz konusu dışsal faktörlerin düzelmesini ve halen kapalı olan sınır kapılarının açılmasını ümit ediyorum. İçsel faktörler olarak barış sürecinin de sınır ticaretine en önemli katkıyı yapacağını söyleyebilirim. Zira, sınır ticaretinin yapıldığı Doğu ve Güneydoğu illerine bakıldığında, tamamına yakınında terör (PKK ve/veya IŞİD) tehdidinin olduğu görülüyor. Güncel ticaretin durma noktasına geldiği sözü edilen illerin bir kısmında sınır ticareti de yapılamaz hale geldi. Bu da zaten sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi nispi olarak düşük olan yöre halkının refah düzeyinin daha da azalması gerçeğini ortaya çıkardı. Bu bağlamda, barış süreci elzem bir durum olarak karşımıza çıkıyor.”

Güncel ticaretin durma noktasına geldiği Doğu illerinin bir kısmında sınır ticareti de yapılamaz hale geldi.

Bazı sınır kapılarının kapatılmasıyla lojistik ve sigorta gibi birçok sektör olumsuz etkilendi

Terör ile beraber ekonominin aktörlerinin de Doğu’yu bir kenara bıraktığı söylenebilir. Doğu’ya nakliye şirketleri ve sigorta şirketleri de giremiyor artık. Bunun Türkiye ekonomisinde yarattığı bir boşluk var. Erkan, özellikle Suriye ve Irak başta olmak üzere Türkiye’nin Ortadoğu’ya olan ihracatının güvenlik sorunu nedeniyle olumsuz etkilendiğini söylüyor: “Güvenlik sorunu nedeniyle bazı sınır kapılarının kapatılmasının da buna eklenmesiyle birlikte lojistik ve sigorta sektörü gibi birçok sektör olumsuz etkilendi. Söz konusu sektörlere olan talep hacminin daralmasıyla birlikte yatırım ve istihdamın azalması da kaçınılmaz oldu. Türkiye’de yıllardır hükümetlerin Doğu’ya yapılacak yatırımları cazip kılma çabaları şüphesizdir. Özellikle 15.06.2012 tarihinde 2012/3305 sayılı

Bakanlar Kurulu kararı ile ortaya koyulan teşvik sistemi ile yeni yatırım teşvik bölgeleri 6 şekilde ayrılmıştır. Özellikle 6. Bölge (terörün yoğun olduğu) KDV istisnasından gümrük vergisi muafiyetine kadar birçok teşvik desteğiyle donatılmıştır. Buna rağmen yatırımlar, yatırım maliyetinin nispi olarak daha yüksek olduğu bölgelerimizde yoğunlaşıyor, bölgesel dengesizliklerin azaltılması maksadıyla hükümetlerin uyguladığı politikalar arzu edilen başarıyı sağlayamıyor. Söz konusu durum, Doğu'dan Batı'ya göçü zorunlu kıldı."

Risk, Türkiye para ve sermaye piyasalarının nispi karlılığını da azaltıyor. Bu tablo içinde pek çok yatırımcının-iş çevrelerinin güvenlik endişesiyle banka hesaplarını bile yurt dışındaki bankalara kaydırdığını duyuyoruz. Terörün sermaye kaybına yol açtığı açık. Erkan, bunun önemli bir gedik yarattığını söylüyor: "Bilindiği üzere Türkiye, temel ekonomik problemlerinden birisi olan cari açığını sermaye girişleriyle (doğrudan yatırım, portföy yatırımı yani sıcak para ve krediler) finanse ediyor. Terör, doğrudan yatırımları hem söz konusu bölgeler hem de ülke bazında (risk priminin yüksekliği nedeniyle) engelliyor. Ayrıca terör olaylarıyla birlikte artan risk, Türkiye para ve sermaye piyasalarının nispi karlılığını da azaltıyor. Bütün bu gelişmeler, sermaye çıkışı (ya da giren sermaye miktarında azalma) olarak karşımıza çıkıyor."

Madencilik, tarım, turizm...

Terörün aktif olduğu bölgeler sektörel açıdan da gelişimini durduruyor. Bugün Doğu'da Türkiye ekonomisine epey katkı sağlayacak pek çok sektör gelişebilir ama 30 yıllık bir sorun bu gelişmenin önünde. Doğu'da en önemli gelir kaynaklarından birisinin tarım ve hayvancılık olduğu düşünüldüğünde, artan terör ve göçler nedeniyle tarım ve hayvancılık uygulamaları zorlaşıyor. Erkan, daha pek çok sektörün aynı durumda olduğunu söylüyor: "Sözü edilen bölgelerde artan terör olayları nedeniyle bölgedeki madencilik sektörü potansiyelinden de yeteri kadar faydalanılamıyor. Bu da, yerel ekonomik gelişme açısından olumsuz olmakla birlikte, Türkiye'nin enerji açığı ve açığın karşılanabilirliği açısından kaygı verici bir durum. Terörün hâkim olduğu bölgeler aynı zamanda önemli turizm potansiyeline sahiptirler. Keza, sözü edilen yörelerde doğa turizmi, inanç turizmi, kırsal turizm ve kış turizmi gibi alternatif turizm faaliyetleri sergilenebilir. Ancak artan terör bölgeye olan turizm talebini azaltıyor."

Denetim olmalı

Terör ekonomisi dediğimizde elbette sadece Türkiye ekonomisinden bahsetmiyoruz. PKK'nın ekonomik kaynakları, daha özelde kaçakçılık da giriyor işin içine. Erkan, "Dünyadaki terör örgütlerinin faaliyetlerinin arkasında terör-

"Tek parti iktidarı gerek risk priminin düşmesi gerekse döviz kurlarındaki volatilitenin azalması bağlamında olumludur diye düşünüyorum."

den nemalanma, silah ve uyuşturucu gibi malların kaçakçılığının yapılması ve bu yolla ekonomik kaynakların arttırılmasının amaç olduğu bir gerçek" diyor: "Türkiye'de de PKK'nın bu yolla ekonomik kaynaklarının arttığı söylenebilir. Bu bağlamda, sözü edilen yörelerimizde sınır ticaretinin amacına ulaşabilmesi için özellikle denetimlerin son derece titizlikle yapılması gerekir. Zira, bu yolla terör örgütüne finansal kaynak sağlanabiliyor. Bununla birlikte, sınır ticaretinde gerekli denetimlerin yapılmaması kaçakçılığın artmasına da zemin hazırlıyor, bu da daha kalitesiz, sağlıksız, denetimsiz malların (canlı hayvan, et ürünleri, çeşitli gıda ürünleri, sigara, benzin vb.) ülkeye girmesine, vergi gelirlerinin azalmasına yol açıyor."

"Cari açığın boyutu ve finansmanı düşünülürse tek parti iktidarının cazibesi yüksek"

Peki, 1 Kasım sonrası tek parti iktidarı tüm bu ekonomik bunalımı aşmaya Çözüm Süreci'ni tekrar başlatmaya yardımcı olabilecek mi? Erkan, şöyle yanıt veriyor: "Bir ekonomist olarak tek parti iktidarının ekonomik cazibesinin her zaman daha yüksek olduğunu söyleyebilirim. Keza, özellikle cari açığın boyutunun ve finansmanının en önemli ekonomik problemlerden biri olduğu Türkiye ekonomisi; yabancı sermayeye, özellikle de portföy yatırımı adı verilen sıcak para girişlerine oldukça bağımlıdır. FED'in sıkılaştırıcı politikalar (faiz artışı) için sinyal verdiği bir konjonktürde söz konusu paraların Türkiye'ye girişi ve cari açığın finansmanı açısından ülke riskinin (CDS primi) düşüklüğü elzemdir. Aksi durumda, döviz kuru artışıyla birlikte ortaya çıkabilecek olumsuzluklar aşikardır. Bu nedenle, tek parti iktidarı gerek risk priminin düşmesi gerekse döviz kurlarındaki volatilitenin azalması bağlamında olumludur diye düşünüyorum. Tek parti iktidarı çözüm sürecinin devamı açısından da önemlidir. Çözüm süreci açısından tekrar butona basılması ve kayda değer ilerlemeler sağlanması ile birlikte çatışma ortamının yarattığı ekonomik tahribatların ortadan kalkacağını ve bölgesel dengesizliklerin azaltılması açısından arzu edilen yatırımların yapılacağını umut ediyorum."

Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı

M. Sabri Ünlütürk

“Doğu’ya yatırım yapma olanaklarının ortadan kalkması ülke adına çok önemli bir kayıp.”

Doğunun ekonomiye kazandırılması Türkiye ekonomisi için çok büyük önem taşıyor. Ne var ki Çözüm Süreci’nin askıya alınmasıyla Doğu ekonomik alandan yine çıktı. Oysa çatışmasızlığın başlamasıyla beraber Doğu ve Batı arasında karşılıklı iş görüşmeleri başlamış, örneğin İzmirli ve Diyarbakırlı yatırımcılar arasında işbirlikleri konuşulur olmuştu. Ne var ki hepsi durduruldu. Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı M. Sabri Ünlütürk, bu süreci nasıl yaşadıklarını anlatıyor: “Geçtiğimiz yıllarda Diyarbakırlı işadamları heyetlerini ağırladık. Doğu’da yatırım yapmaya hevesli ama işinin geleceği konusunda hem iş yapma kabiliyeti hem pazar kabiliyeti açısından işbirliğine ihtiyacı olan firmalar vardı. Çok isteklilerdi. Bundan 10-15 yıl önce benzer görüşmeleri yaptığımızda, ‘Siz gelin yatırım yapın’ derlerdi. Son birkaç yılda yaptığımız sohbetlerde ‘Biz de yatırım yapalım, işbirliği yapalım, elimizi taşın altına koyalım’ dediler. Çünkü taşın altına elini koyacak bir partner olmadan orada iş yapmak, yatırım yapmak kolay değil. Hem iş yapma kültürleri farklı hem oradaki çalışma kültürü farklı. O yüzden işbirliği yapacak yerel bir partner de olması gerek. İşte tam bu ortaklık noktasına gelmiştik ama çatışma süreciyle tüm planlar iptal oldu.”

“Doğu'da Uzakdoğu'ya yakın üretim maliyetlerini oluşturmak mümkün. Ancak orada bir güven ortamı sağlanmadan bunların gerçekleşmesi mümkün değil.

Batı ile Doğu arasında bu anlamda bir işbirliği sadece Doğu’da istihdam yaratmak ve bölgeye fayda sağlamak anlamına gelmiyor. Bu işbirliğine Batı’nın, daha doğru bir ifadeyle Türkiye ekonomisinin de ihtiyacı var. Neden derseniz Ünlütürk, sektörel bazda şöyle anlatıyor: “Özellikle konfeksiyon sektörünün buna ihtiyacı var. Çünkü hem katma değerli ürün üretme hem ucuz fiyatlı rekabetçi ürünler söz konusu. Biz katma değerli ürünlerimizi bu bölgede üretip dünya ile rekabet edebiliriz. Bazı ürünlerde ucuz işgücü maliyeti çok önemli. Doğu’da işgücünden tutun da kiralara kadar maliyetler diğer bölgelerden daha aşağıda. Birtakım temel ürünler Uzakdoğu’dan ithal ediliyor. Hâlbuki Doğu’da Uzakdoğu’ya yakın üretim maliyetlerini oluşturmak mümkün. İhracatçı birliklerinin öncülüğünde Urfa’da böyle bir bölge oluşturma çalışmaları başlamıştı. Uygun tip binalar yapılıp, bir merkezde kümelenme mantığıyla oradaki işletmeler hayata geçecekti. Ancak orada bir güven ortamı sağlanmadan bunların gerçekleşmesi mümkün değil. İşadamı olarak yatırım yaptığınızda sadece önünüzdeki bir yıl değil, bir 10-15 yıl sonrasına dair de güvenlik endişesi taşımamanız gerek. Sigorta kapsamına alınamayacak bir yatırımı yapmak da kolay değil. Maalesef terörün tekrar yükselmesiyle beraber bugün birçok arkadaşımız o bölgede iş yapma konusunu ileriye ötelemiş durumda. Barışın sağlanmış olması, buna da yatırımcı arkadaşların inanmış

olması gibi şart var bundan sonra. Bu projeler hayata geçmek üzereydi, o yüzden ülke adına bakınca çok önemli bir kayıp var. Şu anda tekrar sil baştan.”

“Orada çalışma ve iş kültürünün gelişmesi de bir süreç meselesi”

Ünlütürk’ün söylediğine göre Doğu’da bu proje hayata geçirilebilmiş olsaydı hem Türkiye’deki yerli firmaların Uzakdoğu’dan ithal ettiği ürünler orada üretilebilirdi hem orada üretilen ürünlerle bizim ihracatımız arttırılabilirdi. Bu yüzden ortada önemli bir ekonomik kayıp var. Aslında Doğu illerinde sadece konfeksiyon değil, emek yoğun birçok iş hemen hayata geçirilebilir. Ünlütürk, “Tabii deneyimli işgücü çok önemli. Bunu orada sağlamak da bir süreç işi” diyor: “Tekstil gibi el işlerinin yapıldığı alanlarda eleman yetiştirmek daha kolay. Bir konfeksiyon işletmesinde kısa sürede yüzlerce insanı yetiştirebilirsiniz. Bugün konfeksiyon üretiminde başlatırsınız, sonra o yetişmiş insanları başka alanlara geçirirsiniz ama bu bir süreç işidir. Bu, o bölgedeki üretim anlayışının yerleşmesi, çalışan insanların o çalışma kültürüne alışması ile ilgili. Zira tarım işçiliği ile sanayi işçiliği arasında önemli farklar var. Sanayi işçiliğinde daha düzgün mesai saatleri, işyeri ortamı, onun kendine özgü kuralları var. Bunların hepsi bir eğitim ve deneyim süreci. Ve bu kültür zamanla oluşuyor. Bölgede bu yatırımı ne kadar erken yaparsanız bu süreci de o kadar kısaltmış olursunuz. O bölgenin hızlıca kalkınması için çok zaman kaybedildi bile.”

Ülkenin gündemi ekonomi olmalı

Gelinen noktada barışın tesisi önemli. Çünkü Ünlütürk, 1 Kasım seçim sonuçlarını da değerlendirerek, “Hükümetin önünde dört yıllık bir periyod var. Bombalar ve terörün olduğu günler yaşadık. Umarım bu dönem geride kalmıştır. Artık ekonomiye odaklanmamız gereken bir dönemdeyiz” diyor: “İki yıldır gündemimizi seçim ve terör tartışmaları belirliyor ama ülkenin gündemi bu olmamalı. Artık ekonomiye odaklanmalı. Yarıda bıraktığımız, duraklattığımız bütün ekonomik projeleri hayata geçirmemiz lazım. Özellikle sanayi üretimi geçtiğimiz son 10-15 yıllık dönemde çok kan kaybetti. İnşaat, turizm gibi alanlarda yatırım daha karlı gözüktüğü için o alanlara yatırım yapıldı ama ülkemizin sadece turizm ya da inşaatla büyümesi mümkün değil, mutlaka üretmemiz lazım. Sanayi yatırımlarının özendirilmesi lazım, bunu yaparken de katma değerli ürünlere öncelik verilmesi gerek. Sanayi üretiminin katma değerinin artması da sanayicileri desteklemekten geçiyor. Mevcut yatırım teşvik politikalarını güncellemek gerek. Bizim teşvik politikamız bölgesel, doğru ama orada belki il bazından ilçe bazına bakmak gerek. Öbür yandan da bazı sektörler gücünü kümelendirmeden alıyor, o sektörü buradan alıp o tarafa götürüce rekabetçiliğinin kalması mümkün değil. Bunları düzeltmek gerek. Katma değerli ürüne dönüşüm projelerinin özellikle desteklenmesi lazım. Biz EİB olarak DEÜ ve Kalkınma Ajansı destekleriyle AR-GE Merkezi kurmaya çalışıyoruz. Bu projenin ana fikri, sadece dönüşüm. Mevcut konvansiyonel tekstil ürünleri üreten firmaları katma değerli ürün üreten firmalara dönüştürmek. Yani sözün kısası meselemiz artık ekonomi olmalı, yoksa ülke olarak ekonomik büyümeden de bahsedemeyiz.”

> *İki yıldır gündemimizi seçim ve terör tartışmaları belirliyor ama ülkenin gündemi bu olmamalı. Artık ekonomiye odaklanmalı. Özellikle sanayi üretimi geçtiğimiz son 10-15 yıllık dönemde çok kan kaybetti.*

Madalyonun bir de diğer yüzü var: Süreç ancak tarafların çıkarları ve amaçları doğrultusunda ilerledikçe devam edecekti.

Doç. Dr. Güneş Murat Tezcür

"Türkiye'nin Suriye'deki Kürt yönetimini kalıcı bir gerçeklik olarak kabul etmesi ve Irak Kürdistanı'yla olduğu gibi bu yönetime karşı da daha ılımlı politikalar gerçekleştirebilmesi Kürt meselesinin çözümünde önemli bir adım olacaktır."

Sürecin niye tıkandığını ve şiddetin patlak verdiğini anlamak için tarafların çıkarlarını ve amaçlarını iyi analiz etmek çok önemli. Burada PKK'dan, PYD'den, IŞİD'den, AKP'nin manevralarından, Rojava'dan söz etmek gerek. Bir de tabii 1 Kasım sonrasında değişme olasılığı yüksek olan çıkarlar dengesi var. Central Florida Üniversitesi Celal Talabani Kürt Siyaseti Çalışmaları Kürsüsü Doçenti Güneş Murat Tezcür ile Çözüm Süreci'nin zaman içinde geçirdiği değişimi iki taraf açısından ele aldık.

1 Kasım sonrası Çözüm Süreci'nin geleceğini konuşuyoruz. Burada sadece bir tarafı da konuşmamak gerekiyor. İki tarafa yönelik bir değerlendirme yaptığımızda nasıl bir tablo karşımıza çıkıyor?

Çözüm sürecinin sonra erip şiddet ortamının tekrar ortaya çıkması ne yazık ki benim için sürpriz olmadı. Sürecin başladığı 2013 yılının ilk aylarından itibaren dile getirdiğim üzere tarafların stratejik amaçları ve nihai bir çözümden beklentileri arasında büyük uçurumlar vardı. 2013 Newroz'unda Abdullah Öcalan'ın beyanatının Diyarbakır'da geniş bir kalabalığa okunmasından sonra kamuoyu gerçekçi olmayan beklentilere kapıldı. Yüzyıllık mazisi olan Kürt meselesinin artık şiddet dışı bir mecraya girdiği ve kısa zamanda siyasi bir sonuca ulaşacağına dair bir ilüzyon oluştu. Halbuki, süreç ancak tarafların çıkarları ve amaçları doğrultusunda ilerledikçe devam edecekti. Zaman içinde her iki tarafın da çıkarları ve amaçları süreçten uzaklaşmaya başladı. Sonunda, ip inceldiği yerden koptu. 2013 başından beri süren ilüzyon kısa bir zaman içinde yoğun çatışmaların artık güpegündüz sokaklarda yaşandığı ve her gün ölüm haberlerinin geldiği bir kan ve gözyaşı ortamına döndü.

Tarafların çıkarları ne doğrultuda değişti?

Evet, sürecin niye tıkandığını ve şiddetin patlak verdiğini anlamak için tarafların çıkarlarını ve amaçlarını değerlendirmek elzem. Kürt meselesinin askeri ve güvenlikçi politikalarla çözülemeyeceğinin farkında olan AK Parti, 2008 yılından itibaren PKK yöneticileriyle görüşme-

"Suriye İç Savaşı'nın Türkiye üzerine yansımalarını göz önüne almadan Kürt meselesinin gidişatını sağlıklı bir şekilde değerlendirmek mümkün olmaz."

ler sürdürmekteydi. 2011 seçimlerinde elde ettiği zaferle iktidarını iyice perçinleyen AK Parti, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin siyasi gücünün büyük ölçüde azalmasının da etkisiyle, bu görüşmeleri daha büyük inisiyatifle sürdürecek pozisyona geldi. AK Parti liderliği açısından sürecin üç farklı getirisi olacaktı. Birinci olarak, Kürt meselesinin çatışmasızlık boyutuna çekilmesi AK Parti lideri Recep Tayyip Erdoğan'ın arzuladığı başkanlık sisteminin anahtarı konumundaydı. Abdullah Öcalan'la yapılacak bir anlaşmayla Kürt siyaseti hareketinin başkanlık sistemine muhalefetinin önüne geçilecek ve Kürt seçmeninin muhtemel bir referandumda desteği sağlanacaktı. İkinci olarak, Kürt sorununu şiddetten arındırmış bir AK Parti'nin Türk siyasetinde uzun yıllar sürebilecek bir hegemonyası için elverişli bir zemin oluşacaktı. Son olarak da, PKK'nin eylemlerine son vermesi ve silahlı güçlerini Türkiye sınırlarının dışına çekmesiyle, AK Parti hükümetinin Arap ayaklanmalarıyla yeniden şekillenen Ortadoğu siyasetinde önü açılacak ve Türkiye'nin daha atılgan bölgesel politikalar sürdürmesi mümkün olacaktı.

Peki ya Kürt siyasi hareketi tarafından duruma bakarsak…

Kürt siyasi hareketi açısından bakıldığı zaman ise yine üç farklı getiriden bahsedebiliriz. Birinci olarak, Türkiye'nin açıktan PKK liderliğiyle görüşmelere başlaması, otuz yıldan beri Türkiye Devleti'ne karşı silahlı bir mücadele yürüten örgüt açısından önemli bir siyasi kazanım ve meşruiyet kaynağı olmuştur. Sürecin ivme kazanması, PKK'nin kitlesel desteğe sahip kalıcı bir örgüt olduğu yönündeki iddiasını desteklemiştir. İkinci olarak, süreçle beraber Kürt siyasi hareketinin silahsız kanadı üzerinde baskı ve operasyonlar hafiflemiş ve BDP, daha sonra HDP'nin daha rahat örgütlenmesinin ve siyaset yapabilmesinin önü açılmıştır. Kürt siyasi hareketi son iki yılda hem yerel, hem cumhurbaşkanlığı hem de milletvekili seçimlerinde önemli başarılar kazanmıştır. Son olarak da, Türkiye hükümetiyle müzakerelerin başlaması Kürt siyasi hareketinin Suriye'de 2012 yazından itibaren kurmaya başladığı özerk yönetimleri daha aktif bir şekilde inşa etmesine ve güçlendirmesine olanak sağlamıştır. Lakin, taraflar arasındaki karşılıklı derin güvensizlik hiçbir zaman ortadan kalkmamıştır. PKK kırsalda konuşlu silahlı güçlerini sınır dışına çekmek bir yana, şehirlerde de daha militan bir yapılanmaya gitmiştir. Hükümetin ise Kürt kimliğinin yasal güvencelere sahip olması konusunda yaptığı adımlar çok cılız kalmıştır.

Kürt meselesinde ekonomik çıkarlar barışın önünde engel olmaktan öte, barışın tesisinde temel dinamikler arasında yer almaktadır."

Çözüm Süreci pek çok açıdan iki tarafa da fayda sağladı ama bir süre sonra ilerlemez hale geldi. Süreci sonlandırmada dönüm noktası ne oldu?

20 Temmuz 2015'te Suruç'ta meydana gelen intihar saldırısından sonra sürecin niye tamamen sonlandığını anlamak çok da güç olmayacaktır. AK Parti açısından sürecin sekteye uğramasında birinci faktör Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın başkanlık sistemi projesinin iyice zora girmesi olmuştur. Özellikle, Kürt siyasi hareketinin 7 Haziran seçim kampanyasını Başkanlık sistemine karşıtlık üzerine kurması AK Parti açısından sürecin temel getirisini ortadan kaldırmıştır. 7 Haziran seçimlerinde HDP'nin barajı rahat bir şekilde aşarak AK Parti'nin tek başına iktidarına mani olmasıyla, çözüm sürecinin AK Parti açısından stratejik değeri ortadan kalkmıştır. Kürt hareketi ise 2014 Eylül'ünde İslam Devleti'nin Kobani'yi kuşatmasını

yaşamsal bir tehdit olarak algılamıştır. Aynı zamanda, Türkiye hükümetinin bu kuşatmaya müdahale etmemesi Kürt vatandaşlar arasında büyük bir tepkiye yol açmıştır. Binlerce genç Türkiye'den Kobani ve Rojava'ya savaşmaya gitmiştir. Bu kuşatma ancak yoğun ABD hava saldırılarıyla kaldırılmıştır. PKK'nin örgütsel kuzeni olan PYD'nin İslam Devleti'ne (İD) karşı verdiği mücadele uluslararası boyutta büyük sempati ve destek toplamıştır. Bu gelişmeler hem Kürt hareketinin özgüveninin artmasına hem Kürt milliyetçiliğinin daha geniş kesimler arasında destek bulmasına hem de PKK içinde Türkiye içinde silahlı mücadele yöntemini bir defa daha denemek isteyen kesimlerin güçlenmesine yol açmıştır. Sonuç olarak, Kürt siyasi hareketinin çözüm sürecinden beklentisi büyük ölçüde artmıştır.

Son zamanlarda HDP/DBP'li siyasetçilerin öz yönetim ilanları Rojava tecrübesinin bir yansımasıdır. Türkiye hükümeti bu tip bir özerkliğe izin vermediği için çatışma kaçınılmaz oldu. Ayrıca, PYD'yle direkt çarpışan asıl gücün, bütün dünyada lanetlenen İD olması ve bu oluşuma karşı Türkiye'nin pasif kaldığında yaygınlaşan algı Türkiye'yi uluslararası alanda oldukça sıkıntılı bir pozisyona soktu.

Sizin de söylediğiniz üzere sorunun uluslararası bir boyutu da var. Kürt hareketi uluslararası alanda eskisinden çok daha güçlü artık. Türkiye PKK'dan ziyade Suriye-Rojava hattından rahatsız gibi…

Suriye İç Savaşı'nın Türkiye üzerine yansımalarını göz önüne almadan Kürt meselesinin gidişatını sağlıklı bir şekilde değerlendirmek mümkün olmaz. Suriye'de PYD'nin Rojava adı altında özerk bir yönetim oluşturmasıyla Türkiye hükümeti kendini zor bir açmazın içinde buldu. PYD'nin oluşturduğu sistem Kürt siyasi hareketi için bir rol modeli oluşturdu. Son zamanlarda HDP/DBP'li siyasetçilerin öz yönetim ilanları Rojava tecrübesinin bir yansımasıdır. Türkiye hükümeti bu tip bir özerkliğe izin vermediği için çatışma kaçınılmaz oldu. Ayrıca, PYD'yle direkt çarpışan asıl gücün, bütün dünyada lanetlenen İD olması ve bu oluşuma karşı Türkiye'nin pasif kaldığında yaygınlaşan algı Türkiye'yi uluslararası alanda oldukça sıkıntılı bir pozisyona soktu. ABD hükümetinin Türkiye'nin itirazlarına rağmen direkt olarak PYD'nin silahlı kanadı olan YPG'ye askeri yardımda bulunması ve hava saldırılarını YPG'yle koordine etmesi Türkiye hükümeti için büyük bir hayal kırıklığı oldu. Sonuçta, Türkiye-Suriye sınırında Türkiye'nin hiç de istemediği halde PYD'nin denetiminde bir Kürt koridoru oluştu. Rusya'nın 30 Eylül 2015'de Suriye'de savaşa direkt olarak katılmasıyla birlikte Türkiye'nin manevra alanı iyice daralmış oldu. Son tahlilde, Türkiye'nin Suriye'deki Kürt yönetimini kalıcı bir gerçeklik olarak kabul etmesi ve Irak Kürdistanı'yla olduğu gibi bu yönetime karşı da daha ılımlı politikalar gerçekleştirebilmesi Kürt meselesinin çözümünde önemli bir adım olacaktır.

Ekonomi-politik hattından sürece baktığımızda yine çıkar çatışmaları karşımıza çıkıyor. Irak Kürdistanı'yla olan ticari ilişkiler, Suriye söz konusu olunca duruyor. Çözüm Süreci'ne ekonomi-politik ne oranda damga vuruyor?

2007 sonbaharından itibaren olumlu bir ivme kazanan Türkiye-Irak Kürdistanı ilişkilerinin son derece önemli bir ekonomik boyutu var. Türkiye şirketlerinin bu bölgede yaptığı geniş çaplı yatırımlar ve ticaret ve Irak Kürtleri'nin Türkiye üzerinden petrol ve doğalgaz ihraç etmesi her iki taraf açısından da kazançlı bir durum oluşturmakta. Türkiye'yle Suriye Kürdistanı arasında da benzer nitelikte ekonomik ilişkilerin yoğunlaşması ve özellikle sınır bölgelerine canlılık kazandırması şiddet ortamının sona ermesinde önemli bir rol oynayacaktır. Ayrıca, Türkiye ekonomisinin küresel ekonomik sisteme iyice entegre olması, özellikle özel sektörde yeni ve dinamik iş alanlarının açılması ve bu olanakların ülkenin değişik bölgelerinden gençler için istihdam açılması, Türkiye'nin Kürtler için bir cazibe merkezi olmasına büyük katkıda bulunacaktır. Kısacası, Kürt meselesinde ekonomik çıkarlar barışın önünde engel olmaktan öte, barışın tesisinde temel dinamikler arasında yer almaktadır.

"1 Kasım ile Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kürt meselesi konusunda inisiyatifi tekrar ele geçirdi."

Kürt meselesinde dört ülke önümüzde duruyor. Suriye-İran-Irak-Türkiye. Ancak dört ülkenin Kürt hareketi tam anlamıyla görüş birliği içinde de değil. Çözüm sürecinin bu dört ülke nezdinde anlamı nedir?

Bu dört ülkede Kürt meselesi için tek bir çözümden bahsetmek mümkün değil. Suriye ve Irak'ta merkezi hükümetlerin çökmesi ve iç savaşların patlak vermesiyle beraber Kürt gruplar kendi özerk yönetimlerini kurabildi. Irak Kürdistan'ında oluşan idari yapı nisbe-

ten çoğulcu bir niteliğe sahip ve ülkenin diğer bölgelerine kıyasla çok daha istikrarlı ve güvenli. Gelecekte, Suriye Kürdistan'ında da benzer bir gelişmeden bahsetmek mümkün olabilir. Türkiye ve İran'da ise dinamikler çok farklı. Türkiye'de Kürt siyasi hareketinin silahla bir mücadele yürüterek siyasi amaçlarına ulaşması mümkün gözükmüyor. Yakın gelecekte, Türkiye'de demokrasinin konsolide olması ve derinleşmesiyle beraber Kürt siyasi hareketi mensuplarının kurumsal karar alma mekanizmalarında yer almaları ve idari olarak ülkenin daha adem-i merkeziyetçi bir yapıya sahip olması silahların devre dışına çıkmasında belirleyici öneme sahip olacaktır. İran'da ise Kürtlerin daha fazla hak ve güce sahip olması ancak yine demokrasinin bu ülkede güçlenmesiyle olacaktır.

Barışla ilgili vurguyu arttırmak gerekiyor galiba. Kaldı ki terörün hem insani boyuttaki zararı ortada, hem de ülke çapında yarattığı hasar. Barışı daha gür bir sesle nasıl savunabiliriz?
Tabii ki de, barışın savunulmasında en büyük rol, karar verici pozisyonların başında bulunan insanlara, yani siyasetçilere düşüyor. Fakat barış,siyasetçilerin iktidar bazlı stratejilerine endeksli olduğu sürece çok kırılgan bir yapıya sahip olmaya devam edecektir. Ülkenin farklı bölgelerinden sivil toplum kuruluşlarının ortaklaşa barış odaklı inisiyatifler geliştirmesi ve siyasetçiler üzerinde kamuoyu baskısı oluşturması bu bakımdan son derece önemli. Ama Türkiye'de bu tip inisiyatifler hala çok cılız kalıyor. Silahlar konuşmaya devam ettiği sürece de barışı savunan seslerin duyulması ve öne çıkması güçleşiyor. Çözüm sürecinin en pozitif taraflarından biri silahların susmasıyla beraber savaş dilinden arınmış söylemlerin daha fazla medyada yer alması ve toplumsal karşılık bulması olmuştu.

Peki, 1 Kasım sonrası tek parti iktidarı ile Çözüm Süreci tekrar başlar mı?
1 Kasım seçimlerinde AK Parti'nin iktidarını perçinlemesiyle beraber Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Kürt meselesi konusunda da inisiyatifi tekrar ele geçirdi. Kürt meselesinin bundan sonraki seyrinde Erdoğan'ın Türkiye siyasetinin yeniden yapılandırılması ve Başkanlık sistemiyle ilgili amaçları belirleyici rol oynayacaktır. Bu amaçlar çerçevesinde Erdoğan Kürt siyasal hareketinin desteğine ihtiyaç duyarsa, bazı adımlar atacaktır. Aksi takdirde, Kürt meselesindeki çözümsüzlüğün görünür vadede ortadan kalkması pek mümkün gözükmüyor.

Barışın savunulmasında en büyük rol, karar verici pozisyonların başında bulunan insanlara, yani siyasetçilere düşüyor. Fakat barış,siyasetçilerin iktidar bazlı stratejilerine endeksli olduğu sürece çok kırılgan bir yapıya sahip olmaya devam edecektir.

Yrd. Doç. Dr. Erhan Keleşoğlu

“Türkiye ‘değerli yalnızlık’ içerisinde değil ‘mutlak yalnızlığa’ mahkûm olmuş durumda”

1 Kasım sonrası iç politikada istikrar sağlansa bile uluslararası suların durulması o kadar kolay değil. AKP, komşularla sıfır politikasında uzaklaştığından beri dipsiz bir kuyunun içinde aslında. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Erhan Keleşoğlu, dış politikadaki en büyük kırılmanın özellikle 2010 Referandumundan sonra olduğunu söylüyor: “Müesses nizam içerisinde kendisine rakip olan tüm güç odaklarını zayıflatırken AB ile girilen müzakere sürecini bir çıpa gibi kullanan AKP hükümeti, iktidarı mutlak hale geldikçe dış politika açısından da ihtiraslı bir yola girdi ve AB süreci gittikçe konuşulmaz oldu. Ardından 2011 Arap İsyanları süreci ile birlikte bölgesel oyun kurucu olma hevesi, İslamcı-Osmanlıcı bir söylemle yeni politika hamlelerini beraberinde getirdi. Mısır’da Mübarek’in, Libya’da Kaddafi’nin, Suriye’de Esad’ın karşısında yer alan ve genel olarak Müslüman Kardeşler çizgisinde tarif edebileceğimiz İslamcı gruplarla ittifak geliştirilmeye çalışıldı. Bu bağlamda özellikle Katar’la ortak bir siyasal hat izlendi. Ancak Mısır’da Sissi’nin askeri darbesi ile Müslüman Kardeşler hükümetinin devrilmesi, Libya’da desteklenen unsurların galip gelememesi ve Suriye’de de desteklenen İslamcı unsurların isyanı mezhepsel bir vekâlet savaşına dönüştürmesi kısa sürede Türkiye’nin Ortadoğu politikasını akamete sürükledi. Şu anda Türkiye ‘değerli yalnızlık’ içerisinde değil; ‘mutlak yalnızlığa’ mahkûm olmuş durumda.”

IŞİD ve Rojava kantonları

Türkiye’nin Ortadoğu politikasını, özellikle Suriye ile olan ilişkilerini bugün Kürt meselesi etkiliyor. ABD-Rusya ekseninde Katar doğalgazıyla ilgili planlar da düşünüldüğünde süreç çok bilinmeyenli bir denklem halini alıyor. Keleşoğlu ise, “Türkiye’nin izlediği dış politikada PKK’ya yakın görülen siyasal partilerin bölgesel olarak güç kazanmasının belirleyici olduğunu düşünüyorum” diyor: “Bu bağlamda güvenlik odaklı politikalar tekrar bölgeye bakışta belirleyici oldu. Çözüm Süreci ile PKK’nın bırakın tasfiye olmasını, Suriye’de Rojava kantonları ile birlikte ülkesel, bölgesel ve uluslararası alanda siyasi, diplomatik gücünü artırdığını gören AKP hükümeti ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, Dolmabahçe Mutabakatı olarak bilinen anlaşmanın geçersizliğini ilan edince müzakerelere geçilemedi ve ateşkes süreci de sona erdi. PKK ile çatışmaların yeniden başlamasından sonra dış politika açısından ciddi bir yalnızlaşma görülüyor. Doksanlı yıllarda PKK’ya karşı İran, Irak ve İsrail gibi bölgesel güçlerin yanı sıra ABD’nin desteğini de alan Türkiye, IŞİD’e karşı koalisyonun en önemli kara ayağını oluşturanların Kürtler olması sebebiyle tamamen yalnız kalmış durumda.”

"Doksanlı yıllarda PKK'ya karşı İran, Irak ve İsrail gibi bölgesel güçlerin yanı sıra ABD'nin desteğini de alan Türkiye, IŞİD'e karşı koalisyonun en önemli kara ayağını oluşturanların Kürtler olması sebebiyle tamamen yalnız kalmış durumda."

"Irak Kürdistan'ında satılan malların yüzde 80'i Türkiye'de üretilir hale geldi"

"Ortadoğu politikasında asıl olarak ekonomi-politik mi belirleyici, yoksa en temelde özellikle Suriye'de büyüyen Kürt hareketinin korkusu mu var?" dediğimizde Keleşoğlu, konunun Suriye İç Savaşı öncesi ve sonrası olmak üzere iki dönem halinde incelenmesi gerektiğini söylüyor: "Suriye İç Savaşı'na kadar ekonomi-politik'in Ortadoğu politikasında çok belirleyici olduğunu görüyoruz. Suriye, İran, Katar ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi (IKBY) ile kurulan ilişkilerde bu çok barizdi. Ticaret hacimlerinde iki binli yıllarda müthiş bir büyüme gerçekleşti. Örneğin IKBY'de satılan malların yüzde 80'i Türkiye'de üretilir hale geldi. Ancak Suriye'de Esad rejiminin düşürülmesi için bizzat savaşa müdahil olunması, Kürtlerin Suriye'de kendi özerk bölgelerinin kurması ile birlikte güvenlikçi bakışı yeniden hakim hale getirdi. Çözüm Süreci açısından bakıldığında Ortadoğu'da yaşayan tüm Kürtlerin Türkiye ekonomisine entegre edilmeleri ve iktisadi nüfuz alanında tutulmaları yoluyla etnik sorunun yönetilebilir hale getirilmesinin amaçlandığını görüyoruz. Ancak çatışmalı sürecin tekrar başlaması ve Suriye'de özellikle de Kobani'de yaşananlar karşısında Türkiye'nin Kürtlerin hassasiyetlerini dikkate almayan bir tavır sergilemesi Kürt Sorunu'ndaki ekonomi-politik'i önceleyen çizgiye ciddi zarar verdi."

Dr. Frankenstein benzeri

IŞİD konusuna da yine çoklu bakış açısıyla yaklaşmak gerek. Örneğin IŞİD ile ilgili tehlike siyasi iktidarın bile kontrolünden çıkmış olabilir. Keleşoğlu, "10 Ekim Ankara saldırısı ve sonrasında yaşananlar bunun çok açık ispatı" diyor: "Suriye'deki Kürt kurumsallaşmasının zayıflatılması adına müsamaha gösterilen IŞİD'in Türkiye açısından ne denli büyük bir güvenlik tehdidine dönüşebileceği hükümetçe hep göz ardı edildi. IŞİD'in gerek 7 Haziran seçimleri öncesinde gerekse de seçimler sonrasında AKP muhalifi Kürtlere, solculara, demokratik gruplara saldırırken istihbarat unsurlarınca izlendiği soruşturma dosyalarından anlaşılıyor. Bu hükümetin Dr. Frankenstein benzeri, yaratmış olduğu canavarı kontrol edebileceğini düşündüğünü bize gösteriyor. Hala durumun ne kadar vahim olduğunun idrak edilemediğini düşünüyorum."

Çatışma sürecinde eğitim nasıl sürebilir ki...

Eğitim Sen İzmir 1 Nolu Şube Başkanı M. Bahri Akkan'a göre Doğu'da tayin istemeyi düşünenlerin yüzde 40'larda, mesleği bırakma isteğinin yüzde 32'lerde olması gösteriyor ki bölgede sağlıklı, eşit koşullarda bir eğitim verilmesi bu koşullarda mümkün değil.

Eğitim Sen, Doğu Anadolu ve Güneydoğu illerinde çalışan öğretmenler arasında bir anket yaptı. Buna göre öğretmenlerin yüzde 89'u terör koşullarında eğitim-öğretimin sağlıklı yapılamayacağını düşünüyor. Bahri Akkan da, "Eğitim-öğretimin başlamasından bugüne geçen sürede çatışmaların yoğun yaşandığı bölgelerde sağlıklı bir eğitimin yapılabilmesinin koşulları her gün biraz daha zorlaşıyor" diyor: "Sokağa çıkma yasaklarının, mahalle ablukalarının, sokak ortasında ölümlerin yaşandığı yerlerde çocukların çocukluğunu bile yaşayamadığı yerlerde eğitimden bahsetmek mümkün değil. Kanın, gözyaşının şiddetin ortasında sağ kalmayı başarabilen öğretmen ve öğrencilerin sağlıklı bir eğitim süreci yaşaması mümkün gözükmüyor. Yapılan ankete katılanların da yüzde 90'ı bu düşüncedeyse nasıl bir eğitim sorusunu tekrar tekrar sormamız gerek. Ayrıca çatışmaların şiddetin ortasında sürdürülen eğitimin bir diğer kanayan yarası da Anadilinde eğitim verilmemesi. Anadilinde eğitim talepleri şiddetle, kanla, baskılarla ortadan kaldırılıyor."

Uzun yıllar atama bekleyen genç öğretmenler savaş ortamına yapılan atamalara adeta sevinmiyor. Çünkü can güvenliğinin olmadığı yerde iş güvenliği de olmuyor. Akkan, "Tayin istemeyi düşünenlerin yüzde 40'larda, mesleği bırakma isteğinin yüzde 32'lerde olması da göstermektedir ki bölgede sağlıklı, eşit koşullarda bir eğitim verilmesi bu koşullarda mümkün görülmüyor" diyor: "Ama, fakat, lakinsiz çatışma koşullarının sonlandırılması, kalıcı bir barış ortamının yaratılabilmesi için sesimizi (barbarlığa, katliamlara rağmen) yükseltmeye ihtiyacımız var. Barışın, kardeşliğin olmadığı çatışmalı ortamlarda eğitimin de olmadığını, olamayacağını herkesin görmesi gerek."

Uğur Yüce: **“Amerika’nın gündeminde artık Türkiye yok”**

İşadamı, TARKEM'in Yönetimden Sorumlu Üyesi Uğur Yüce ile Türk-Amerikan İş Konseyi (TAİK) toplantısı sonrası buluştuk ve izlenimlerini sorduk. Ancak "Amerika tarafından Türkiye nasıl görünüyor?" sorusunun cevabı bir hayli sorunlu.

Deniz Çaba

Ekonomi-politik bir pencereden baktığımızda Türk-Amerikan ilişkilerinin geldiği nokta az-çok ortada. Suriye meselesi yüzünden arada bir gerginlik olduğu açık. Ancak tek mesele bu değil. ABD’nin gündeminde Türkiye yok; çünkü Türkiye’ye ekonomik krize sürüklenen bir ülke gözüyle bakılıyor. Ve ticari ilişkileri güçlendirme gibi bir istek yok. Düzenli olarak Türk-Amerikan İş Konseyi toplantılarına katılan, Washington’da bizzat kulisleri dinleyen Uğur Yüce kendi gözlemlerini ve oradaki tabloyu anlattı.

Türk-Amerikan İş Konseyi’nin (TAİK) toplantılarına düzenli olarak katılıyorsunuz. Bu sene de yine oradaydınız. Öncelikle geçmiş yıllarla bir kıyaslama yapmanız mümkün mü?
Türk-Amerikan İş Konseyi, 35 yıl önce Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) tarafından Türkiye’de kurulmuş ilk konseydir. İzmir’de de ciddi bir ağırlığı var. Eski Sanayi Odası Başkanımız rahmetli Ersin Faralyalı bunun hem kuruluşunda bulunmuş hem başkanlığını yapmıştır. Hani İzmir’in yükselişine İstanbul engel oluyor derler ya, yok öyle bir şey. Yani rahmetli Turgut Özal’ın TÜSİAD’ı teşvikiyle onunla beraber sevgili Feyyaz Berker’in öncülüğünde DEİK kuruyor, bu kurul ilk iş konseyini ABD ile başlatıyor ve bu konseyin başkanlığına Faralyalı getiriliyor. Amerika’nın ısrarı neticesinde TAİK’in diğer bütün iş

konseylerinden bir farkı vardır. Daima birinci konusu milli savunma olmuştur. Ondan sonra ikinci planda daima enerji, sonra altyapı yatırımları, ardından da tarım gelmiştir. Bu sıralama da 35 yıl boyunca değişmemiştir. 35 yıldır her yıl Washington’daki genel kurul toplantısına giderim. Bu toplantıya 1500-2000 kişilik katılım olur. Beş yıl ara ile gittiğiniz zaman aynı gözlemleri yapamazsınız ama her sene giderseniz o toplantılarda katılımcılardan konuşmacılara, ilgi-alakadan bunun medyaya olan yansımasına ya da iki taraftan gelen resmi yöneticilere bakarak iki ülke arasındaki ilişkilerin nabzını tutmak fevkalade kolay olur.

Siz DEİK üyesi olarak bu toplantıya katılıyorsunuz…
Evet, TAİK’te bir görevim yok. Ben daha çok Avrupa ülkelerinde sorumluluk aldım. Türk Fransız İş Konseyi Başkanlığı,Türk Belçika İş Konseyi Başkanlığı, Türk İsviçre Konseyi Başkanlığı, bir de Avrupa Birliği Ülkeleri Başkanlar Kurulu Başkanlığı yaptım.

Ama hiç ara vermeden TAİK toplantısını izliyorsunuz, değil mi?
Geçen gün Putin dedi ki, “Bana bir Müslüman ülke söyleyin ki Amerikalılar sultası altında olmasın.” Onu Cumhurbaşkanına kızdığı için söyledi ama doğru. Ben de kendimi bildim bileli hep aynı şeyleri düşünmüşümdür, onun için hep Amerika’yı izlemişimdir. Amerika-Türkiye ilişkileri ne yönde bilmeyi isterim. Türkiye’nin ekonomik geleceğini takip edebilmek, önümüzü görebilmek açısından bu benim için önemli. Hayatımda da bundan çok yararlandım. Ekonomistim. Ekonomi politika ile çok yakından ilgilidir. Örneğin Washington’da Türkiye’nin ekonomik verileri açıklandı. Bence Türkiye’nin nereye gittiğini anlamak açısından çok önemli verilerdi ve Türkiye’dekilerden daha gerçekçi verilerdi.

Peki, bu yılki toplantıda ne tür izlenimler edindiniz?
Bu toplantı genel olarak benim 35 yılda izlediğim en sönük toplantıydı. Bunu oraya katılan birkaç köşe yazarı da dile getirdi. Gittikçe küme düşüyoruz. Üst düzey katılımın hiç olmadığı, Türkiye'den bir tek bakan, bakan yardımcısı ve müsteşarın olmadığı, karşılıklılık esasına göre Amerika'dan da böyle bir üst düzey katılımın gerçekleşmediği bir toplantıydı. Bu durum biraz da DEİK nedeniyle oldu tabii.

DEİK'in devletleştirilmesinden söz ediyorsunuz…
Tabii. Böyle olunca başta TÜSİAD olmak üzere büyük iş dünyası ve kuruluşları en azından bu seneki toplantıya katılmadılar. Çok az sayıda iş dünyasından temsilci katıldı, onlar da en üst düzey değildi. Katılım hem düşüktü, hem genel ilgi çok zayıftı.

DEİK'in bünyesi ile oynamış olması çok etkili. Çünkü netice olarak demokrasi ile yönetilen ve ekonomisi liberal olan ülkelerde karşılarında özel sektörü görmek istiyorlar, yarı kamu niteliğindeki kuruluşları değil. Yarı kamu çok komik zaten, DEİK tamamen kamu oldu. Kalkınma Bakanlığı'nın altında bir organizasyon. TÜSİAD toplam ekonomi içindeki ağırlığı itibariyle bakarsanız Türkiye'nin en önemli topluluğudur ama bu topluluk dışlandı. Ekonomi Bakanı tarafından dışlanınca DEİK'ten de dışlandı. Dolayısıyla Türk iş dünyasını temsil edecek kimse yoktu.

Amerika tarafında manzara aynı mıydı?
Bu hep karşılıklı oluyor. Kulislerde konuşulan şu: Milli Savunma Bakanı gelmek istedi ama Amerikan Savunma Bakanı müsait değildi. Ekonomi Bakanı gelmek istedi fakat Amerikan Ticaret Bakanı randevu vermediği için gelemedi. Ne kadar doğru bilemem. Bunlar hep karşılıklılık esasına dayalı. Amerikalılar nezdindeki katılım da yine çok sıradandı. Oysa bu buluşmalar önemli buluşmalardır. Washington iki şeyi gösterir: Savunma tarafı güçlü olduğu için işin askeri yanını yansıtır, ikinci olarak işin Beyaz Saray, yani siyasi yönünü yansıtır. Bütün bu yönlerden baktığınızda görüyorsunuz ki Amerika'nın gündeminde artık Türkiye yok. Bundan 6-7 yıl evvel önce olduğu gibi ilk sıralarda değil.

İki ülke arasındaki bu uzaklaşmada politika etkili tabii…
İnsanlarla konuştuğunuzda da şunu çok rahat görüyorsunuz: Amerika ile ilişki, özellikle bu İncirlik Anlaşması da imzalandıktan sonra iyice azaldı. Amerika'nın gündeminde Türkiye'nin yeri altıncı-yedinci sıralara düşmüş. Onların gündeminde Küba, Ukrayna, Afganistan, İran, Suriye var. Onlar için artık Türkiye

"yıldızı yükselen ülkeler" kategorisinde de değil. Gördüğüm kadarıyla Türkiye ile ilgili ilişkilerde çok ciddi bir gerginlik var. Yaptığımız özel sohbetlere dayanarak şunu söyleyebilirim: Gerginliğin kökeninde Türkiye'nin çelişkileri yatıyor. Daha önce Mısır bir çelişki unsuru idi. Şimdi de Suriye meselesi var. Amerika Kobane ile Türkiye'nin önüne bir fırsat çıktığını, orada Kürtleri desteklseydi daha doğru bir hamle yapmış olurdu diye düşünüyor. "Suriye'de Kürtler güçlenirse bu Türkiye'ye de sıçrar, dolayısıyla bir Kürt devleti kurulur" korkusunun doğru bir düşünce olmadığını, zaten Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurulduğunu, kendisinin doğalgaz-petrol kaynakları olduğunu, dolayısıyla ekonomik olarak kendi yeter olduğunu, Türkiye'nin artık bir Kürt devleti kurulması psikozundan kendini kurtarıp, Kürtlere "istersen geç yerleş Kürt Devleti'ne ya da Kürt kimliğini koruyarak Türkiye'de yaşa ama benim bölünmez bütünlüğümü bozma" deme imkânı olduğunu düşünüyorlar.

Genelde hissedilen şeyler şunlar: Birincisi özelikle Mısır ve Suriye üst üste geldikten sonra Amerika o bizim bildiğimiz meşhur büyük Ortadoğu projesinden ve ılımlı İslam ile İslam Cumhuriyetleri ile bölgeyi yönetme felsefesinden tamamen vazgeçmiş gibi görünüyor. Bizim de bu mevzuda eş başkanlığımız düşmüş gibi. İkincisi Türkiye'deki siyasi iktidarın ömrünün uzun olmayacağı görüşü hâkim. Bunun sebebi de ekonomik. Politik sebeplerden çok Türkiye ekonomisinin aslında iyiye gitmediği pek çok ekonometrik gösterge ile bize izah edildi.

Türkiye'nin gündemden düşmesinde, ticari ilişkilerin azalmasında ekonomideki gidişat da etkili o zaman…

Elbette... Burada artan enflasyonun etkisi var, cari açığı finanse etme olanaklarındaki daralma var, en önemlisi de Türkiye'nin gerek Irak ve Suriye'ye, gerek Rusya'ya, gerekse de AB ülkelerine olan ihracatındaki ciddi düşüşler var. Bütün dünyada Dolar diğer paralara ortalama yüzde 16 değer değer kazanırken, Türkiye'de bu oranın yüzde 26-27 seviyesinde olması onlar için düşündürücü. Bunun yüzde 10-11'inin tamamen psikolojik nedenlerden kaynaklanması da var tabii. Öte yandan Merkez Bankası'na, faize müdahale girişimleri gibi pek çok etkenden dolayı gittikçe bir güvensizlik ortamına girdiği ve Türkiye'nin derin bir krize doğru yaklaştığı görülüyor.

Hele FED Noel öncesi faizleri arttırırsa ki bu Türkiye'nin dış borcunu önemli oranda etkiler. Dolayısıyla Türkiye'nin bir ekonomik krize doğru gitmekte olduğunu düşünüyorlar. Bence en önemlisi bu. Çünkü evet belki bir şekilde koalisyon hükümetinde birtakım tedbirler alınacaktır ama bir de Türkiye'nin gerçekleri var. 70 milyar dolar enerji ithalatımız var ve bunu hiç bir şekilde azaltamıyoruz. Kendi öz kaynaklarımıza olan teşviklerimiz ortada. Eğer sizin enerjide dış bağımlılığınız yüzde 95'in üzerinde ise, Rusya'dan alacağınız yüzde 6 ya da 10 arasındaki indirim enerji bütçenizi dengelemez.

Enerji bütçede çok yüksek bir değer.

Uzmanlar diyor ki, "Sizin gibi aslında enerji itibariyle yüzde 95'in üzerinde dışa bağımlı bir ülkede petrolün varili 100 Dolar'dan 49 Dolarlara düştü ve buna rağmen kalkınma hızınız yüzde 6.5'ten yüzde 3'lere düştü ise siz yüzde 100 kadar da ivme kaybettiğiniz demektir."

İnşaat sektörünün tabii ki lokomotif olduğunu, önemli olduğunu düşünüyorlar ama tek başına ekonominin kurtarıcısı olma imkanı olmadığını düşünüyorlar. Çünkü bir süre için talep artıyor ama iki üç sene sonra yeniden duraklama ve gerileme dönemi başlıyor.

Amerika ile ilişki, özellikle bu İncirlik Anlaşması da imzalandıktan sonra iyice azaldı. Amerika'nın gündeminde Türkiye'nin yeri altıncı-yedinci sıralara düşmüş. Onların gündeminde Küba, Ukrayna, Afganistan, İran ve Suriye var.

Bu durumda Türkiye'ye yabancı yatırım beklemek zor diyebiliriz…
Yatırımcıları etkileyen tek sebep bu değil. Güven ortamında ciddi bir sarsılma var. Türkiye'deki siyasi istikrarın bozulduğu ve yeniden tesisinin orta vadede mümkün olamayacağı yönünde güçlü bir algı var. Bu yatırımcıların en çok baktığı şeylerden biridir, siyasi istikrar. Türkiye'de yakın gelecekte istikrar görmüyorlar.

Tabii siyasi iktidar görevine başladığında Türkiye'de vesayeti kaldırma anlamında önemliydi ama bu demek değildi ki, askeri rejimden polis devletine kayalım. Demokrasinin üstündeki sultaların kalkması lazımdı, çünkü demokrasi herkes içindir. 70 milyonluk ülkede 35 milyonun düşündüğü, karar verdiği, diğerlerinin ikinci sınıf vatandaş gibi mütalaa edildiği bir demokrasi olmaz. AKP Türkiye'de sınıf farklarını ortadan kaldırdı, bu iktidarın önüne müthiş bir fırsat geçti ama bu fırsatı değerlendiremedi. Bu farklı unsurları kucaklaştırabilirken kendi tabanını sağlama almak için kutuplaştırdı, insanları ayrıştırdı.

Bu tablo gelip AKP'ye dayanıyor…
Bu memleket Müslüman bir ülke, bunda en ufak bir şüphe yok. Yeter ki bu bir yaptırıma dönüşmesin, politikaya alet edilmesin, herkes kendi inancı ve düşüncesi doğrultusunda hür ve özgür yaşasın. Bunu sağlayacak bir ortam doğmuştu, sırf yüzde 35-38 kemikleşme yaratabilmek için Türkiye'yi böldüler. Daha acısı da bu bir şahsi meseledir. Recep Tayyip

Washington iki şeyi gösterir: Savunma tarafı güçlü olduğu için işin askeri yanını yansıtır, ikinci olarak işin Beyaz Saray, yani siyasi yönünü yansıtır. Bütün bu yönlerden baktığınızda görüyorsunuz ki Amerika'nın gündeminde artık Türkiye yok. Bundan 6-7 yıl evvel önce olduğu gibi ilk sıralarda değil.

Erdoğan böyle bir politika gütmeyebilirdi. Abdullah Gül stili bir politika güdebilirdi. Ama fark etmez, Türk insanının bir sağduyusu var. Biz bunu defalarca yaşadık. Sadece bunun bir ekonomik kriz sonucunda olmaması lazım. Biraz daha sağduyu ile olmasını dilerdim. Bütün Anadolu'da, Arçelik veya Vestel bayilerinin canı yandığı için feryada başladığı an, çıkar çevrelerinin canı yandığı için siyasi konjonktür değişikliği değil de daha hür ve özgür, daha medeni, daha demokratik bir Türkiye için olmasını bin kere tercih ederdim.

ESİAD, Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerin Büyükelçilerini İzmir'de Ağırladı

Avrupa Birliği üyesi ülkelerin büyükelçileri, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu Başkanı, Büyükelçi Hansjörg Haber ile Avrupa Birliği Konseyi Dönem Başkanı Lüksemburg'un Türkiye Büyükelçisi Arlette Conzemius liderliğinde, Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği'nin (ESİAD) ev sahipliğinde İzmir'i ziyaret ettiler.

Büyükelçilerin, İzmir Valisi Mustafa Toprak, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu ile başlayan program ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Güçlü ziyaretiyle devam etti.

Büyükelçilerin ESİAD ziyaretinde konuşan, büyükelçileri İzmir'de ağırlamaktan büyük bir memnuniyet duyduğunu belirten Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Güçlü İzmir'e ayrı bir paragraf açtı: "İzmir, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne en yakın coğrafyasında bir kent olarak gerek yaşam tarzı ve gerekse de Avrupa Birliği'nin benimsediği demokratik değerler, özgürlükler, hukukun üstünlüğü gibi temel kriterleri benimseyen bir kenttir. Bu özelliği ile Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki ilişkilerde öncü rol oynayabilecek ağırlık ve kapasiteye sahiptir" dedi.

1 Kasım sonrası **Ekonomik ve siyasi istikrar** mümkün mü?

Sandıktan tek parti hükümetinin çıkmasıyla başlayan ekonomik ve siyasi istikrar beklentisi ne oranda karşılık bulacak? Seçim sonuçlarını nasıl değerlendirmeliyiz? Prof. Dr. Tanju Tosun ve Prof. Dr. Yılmaz Esmer ile konuştuk.

Deniz Çaba

7 Haziran sonrası koalisyon konusundaki algımız "istikrarsızlık" olarak şekillendi. Oysa "koalisyon istikrasızlıktır" ya da "tek parti ikidarı mutlak ölçüde ekonomik ve siyasi istikrarı getirir" diye birşey söyleyemiyoruz. Böyle bir neden-sonuç ilişkisini niye kuruyoruz, bunu düşünmek gerek. Çünkü düzgün işleyen bir ekonomi ve siyaset yapısal bazı kuralların olmasına bağlı. Anayasal dayanıklılık, siyasal meşruiyet, demokrasi, ekonomik reformlar gibi. İşin bu tarafı bir yana, önümüzde Çözüm Süreci gibi önemli konular, beri yandan yeniden gündemi meşgul edecek Anayasa değişikliği ve başkanlık sistemi gibi tartışmalar var. Tüm bu sorular eşliğinde 1 Kasım sonuçlarını ve önümüzdeki günleri değerlendirdik.

1 Kasım sonuçlarının bu kez tahmin edilememesi ne ile ilgili olabilir? Anket şirketleri bu kez neden yanıldı size göre?

Kamuoyu araştırma şirketlerinin 1 Kasım seçimlerine ilişkin tahminlerinde büyük ölçüde yanılmalarını birkaç nedene bağlayabiliriz. Bunlardan ilki; araştırma firmalarının metodolojik hatalarından bağımsız olarak seçmenlerin kendileriyle yapılan görüşmeler esnasında parti tercihlerini açıklamaya ilişkin "korku, endişe" temelli yanlış tercih belirtmeleri olabilir. Özellikle Güneydoğu Anadolu'da yaşanan olağanüstü koşullar alanda veri toplamayı güçleştirdiği için buradan sağlıklı veri toplama konusunda sıkıntı yaratmış görünüyor.

Prof. Dr. Tanju Tosun:
"AK Parti hükümeti önümüzdeki süreçte demokratik-kapsayıcı uygulamaları referans aldığı takdirde siyasal istikrarı tesis edebilir. Ekonomik istikrar da ekonominin iç ve dış yapısal özellikleriyle ilintili."

Bu da doğaldır ki araştırmanın temsil niteliğini olumsuz yönde etkilemiş olabilir.

Firmaların yanılma nedenleri arasında metodolik hataların da azımsanmayacak ölçüde etkili olduğunu düşünüyorum. Bu durum ülkemizde araştırma sektörünün yapısal sorunlarıyla ilgili. Şahsen bir siyasetbilimci olarak ben Türkiye Araştırmacılar Derneği'ne üye ve akredite olmamış araştırma firmalarının bulgularına ihtiyatla yaklaşırım. Çünkü dernek bu alanda çalışma yapan firmaları araştırmaların her aşamasını kapsayacak şekilde denetleme yetkisine sahiptir. Maalesef seçim süreçlerinde araştırmalara olan yoğun talep nedeniyle bu dönemlerde adeta açılıp seçim sonrası kapanan "tabela araştırma şirketleri" türüyor. Hiçbir denetime açık olmadan, sayısız metodolojik hata ile araştırma yapınca, ciddi yanılgıya düşülüyor. Bir diğer hata kay-

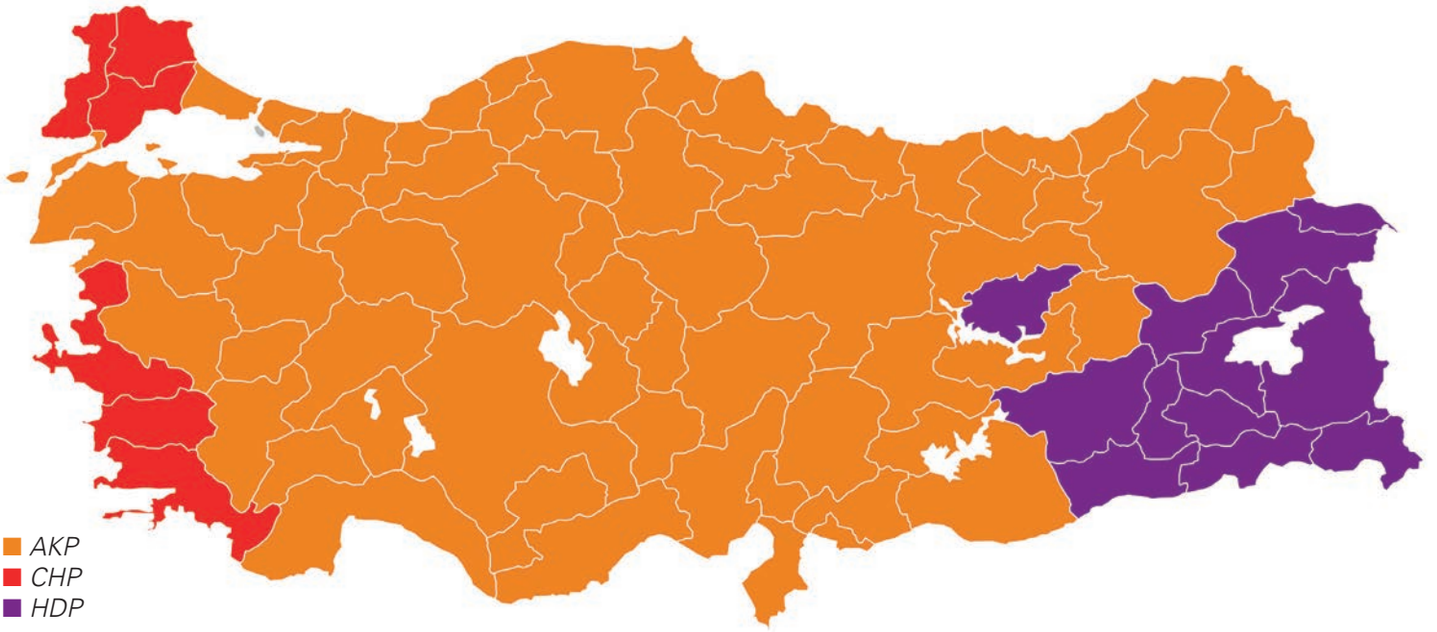

nağı, araştırmalara olan yoğun talep nedeniyle alanda yüzyüze görüşme yapma yerine telefonla anket yapmanın (CATI) son yıllarda tercih edilen bir veri toplama yöntemi olması. CATI yöntemi ile doğru veriyi toplamak bu ülkede sorunlu. Fakat, araştırmalara olan talebin artması bir an önce sahadan veriyi alıp bilgi aktarma temelli raporlama arzına dönüştüğü için, kaçınılmaz olarak tahmin ile gerçek sonuç arasında uçurum oluşuyor. Türkiye'de araştırmacılık işinin bilimsel, metodolojik temellere dayalı ve denetime açık hale gelmesi zaruri hale geldi.

7 Haziran sonrası bazı çevreler AKP'nin niyetini şöyle okuyordu: Kaos ile insanlarda istikrar isteği doğurmak. 1 Kasım sonuçları bu düşüncenin yerinde olduğunu mu gösteriyor? Çatışma ortamı, Ankara patlaması, bombalar-ölümler seçmeni tek parti iktidarına mı götürdü?
Kanımca 7 Haziran sonrası yaşanan terör eylemleri, çatışma ortamı seçmenlerde ülke sorunlarını çözme konusunda muktedir bir tek parti hükümetinin zorunlu olduğu şeklinde bir algı yarattı. Seçmen güçlü bir tek parti hükümetiyle başta terör sorunu olmak üzere, sorunların daha kolay çözülebileceğini düşündüğü için tek parti hükümetinin çıkmasını yeğledi. AK Parti'nin çatışma ortamı ile insanlarda istikrar isteğinin doğacağına ilşkin bir niyeti olduğu şeklindeki nedensellik ilişkisi kanımca öznel bir yorum olur. Bu nedenle fazla itibar etmiyorum. Fakat şu da bir gerçektir ki AK Parti'den bağımsız olarak, böyle bir nedensellik ilişkisini de seçmenin kendisi zihninde rasyonelleştirdi.

Peki, şimdi ekonomik ve siyasi istikrar sağlanır mı? Örneğin Çözüm Süreci'nde yol alınır mı? Bir de tek mesele PKK değil. Dış politikadaki çalkantılar ve IŞİD tehlikesi de var.
Sandıktan tek parti hükümetinin çıkması dolayısıyla ekonomik ve siyasi istikrar gelir şeklinde bir neden sonuç ilişkisi çıkarmak kolay değil. Çünkü, hükümet istikrarı siyaset bilimi terminolojisinde siyasal istikrar göstergelerinden sadece biri. Siyasal istikrarın yapısal boyutlarında gözardı etmememiz gereken birkaç özelliği var. Anayasal dayanıklılık, siyasal meşruiyet, demokrasinin yoğunluğu gibi. Tek parti hükümeti ya da hükümet istikrarı siyasal istikrara aracılık eder, fakat tek başına bunu sağlayamaz. Tek parti hükümeti otoriter-dışlayıcı olursa istikrara değil, istikrarsızlığa hizmet edebilir. AK Parti hükümeti önümüzdeki süreçte demokratik-kapsayıcı uygulamaları referans aldığı takdirde siyasal istikrarı tesis edebilir. Ekonomik istikrar da hükümet tipine değil, ekonominin iç ve dış yapısal özellikleriyle ilintili. İhracat gelirleriniz düşükse, dış yatırımcıyı ülkenize çekemiyorsanız, cari açık, işsizlik oranı yüksekse, ekonomik istikrar için tek parti ya da koalisyon olmasının pek bir önemi yok. Avrupa'da 22 ülke koalisyonla yönetiliyor, fakat ekonomik ve siyasal istikrar sorunu çok şiddetli yaşanmıyor.

Partiler nezdinde sonuçlar nasıl okunmalı?
1 Kasım'ın tek galibi Ak Parti, mağlubu önce MHP, ardından HDP, yerinde sayanı ise CHP. MHP'nin oy kaybında birinci etken 7 Haziran sonrası ortaya çıkan gelişmeleri ve süreci kendi payına düşen ve kendinden beklenen şekilde yönetememesidir. Seçmeni hükümete girmesini isterken, MHP adeta bu talebi duymazlıktan gelerek, pasif bir konuma savruldu. Toplumun istikrar talebine karşı, salt Ak Parti karşıtlığı ve güvenlikçi söyleme yöneldi. AK Parti'nin 7 Haziran sonrası terörle mücadele konusunda attığı adımlar MHP seçmeninde bu sorunun AK Parti ile çözülebileceğine ilişkin bir algı yarattı. Bu süreçte çözüm sürecini de dillendirmeyince doğal olarak seçmen MHP'den desteğini çekip AK

Parti'ye yöneldi. HDP'ye yönelen Kürt seçmenleri kanımca kültürel anlamda muhafazakar, nispeten büyük kentlerde yerleşik, bir kısmı yoksul, bir kısmı ise alt-orta sınıflara mensup seçmenlerden oluşmaktadır. HDP'nin Türkiyelileşme konusunda gerekli adımları atamaması, düzen, güven ve istikrar arayışında olan dini bütün Kürtlerin HDP'den desteklerini çekerek AK Parti'ye yönelmelerinde etkili olduğunu düşünüyorum.

Diğer partilerde bariz değişimler gözlenirken CHP yüzde 25 sabit oy oranını koruyor. CHP'nin bu denli -ne azalan ne de artan- seçmen kitlesinin bulunmasını neye bağlıyorsunuz? CHP oy oranını nasıl yükseltir, nasıl iktidara alternatif bir parti haline gelebilir?

CHP'nin istikarlı, fakat o ölçüde büyüyemeyen seçmen kitlesi ya da sosyolojik tabanı bu partinin oy esnekliğinin ve oynaklığının da en düşük parti olmasıyla ilişkili. Oylarının en düşük esnekliğe sahip olması kolay kolay oy kaybetmediği, fakat kazanamadığı da anlamına gelirken, oynaklık diğer partilere göre CHP seçmenlerinin parti değiştirme düzeyinin düşüklüğüyle ilgili. CHP'nin ancak her dört seçmenden birinin oyu ile parti sisteminde varolmasının nedeni, CHP'den çok, CHP dışındaki dinamiklerle ilgili. Kamuyunda CHP'ye ilişkin tarihsel önyargılar büyüyebilmesinin önündeki en büyük engel. CHP küçük seçim çevrelerinde, Anadolu'da seçmenle bir türlü irtibatlanamıyor, onlara dokunamıyor. Bunda yerel örgütlerin proaktif particilik yapamamalarının, onlara dokunamamalarının payı var. CHP siyasetteki primordial bağları (hemşehricilik, cemaatçilik gibi) diğer partilere kıyasla daha az referans alan bir parti. Oysa ki bizim gibi geleneksel toplumlarda bu bağlar çok önemli siyasal referanslar. Batıdan Orta ve Doğu Anadolu'ya doğru gidildikçe CHP'ye ilişkin algı halen tek parti döneminin seçkinci, geleneksel değerlere mesafeli duran bir parti şeklinde algılanıyor. Bu da CHP ile seçmenler arasında varolan mesafenin kapanmamasına neden oluyor. CHP'nin oy oranını yükselterek, iktidar atrenatifi olabilmesinin yola sokağı keşfetmesinden, 1970'lerde olduğu gibi adını dağlara ve taşlara yazdırmasından geçiyor. Yoksa, 7 Haziran'dan 1 Kasım'a uzanan süreçte liderlik, kam-

panya yönetimi anlamında oldukça başarılı bir parti izledik. Fakat Türkiye koşullarında sol partiler için artık bu yeterli olmuyor. Kitleyi fethetmenin yolu sadece seçim dönemlerinde değil, her an içlerine girmekten, onlar gibi değil, onlardan olmaktan geçiyor.

Bundan sonra HDP ile AKP arasındaki ilişki belirleyici olacak, özellikle Çözüm Süreci konusunda. Siz bu ilişkinin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz?

7 Haziran öncesinden itibaren AK Parti stratejik ve taktiksel olarak HDP'ye yüklenerek, onun seçmen tabanından oy kapmaya yöneldi. Bir yandan HDP'nin varlığını, siyasal meşruiyetini sorgulatarak, çözüm sürecini buzdolabına koyarak milliyetçi seçmene göz kırptı, desteğini almak istedi, diğer yandan ise Güneydoğu'daki kanaat önderleriyle görüşerek Kürt sorununun çözümüne karşı olmadığı mesajını verdi.

Bu iki eksenli stratejinin 1 Kasım'da tuttuğunu görüyoruz. Fakat, HDP ve İmralı dışarıda bırakılarak yürütülecek çözüm arayışlarının başarıya ulaşamayacağını düşünüyorum. Muhtemelen bir süre sonra iki parti arasındaki ilişkiler yumuşayarak süreç devam edecek. Burada unutulmaması gereken, bu kez AK Parti'nin güçlü parlamento çoğunluğuyla elinin çok güçlü olmasıdır. Dolayısıyla çözüm sürecinde AK Parti neyi ne kadar istiyorsa onun müzakerelerine dayalı bir süreç işleyecektir.

Önümüzdeki süreçte AKP 7 Haziran sonuçları bir uyarı gibi alıp daha yumuşak bir politika mı izler, yoksa yeniden tek başına iktidar olmanın kibriyle otoriterliğini sürdürür mü? Örneğin şimdi muhalif medyanın akıbeti konuşuluyor.

"Çözüm sürecinde AK Parti neyi ne kadar istiyorsa onun müzakerelerine dayalı bir süreç işleyecektir."

Burada unutulmaması gereken, AK Parti elitlerinin siyasal toplumsallaşmalarını, Milli Görüş geleneğinin ideolojik öz itibarıyla tektipçi otoriter bir düzen ve toplum modelini siyaset tahayyülü olarak içselleştirmiş olmalarıdır. AK Parti'yle birlikte muhafazakarlığı demokrasiyle harmanlayıp estetize eden bu gelenek, başlangıçta özellikle AB süreci ve uluslararası toplumda meşruiyet ihtiyacı nedeniyle vasat bir merkez sağ partinin popülist demokrasi anlayışını benimsemiştir. Fakat özellikle 2010 Anayasa değişikliklerinin ardından kendisine karşı yükselen muhalefet ve Gezi eylemleriyle oluşan başkaldırı nedeniyle kendini savunma, koruma güdüsüyle içine kapanan ve süratle ororiterleşen bir AK Parti'yi izledik. Yeni dönemde AK Parti'nin sahip olduğu parlamenter çoğunluk ve neredeyse her iki seçmenden birinin desteğine sahip olması nedeniyle, otoriterleşme yerine demokratikleşme hedeflerine dayalı politikalar üreteceğini, siyasal kutuplaşmanın zayıflatılacağını düşünüyorum.

AKP'nin tek başına iktidar olması dış politikada bir değişim yaratır mı?

AK Parti'nin tek parti iktidarını yeniden elde etmesiyle başlayan yeni dönemde geleneksel dış politikasını izlemeye devam etmesi muhtemel olmakla birlikte, özellikle Ortadoğu'daki denge-

ler bu politikanın başarı şansını azaltmaktadır. AK Parti de bunun farkında olmakla birlikte, dış politikada değişimin iç politikada maliyetinin yüksek olacağı düşüncesiyle buna direnmişti. Önümüzdeki süreçte parlamentoda dış politika ekseninde daha fazla diyalog arayışında olan bir AK Parti hükümetiyle karşılaşacağımızı düşünüyorum.

İnsanlarda farklı duygular hakim şu sıra. Kimi siyasetten soğumuş, umudu kırılmış vaziyette. Çökme vakti midir?

Türkiye, tarihsel birikimi, tecrübesi, yetişmiş elitleri, manevi mirasları, beşeri sermayesi, alt ve üst yapısıyla gelecek açısından ümitli olmamızı gerektiren bir ülke. Bütün mesele birarada yaşamanın şifrelerini çözüp çözemeyeceğiz. Ben tüm olumsuzlara rağmen bu şifreleri çözerek, yolumuza hak, hukuk, adalet referanslarıyla devam edeceğimizi düşünüyorum.

Son olarak İzmir'deki sonuçları nasıl yorumluyorsunuz? CHP birinci parti olsa da AKP'nin oranı da yüksek. HDP'ye destek ise İzmir'de sürüyor görünüyor.

1 Kasım'da İzmir'de sandıktan çıkan sonuç öncelikle AK Parti'nin, başarısını tescil etti. Milletvekilliği sayısını arttıramasa da miktar olarak oylarında azımsanmayacak bir artış söz konusu. CHP'ye de başarısız demek haksızlık olur. Herşeyden önce 7 Haziran'a göre milletvekili sayısını 2 arttırdı. CHP'yi başarısız görenler için başarı çıtası herhalde yüzde 50'nin üzeri. İzmir gibi sosyolojik dinamikleri çok boyutlu olan bir kentte, bu ölçüde bir oy oranını yakalamak kolay değil. AK Parti'nin oylarını arttırdığı seçim çevrelerinin ağırlıklı olarak merkezden çevre ilçelere doğru gidildikçe belirgin olması ve bu oy artışında önce MHP, ardından HDP seçmeninin belirleyici rolü olması, çevrede CHP'nin büyüyememe gibi bir sıkıntıyla karşı karşıya olduğunu gösteriyor.

AK Parti'ye yönelen seçmenin Türkiye genelindekine benzer biçimde tepkici milliyetçi ve muhafazakar Kürt seçmenler olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla CHP'nin bu kitleden oy alabilmesi zaten reel olarak kolay değil. HDP kentte birkaç puanlık oy kaybına uğramasına rağmen, çekirdek seçmen kitlesini önemli ölçüde koruyor. Bunun anlamı; HDP'nin ağırlıklı olarak kentli, seküler Kürt seçmenle kurmuş olduğu ilişkinin kuvvetli ve kalıcı olmasıdır.

Prof. Dr. Yılmaz Esmer:

"İstikrar ille de tek parti hükümeti ile gelmez. Hattâ ekonominin bugün ihtiyaç duyduğu reformlar belki koalisyonlar tarafından daha kolay yapılabilir."

Koalisyonun siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkla bir anılması hem iktidarın söylemleriyle ilgili, hem de Türkiye'deki siyasi kültürün açmazlarıyla. Oysa Avrupa ülkelerinde yıllardır başarıyla işleyen bir sistem var. Bu da Batı'daki siyasal aktörlerin siyasete atfettikleri anlam ve değerle, ideolojilerinden sıyrılabilme yetenekleriyle ilgili. AB ülkelerinde mevcut partilerin neredeyse yarısı koalisyonlarda yer alıyor. Örneğin Finlandiya'da parlamentoda temsil edilen 6 partinin 4'ü koalisyonda. Almanya, 66 yıl içinde yalnızca bir kez tek parti iktidarı yaşadı. Türkiye'deki durum elbette tam tersi.

"Türkiye başarılı sayılabilecek koalisyon deneyimleri yaşadı"

Bahçeşehir Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yılmaz Esmer de aynı konu başlıklarına vurgu yapıyor. Öncelikle "Ben Türkiye'de koalisyon hükümetlerine karşı derin bir güvensizlik olduğu görüşüne katılmıyorum. Aslında ülkemizde çok başarılı koalisyon tecrübeleri de yaşadık" diyor: "Örneğin, Süleyman Demirel ve Erdal İnönü liderliğindeki DYP-SHP koalisyonu son derece uyumlu çalışan, verimli bir koalisyon olmuştu. Aynı şekilde, Ecevit başbakanlığında kurulan DSP-ANAP-MHP hükümeti de, özellikle AB mevzuatına uyum konusunda fevkalâde önemli reformlara, üç partinin mutabakatıyla imza atmıştı. İdam cezasının kaldırılması, bu reformlardan belki en fazla akıllarda kalanıdır ama sadece bir tanesidir. Daha öncelere gidecek olursak, Türkiye 1961 sonrasında da

DSP-ANAP-MHP hükümeti

"Ben Türkiye'de koalisyon hükümetlerine karşı derin bir güvensizlik olduğu görüşüne katılmıyorum. Aslında ülkemizde çok başarılı koalisyon tecrübeleri de yaşadık"

DYP-SHP koalisyonu

"Batı ile aramızdaki temel fark kutuplaşmacı ve çatışmacı kültürdür."

başarılı sayılabilecek koalisyon deneyimleri yaşadı. Kısacası, koalisyon, demokratik parlamanter sisteminin doğal sonuçlarından biridir ve mutlaka, tanım gereği başarısızlık demektir şeklinde bir sonuca varmak çok yanlış olur. Nitekim, başta Almanya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesi yıllar boyu koalisyonlarla yönetilmiştir ve yönetilmektedir. Ancak, şunu da kabul etmemiz gerekir ki, bizim siyasal kültürümüzün uzlaşmacı değil, çatışmacı yönleri ağır basar. Bizler, hızla bölünmeye, kutuplaşmaya ve çatışmaya çok yatkın bir kültüre mensubuz ve tabii bu özelliklerimiz koalisyonların kurulmasına yardımcı olmuyor. Kurulanlar da, gene aynı nedenlerle, fazla uzun ömürlü olamıyor."

"Türk toplumu içinde derin fay hatları var"

Batı ile aramızdaki temel fark için siyasi kültür diyebiliriz o zaman… Esmer, "Özellikle Kuzey ve Batı Avrupa ülkeleri ile bizim aramızdaki temel fark kültürdür. Kutuplaşmacı ve çatışmacı kültür, bırakın koalisyonu, demokrasinin kendisini bile doğru dürüst çalıştırabilmemizi engelliyor" diyor: "Üstelik Türk toplumu içinde, çeşitli ama çoğu derin fay hatları var ve bu durum da ötekileştirmeyi kolaylaştırıyor, ortak değerlerde buluşmamızı da güçleştiriyor. Tekrar başa dönersek şunu vurgulamak lazım: İstikrar ille de tek parti hükümeti ile gelmez. Hattâ ekonominin bugün ihtiyaç duyduğu reformlar belki koalisyonlar tarafından daha kolay yapılabilir. Zira yapısal reformlar, kaçınılmaz olarak bazı kesimleri acıtacaktır. O durumda, paylaşılan bir siyasi faturayı ödemek, siyasi partiler açısından şayan-ı tercih olacaktır."

“Son dönemde küresel piyasalarda FED’in yarattığı gerilim doları yükseltmeye devam ediyor”

Utkucan Akkaş

2008 Küresel Krizi son yüzyılın en büyük krizlerinden biri oldu. Bu krizin üstesinden gelebilmek için, piyasa aktörlerinde ve şartlarında öyle büyük değişiklikler yapıldı ki; uzmanlara göre artık dünya 2008 öncesi ve sonrası şeklinde tanımlanmalı. Bu müdahaleden sonra ekonominin gidişatı, ekonomiye müdahele şekilleri dahi değişti denilebilir. Son dönemde ise küresel piyasalarda FED’in yarattığı gerilim doları yükseltmeye devam ediyor. FED üyelerinin piyasaları Aralık ayına hazırlayan açıklamaları, dolar endeksini Nisan ayından bu yana en yüksek seviyeye taşıdı. Uzmanlara göre bir yandan Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi’nin Aralık ayında parasal genişleme miktarını artıracağını söylemesi, diğer yanda Aralık ayında FED’in faiz artırmaya çok yaklaşmış olması nedeniyle, doların belirgin bir düşüş trendine girmesini beklemek yanıltıcı olabilir. Dışarıdaki durum böyle iken içeride de yine ekonominin gidişi ve doların yükselip yükselmeyeceği merak konusu. Gergin geçen 7 Haziran ve 1 Kasım seçim atmosferinin son bulması piyasalarda pozitif bir reflekse yol açmış, dolar 2.76 seviyesinin altına gerilemişti. Fakat bu etkinin kısa sürdüğünü görmek için yine pek beklemedik. Analistler dış şokları, FED baskısını ve Çin’deki dalgalanmayı bizim için hala önemli riskler olarak görüyor ve uyarıyor: “10. Kalkınma Planı’nda yer alan yapısal reformların yerine getirilmesi veya bu alanda ilerleme kaydedilmesi, reel sektörün tekrar yapıcı ve rekabetçi olabilmesi açısından hayati önem taşıyor. Eğer gerekli hamleler yapılmazsa, FED’in faiz artırımına gideceği bir ortamda TL varlıklarındaki oynaklık çok daha fazla artabilir ve yeni yıl bir önceki yıl kadar dalgalı geçebilir.” Dünyada ve Türkiye’de para piyasalarının var olan ve gelecekteki durumunu iki önemli analist, Destek Menkul Araştırma Müdürü Murat Tufan ve Analist Yaşar Erdinç ile konuştuk.

Yaşar Erdinç
Analist

"Dolar elbette ki 2.70'e düşebilir. Fakat bunun adresi yeni ekonomi yönetiminin tavrı olacaktır."

FED üyelerinin piyasaları Aralık ayına hazırlayan açıklamaları, dolar endeksini Nisan ayından bu yana en yüksek seviyeye taşıdı. Uzmanlara göre bir yandan Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi'nin Aralık ayında parasal genişleme miktarını artıracağını söylemesi, diğer yanda Aralık ayında FED faiz artırmaya çok yaklaşmış olması nedeniyle, doların belirgin bir düşüş trendine girmesini beklemek yanıltıcı olabilir.

Değişen piyasa koşullarını ve dünyada doların geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Yaşar Erdinç: Değişen piyasa koşulları derken neyi anladığımızı ortaya koymalıyız. Ekonomi ilmi şu sıralar ciddi bir kriz yaşıyor. Kapitalist sistem ekonomi tarihi boyunca evrime uğradı ve sonunda kötünün en iyisi olarak sosyalist sistemi yendi. Fakat kapitalist sistemin en büyük zaafı krizler yaratıyor olmasıydı. Bilgi çağının gelişmesi ve iletişimin ışık hızına ulaşmasıyla birlikte krizler sıklaşmaya başladı. 2008 Küresel krizi ise son yüzyılın en büyük krizlerinden biri oldu. Bu krizin üstesinden gelebilmek için, piyasa aktörlerinde ve şartlarında öyle büyük değişiklikler yapıldı ki; artık 2008 öncesi ve sonrası şeklinde tanımlamak gerekiyor. Bu dönemde Merkez Bankaları'nın ekonomiye müdahalesi anlamında çok yeni enstrümanlarla müdahale ettiğini gördük. Kapitalist sistem inanların gelirlerini artırarak ekonomik büyüme sağlamak yerine, insanları borçlandırıp harcatarak büyüme sağlamaya odaklandığı için, krizler sıklaşıyor. Dünya yeni bir döneme girdi ve kapitalizmin kuralları değişecek. Şu an bireyler ve firmalar çok borçlu. Faizleri sıfıra indirseniz de kimse borç alıp kullanmak istemeyince sorun büyüyor. 7 yıldır ABD ekonomisi sürünüyordu. Son dönemlerde biraz toparlanma ışıltıları görüldü. Yeni dönemde de dolar rezerv para olmaya devam edecektir. Bir yandan Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi Aralık ayında parasal genişleme miktarını artıracağını söylerken, diğer yanda Aralık ayında FED faiz artırmaya çok yaklaşmışken, doların belirgin bir düşüş trendine girmesini beklemek yanıltıcı olur. En az 3-6 ay dolar güçlü kalmaya devam edecektir. Euro-dolar paritesi ise, 1,14 seviyesinde oluşturduğu direnci geçemez. 2016 yılı içinde 1 Dolar = 1 Euro seviyesini de görebiliriz. Dolar revaçta kalmaya devam edecektir.

Murat Tufan: Küresel piyasalarda FED'in yarattığı gerilim doları yükseltmeye devam ediyor. Son gelen ABD tarım dışı istihdam verisinin beklentinin oldukça üzerinde açıklanması, ücret tarafındaki artış ve işsizlik oranında yakalanılan tarihi dip seviyeler, FED'in aralık ayını daha iştahlı beklemesine yol açtı. Son FED toplantısı sonrası ''küresel gelişmelere nispeten kulak tıkayan'' FED üyeleri piyasalara net bir mesaj verirken, birçok FED üyesinin de piyasaları Aralık ayına hazırlayan açıklamaları, dolar endeksini Nisan ayından bu yana en yüksek seviyeye taşıdı. Aslında son iki haftaya kadar küresel piyasalarda daha çok ek teşvik sinyal-

"Bilindiği gibi seçim sonrası ilk işlem gününde tek parti iktidarının sağlanması ile Türk Lirası varlıkları pozitif ayrışmıştı. Ancak hem kredi derecelendirme kuruluşlarının açıklamaları hem de FED'in son gelen olumlu istihdam rakamlarıyla birlikte Aralık ayında faiz artışı gerçekleştirebileceği beklentisinin ağırlık kazanması, yurtiçi piyasalardaki olumlu havayı sınırladı diyebiliriz."

Murat Tufan
Destek Menkul Araştırma

leri fiyatlanıyordu. Avrupa Merkez Bankasından varlık alım programını artırım sinyalinin gelmesi, Çin'deki olumsuz imalat datalarının ardından yapılan faiz indirim hamleleri gibi genişleyici adımlar, hisse senedi piyasalarında oldukça pozitif karşılanmıştı. Son bir aylık performanslara bakıldığında Çin Shangai %14.55, Alman Dax % 8.40,ABD S&P500 % 4.00 ve Dow Jones % 4.80 artıda olduğunu görüyoruz. Fakat aralık ayına yaklaştıkça FED riski daha ağır basabilir ve piyasalardaki bu olumlu tablo değişebilir. Piyasalar FED'in Aralık ayındaki olası faiz artırımını fiyatlamaya başladı bile.

Dolar endeksi Nisan ayından bu yana en yüksek seviyeye ulaştı. ABD 10 yıllık ve 2 yıllık tahvil faizleri yükselişe geçti. Özellikle Aralık ayı ile beraber FED'in ilk faiz artırım adımı ve sonrasındaki faiz artırım hızına bağlı olarak güçlü dolar süreci yeni dönemde de devam edebilir.

Siyasi ortamın etkisi göz önüne alındığında Türkiye'yi 2016'da nasıl bir ekonomik tablo bekler?

Yaşar Erdinç: Siyasi ortam gergindi ama 1 Kasım seçim sonrasında gerginlik bitti. Artık iş dünyası önüne bakacak ve ekonomi yönetiminden sağlıklı ve net bir yol haritası isteyecektir. Bu yüzden en önemli konu yeni ekonomi yönetiminin kimlerden oluşacağı ve bu yönetimin ekonomik gereklere uygun davranıp davranmayacağıdır. ABD'den faiz

artırımı beklenen bir dönemde eğer yeni ekonomi yönetimi faiz indirmekten bahsederse dolar TL kurunda yeniden 3 seviyelerinin üzeri görülebilir. 2016 yılı dünya ekonomileri için zor bir yıl olacaktır. Dünyada ciddi bir tahvil balonu oluşmuş durumdadır. Çin ekonomisi hızla küçülüyor. ABD'deki toparlanmanın gücünü henüz ölçemiyoruz. Piyasalar ve ekonomiler açısından türbülanslı bir yıl olmaya adaydır. 2016'da iş dünyası 2015 yılına göre küresel ekonomilerde çok önemli bir iyileşme beklememeli.

Murat Tufan: İçerideki seçim atmosferi bitti ve hikaye değişti ancak dışarıdaki hikaye yerinde duruyor. Dış şoklar, FED baskısı ve Çin'deki dalgalanma bizim için hala önemli riskler olarak görülüyor. Bu sebeple yeni hükümetin atacağı adımlar ve verilen mesajlar önümüzdeki dönemde çokça konuşulacak. Eski başbakan yardımcısı Ali Babacan ve eski maliye bakanı Mehmet Şimşek gibi isimler yeni kabinede yer alırsa piyasa bunu olumlu fiyatlar. Ayrıca 10. Kalkınma Planı'nda yer alan yapısal reformların yerine getirilmesi veya bu alanda ilerleme kaydedilmesi, reel sektörün tekrar yapıcı ve rekabetçi olabilmesi açısından hayati önem taşıyor. Enerji güvenliği ve enerji maliyetlerinde indirim, sosyal güvenlik sisteminde ve hukuktaki reformlar, emeklilik ve sağlık hizmetlerindeki kamu-özel sektör ayrımı, imalat sanayindeki dönüşüm gibi planlar uzun vadede yeni hükümetin yol haritasında yer alan ve cevap bekleyen meseleler. İşin finansal piyasalar ayağında ise yine cevap bekleyen birçok soru duruyor. TCMB'nin bağımsızlığı, enflasyon hedeflemesi ve sıkı duruşun yüksek faizle birlikte ileriye dönük kur beklentilerinin istikrarlaştırılması, içeride olumlu fiyatlayabileceğimiz hedefler. Bu sebeple yeni dönemde dış şoklardan daha az etkilenebilmemiz adına kısa vadeli önlemlerden öte, uzun vadeli yapısal reformlara odaklanılması gerekiyor. 2016 yılı yeni hükümetin yapısal reformları hangi oranda hayata geçirebileceğine bağlı. Bağımsız TCMB ve sürdürebilir para ve maliye politikaları ile yapısal reformlara odaklanabilirsek, ÇİN ve FED kaynaklı dış şoklara karşı piyasaları daha güçlü tutabiliriz. Yoksa FED'in faiz artırımına gideceği bir ortamda TL varlıklarındaki oynaklık çok daha fazla artabilir ve yeni yıl bir önceki yıl kadar dalgalı geçebilir.

1 Kasım seçimleri 7 Haziran'dan farklı olarak tekrar tek parti iktidarı sonucunu doğurdu. Bunun piyasalara etkisi nasıl olur? Söylendiği gibi bir istikrar söz konusu olacak mıdır?

Murat Tufan: Bilindiği gibi seçim sonrası ilk işlem gününde tek parti iktidarının sağlanması ile Türk Lirası varlıkları pozitif ayrışmıştı. Ancak hem kredi derecelendirme kuruluşlarının açıklamaları hem de FED'in son gelen olumlu istihdam rakamlarıyla birlikte Aralık ayında faiz artışı gerçekleştirebileceği beklentisinin ağırlık kazanması, yurtiçi piyasalardaki olumlu havayı sınırladı diyebiliriz. Önümüzdeki günlerde ekonomi politikalarının nasıl yönlendirileceği, ekonomide beklenen yapısal reformlar ve kredi derecelendirme kuruluşlarının not değerlendirmeleri yurtiçi piyasalara yön verecek gelişmeler olarak öne çıkıyor. Siyasi ve ekonomik taraftaki olumlu gelişmeler kuşkusuz kur ve borsa tarafında pozitif fiyatlamalara neden olabilir. Ancak dış piyasadaki gelişmeler yurtiçi piyasadaki olumlu havayı sınırlayabilir. Şayet önümüzdeki günlerde ABD cephesinden gelebilecek olumlu veriler ve Aralık ayındaki toplantıda FED'in faiz artırım hamlesini gerçekleştirmesi Türk Lirası varlıklarında ve borsada negatif fiyatlamalara neden olabilir.

Yaşar Erdinç: Tek başına iktidar piyasalardaki stresin önemli bir bölümünü üzerinden aldı. Fakat tek başına iktidar yetmiyor. Güven veren bir ekonomi yönetimi gerekiyor ve orta vadeli programın (OVP) yeniden gözden geçirilerek Türkiye için yeni hikayeler oluşturulması gerekiyor. İhracatçının önündeki engellerin kaldırılması gerekir. Zaten küresel ekonomilerde durgunluk var. Bu tür bir durumda ekonomi yönetimi ihracatçının önündeki engelleri kaldırmaya yönelik adımlar atmalıdır.

Analistler doların 2.70'e düşebileceğini öngörüyorlar… Sizce bu mümkün mü? Mümkün ise, ne şartlarda gerçekleşebilir?

Murat Tufan: Hatırlamak gerekirse 1 Kasım seçimleri sonrasında oluşan tabloda Türk Lirasının değer kazanımına bağlı olarak kur 2.76 seviyesinin de altına gerilemişti. Ancak geldiğimiz noktada bu pozitif havanın kısa soluklu olduğunu görüyoruz. Özellikle dış piyasadaki gelişmelerin ağır bastığı bugünlerde FED'in faiz konusunda atması beklenen adımlar yurtiçi piyasadaki olumlu havayı sınırladı diyebiliriz. Yurtiçi tarafta yeni kurulacak hükümetin atacağı ekonomik adımlar, kredi derecelendirme kurumlarından gelecek değerlendirmeler, uygulanacak yapısal reformlar, dış piyasada ise FED'in faiz artırım konusundaki adımlar kurun yönünde önemli olacaktır. Kurda 2.70 seviyelerini tekrar konuşabiliyor olmamız için özellikle rating kuruluşlarından Türkiye'nin kredi notuna ilişkin olumlu değerlendirmeler yapılması, yapısal reformların uygulanmasıyla büyümenin dışa bağımlı yapıdan kurtarılması ve cari açığa büyük katkı sağlanması ve ekonomik istikrarın sağlanması gerekmektedir. Ayrıca

FED'in Aralık ayında yapacağı toplantıda faiz artırımını pas geçerek 2016 yılına ötelemesi Türk Lirası varlıklarında pozitif etki yaratabilir.

Yaşar Erdinç: Dolar elbette ki 2.70'e düşebilir. Fakat bunun adresi yeni ekonomi yönetimi olacaktır. Eğer yeni ekonomi yönetimi faizleri ekonominin gerçeklerinden uzaklaşarak hızla indirme gibi bir hata yaparlarsa bırakın 2.70'e düşmeyi 2.90'lar bile çok iyi seviyeler olur. Dileriz önemli hatalar yapmazlar.

Sizce değerliyken bir şey alınır mı? Yani yatırım amaçlı dolar almak ne kadar doğru bir tercih olur?

Murat Tufan: Bu sorunun cevabı "değerli" olarak tanımlanan ve alıma tabii olabilecek metanın daha da değerlenip değerlenemeyeceği konusundaki beklentilere bağlı olacaktır. Diğer yandan yatırımcılarca garantili olmak üzere öğrenilmek istenen de getiriyi oluşturacak "süre" olacaktır. "Ne zaman, ne kadar süre içinde?" soruları doğal olarak cevap verilmesi gereken en önemli sorular ama son zamanlardaki hızlı değişimler yatırımcıların da eğer kısa vadeli işlemlerde bulunmak istiyorlarsa

Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi'nin 22 Ekim'deki basın toplantısında Euro'nun geleceğine ilişkin kaygıları yansıtır nitelikte yaptığı açıklamalar Euro'daki değer kayıplarını hızlandırmıştı. ECB'nin harekete geçmeye hazır olduğunu ve Aralık ayında politikayı gözden geçireceklerini kaydetmesi ile Euro daha da baskı altında kalmış durumda.

çok hızlı karar vermesini gerektirebiliyor. Kayıp-kazanç oranı iyi ayarlandığı ve göze alınan risk iyi değerlendirildiği taktirde piyasalarda her zaman alım yapılması mümkün olacaktır. Şu anki seviyelerden dolar alımı yapılır mı sorusuna gelince; Önümüzdeki sene (belki bu sene Aralık da olabilir) başlaması beklenen ve takip eden sürede doların değer kazanmasına yol açacak olan FED faiz artışları ve Türkiye' nin kısa sürede pek de inemeyecek olan enflasyon rakamları normal şartlarda uzun sürede doların TL karşısında değer kazanmasına yol açacaktır. Bu değerlenme (Ekonomide yarattığı sarsıntı ve sanayide borç altında iş yapan kuruluşları zorladığından, hatta dolaylı olarak işsizliğe bile sebep olabileceğinden) başıboş bırakılmayacak bir konu olup TCMB' sı gibi güçlü ve elinde de dolar-TL kurunu çok fazla etkileyebilecek "TL faiz oranları" nı saptama ve değiştirme gibi olanaklar bulunan oyuncuya karşı bu fiyatlardan dolar alımıyla elde edilebilecek değerlenme yatırımcının düşündüğü kadar (kendisini tatmin edecek oranda) bir getiriye sahip olmayabilir. Örneğin FED faiz artışı veya ülke notu indirimi gibi konular dolar-TL' de değer kazanımına yol açabilecekse de TCMB' sı da fazla değerlenmeyi törpüleyebilecek faiz artışına gidebilir.

Son Volkswagen olayı Almanya'yı olumsuz etkiledi. Tabii ki Avrupa Birliğini de. Euro'nun geleceği ve şimdi ki durumu için neler söyleyebiliriz?

Murat Tufan: Hatırlanacağı üzere Avrupa Merkez Bankası Başkanı Mario Draghi'nin 22 Ekim'deki basın toplantısında Euro'nun geleceğine ilişkin kaygıları yansıtır nitelikte yaptığı açıklamalar Euro'daki değer kayıplarını hızlandırmıştı. Bu yılın Eylül ayında, AB'de 17 ülkede negatif yıllık enflasyon oranı belirlenmesi, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) aldığı radikal tedbirlere karşın enflasyonun halen hedeflenen yüzde 2'lik seviyenin oldukça altında seyretmeye devam etmesi ile Euro'nun kayıpları daha da derinleşti. Son olarak Avrupa Merkez Bankası Başkanı Draghi'nin, ECB'nin harekete geçmeye hazır olduğunu ve Aralık ayında politikayı gözden geçireceklerini kaydetmesi ile Euro daha da baskı altında kalmış durumda. Parasal genişlemenin Aralık ayında yeniden gözden geçirilerek, süresinin 2018 yılı ortalarına dek, miktarının da 1.1 trilyon eurodan 2.4 trilyona çıkarılması söz konusu. Mümkün olan tüm enstrümanları kullanmak konusunda 'istekli' olan bir ECB, bununla birlikte güçlü istihdam verileri ile faiz artırımı konusunda eli kuvvetlenen bir FED, bunun sonucunda da Euro'nun geleceğine yönelik karamsar bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Son olarak piyasa beklentilerine ilişkin araştırmalar yapan Sentix'ten yapılan açıklamada da, Euro Bölgesi'nde Sentix Yatırımcı Güven Endeksi'nin Eylül ayında 13,6 puana inerek Şubat ayından bu yana en düşük seviyeye gerilediğini de belirtmek gerekiyor.

Özetle, deflasyon tehdidinden kurtulana dek Euro tarafında kazançların sınırlı kalarak, kayıpların daha etkili olmasını beklemek doğru bir tercih olabilir.

İzmir, yerel kalkınmada Türkiye'ye örnek olacak

■ Alpay Sönmez

Çeşme, Karaburun, Urla, Seferihisar, Güzelbahçe, Menderes ve Selçuk ilçelerindeki ekonomik potansiyeli ve bölge halkının refah düzeyine artırmaya yönelik Yarımada Projesi'nde ilk somut adımları atan İzmir Büyükşehir Belediyesi, "yerelde kalkınma" hedefinde sıraya aldığı Gediz ve Bakırçay havzalarına yönelik kalkınma projesinde de yeni bir aşama daha kaydetti.

Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu tarafından bölgesel kalkınma stratejileri konusunda pilot bölge seçilen Yarımada için atılan adımlar, bölge ekonomisinde şimdiden ciddi bir hareketliliğe yol açtı.

Aile pansiyonlarından üretici pazarlarına, bisiklet yollarından tarihi kentlere kadar bölgedeki zenginlikleri kapsayan "tematik yol" sayesinde turizm hareketliliğine ilişkin beklentiler çok yükseldi.
Restore edilen Seferihisar Sığacık'taki Kaleiçi Evleri, turizmde önemli bir destinasyon haline getirildi.

Profesyonelce hazırlanan Yarımada Rehberi, turizm hareketlerini kolaylaştırdı. Yarımada'nın sembol ürünlerinden enginarın tanıtımı için düzenlenen Uluslararası Festival, daha ilk yılında olmasına rağmen Urla ekonomisine ciddi hareketlilik getirdi.

Turizmde bunlar yapılırken, üreticilerin "yerinde kazanması" amacıyla kırsal kesime büyük destekler sağlandı. Üreticilere dünyanın sayılı süt ırklarından biri olan Sakız koyunu, Karaburun keçisi, arılı-arısız kovanlar ve her yıl 1 milyon adet meyve ve zeytin fidanı ile bağ çubuğu dağıtımına başlandı.

Büyükşehir Belediyesi, üretici kooperatiflerinden yaptığı alımların miktarını artırdı. Tarım ve hayvancılıkta kullanılan suda yüzde 50 indirim gerçekleştirildi. Organik tarım ve alt yapı desteğiyle kırsalın gelirleri arttı. Ege'nin en büyük meyve-sebze işleme ve soğuk hava tesisi Deppo Efes, Selçuk'ta hizmete girdi.

Ve şimdi sıra, Yarımada örneğinin Gediz ve Bakırçay'da uygulanmasına geldi.

Sırada 7 ilçe daha var

Geçtiğimiz Ocak ayında İzmir Büyükşehir Belediyesi Meclisi onayı ile yapılan protokol kapsamında gerçekleştirilen yol haritasında, Gediz ve Bakırçay havzalarındaki 7 ilçe ele alındı. Dikili, Bergama, Kınık, Aliağa, Foça, Menemen, Kemalpaşa ile Çiğli ilçesinin Gediz deltası bölümünü içeren çalışma kapsamında, Yarımada bölgesi ilçelerinde yapılan strateji çalışması örnek alındı. Temel olarak da "yörenin yerel varlıklarını koruyarak, çevre ve kültüre duyarlı bir yerel kalkınmayı teşvik eden projelerin üretilmesi" hedeflendi.

Proje kapsamında, 7 ilçede halk çalıştayı, ufuk tarama çalıştayı, geniş katılımlı uzman toplantısı ve odak grup toplantıları gerçekleştirildi. Kamu kurum - kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinden yaklaşık 600 katılımcının dahil olduğu bu süreçte ortaya çıkan varlık odaklı kalkınma fikirleri, proje çalışmaları için önemli bir altlık oluşturdu.

Çevre ve istihdam

Gelecek 10 yıllık öngörü doğrultusunda, özellikle çevre sorunları (su kirliliği, sanayi kaynaklı kirlilik, atıklar), istihdam (genç işsizliği), demografi (kırsal nüfusun yaşlanması) ve tarihsel çevre (tarihi ve arkeolojik alanların yok olması) konularına ağırlık verilen çalışmada, havzalarda gerçekleştirilmesi muhtemel fikirlerden bazıları şöyle sıralandı:

■ Destekleyici ve paylaşımcı tarımsal uygulamalar ile tarımsal değer zincirini zenginleştirecek uygulamalar yapılması,

■ Tematik köy ve yerleşkeler oluşturulması, mesleki eğitim ve yerel yetenek yönetiminin rolünün artırılması,

■ Alternatif ve özel ilgi turizmine yönelik olan endüstri mirası turizmi gibi örneklerin öne çıkarılması,

■ Jeotermal enerjinin entegre kullanımı ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarının "enerjinin tüketileceği yerde" üretilmesi ve yerel halk tarafından kullanılması,

■ Yerelde kalkınma çabalarının etkin yürütülebilmesi için gerekli örgütsel yapı ve beşeri sermayenin geliştirilmesi,

■ Bölgenin geleceği için olmazsa olmaz olan çevre konusunda alınabilecek önlemlerin belirlenmesi..

Beş Yıldızlı Başlangıç

31 Aralık
Lütfi Tuna ve Blue Oceans Orkestrası Canlı Performans

1 Ocak
Malik Performans Gitar Dinletisi

min. 2 gece
279 TL'den başlayan fiyatlarla

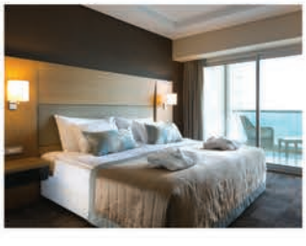

★★★★★

BOYALIK BEACH
ÇEŞME

* Gala yemeğinde limitsiz yerli içki
* Yeni yıl sabahı brunch
* Sabah kahvaltısı ve açık büfe akşam yemeği
* Deniz veya bahçe manzaralı standart veya aile odaları
* Çocuklar için eğitici ve öğretici oyunlar, mini kulüp ve mini disko
* Ücretsiz Türk hamamı, sauna, buhar banyosu
* Isıtılmış Thalasso havuzu ve termal havuzlar

BOYALIK BEACH HOTEL & SPA, ÇEŞME
Boyalık Mevkii 3200 Sokak No: 1 Çeşme / İzmir / TÜRKİYE
Telefon: 232 488 88 00 • Faks: 232 488 88 49
sales@boyalikbeachcesme.com www.boyalikbeachcesme.com

Rota Yarımada

Yarımada Kalkınma Strateji Planı'nın önemli adımlardan biri olan "tematik yol"un rota belirleme çalışmaları tamamlandı. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin sivil toplum kuruluşlarıyla yürüttüğü proje kapsamında, yön tabelaları ve bilgi panoları yerleştirilmeye başlandı.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, Yarımada'nın tanıtımı için hayata geçirdiği projelerden biri olan ve tarihteki 6 İyon kentini birbirine bağlayacak "tematik yol" için çalışmalarını sürdürüyor. Tali güzergahlarla birlikte 700 kilometreye ulaşan tematik yol için ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla yürütülen rota belirleme çalışmalarının ardından sıra saha çalışmalarına geldi. Oluşturulan el kitabı ve haritanın ardından ekipler, bölgeye gidecek turistler için uluslararası standartta bilgi ve yön tabelaları ile rota üzerinde yön işaretlemelerine başladı. İlk etapta 51 kilometrelik Germiyan-Barbaros-Urla-İçmeler-Özbek-İskele, 18 kilometrelik Germiyan-Ildır-Gerence Körfezi ve 17 kilometrelik Barbaros-Balıkova rotalarında 41 ayrı noktada 93 yön tabelası ile 6 bilgi panosu yerleştirildi.

Diğer güzergahlarda devam eden işaretlendirme çalışmalarının yanı sıra, rotayı kullanmak isteyenlere online bilgilendirme sunacak ‘mobil rehber’ uygulaması için de çalışmaların devam ettiği bildirildi.

Tarih kokan yol

Büyükşehir Belediyesi, kentin güneybatı aksında kurulmuş 6 antik İyon kentini (Ephesos, Kolophon, Lebedos, Teos, Klazomenai ve Erythrai) birbirine bağlayarak Karaburun yarımadasını saracak “tematik yol” için yürüyüş, bisiklet, tarih, bağ, zeytin ve deniz olmak üzere 6 rota oluşturmuştu. Yarımada tarih yolunun bisiklet rotası ile Eurovelo Avrupa Bisikletli Turizm ağına, bağ rotası ile Wine Cities ağına, zeytin rotası ile Gurme Şehirler ağı Delice ve Slow Food’a dahil olması öngörülüyor. İzmir Büyükşehir Belediyesi, düzenlenecek ultra maratonlar, macera, orientiring, bisiklet, su sporları yarışları ve bölgeye özgü tematik şenlik/festivallerle 450 kilometrelik rotaya ulusal ve uluslararası nitelik kazandırmayı hedefliyor. Selçuk Efes’ten başlayarak Çeşme Ildır- Erythrai’ye, oradan Mimas hattı ile Karaburun’a ulaşacak ara güzergahların eklenmesiyle 700 kilometreyi bulan tematik yol sayesinde bölgenin tarihsel, doğal ve sosyokültürel değerleri tanıtılacak ve yerinde görülmeleri sağlanacak.

Doğaya kaçış

Yarımada tarihi yolunda dünyada alternatif turizm odaklı çalışmalar arasında olan doğa sporları temeline dayanması nedeniyle, bölgede yeni bir turizm profili oluşmasına da olanak sağlayacak. Doğa sporcuları, izcilik kulüpleri, bisiklet kulüpleri, su sporları, zeytin ve bağ üretim alanlarına ilgi duyanların çekim merkezi olacak proje, hazırlanacak kamp ve rekreasyon alanlarıyla da İzmirlilere günübirlik “doğaya kaçış” imkanı yaratacak.

Bölge halkına ek gelir

Çeşme, Kuşadası, Efes merkezli tarih ve deniz turizmi için bölgeye gelen turistlerin en az 1 veya 2 günlük turlarla Yarımada tarih yoluna gelmeleri sağlanarak kırsalın yerelde kalkınması için önemli bir adım atılacak. Rotanın geçtiği köylerde kamp alanları, pansiyonculuk ve günübirlik hizmetler için küçük aile işletmelerinin kurulması desteklenerek köylüye yeni iş alanı ve ek gelir sağlanması hedefleniyor. Köylerde üretici pazarı, köy pazarı veya yeryüzü pazarı niteliğinde pazarlar kurularak ve şenlikler organize edilerek “tüketicinin üreticinin ayağına götürülmesi” de hedefler arasında yer alıyor.

Bu sayıda konuğumuz enerji, demir-çelik ve armatörlük olmak üç ayrı alanda İzmir ekonomisine katkı sağlayan bir isim: İzmir Demir Çelik Yönetim Kurulu Başkanı Halil Şahin. Onunla iş hayatının nasıl başladığından İzmir'e gelme öyküsüne, ticari hayatından kentin ekonomisine kadar her şeyi konuştuk…

Halil Şahin:
"İzmir'de olmaktan mutluyuz"

■ Deniz Çaba

İzmir'in ekonomisini güçlendiren isimlerden biri Halil Şahin. Bundan 10 yıl önce İskenderun'dan İzmir'e gelirken sadece demir-çelik değil, enerji ve denizcilikte de yatırım yapacağını, bu kenti çok seveceğini bilmiyordu belki ama şimdi üç ayrı sektörde yatırımları olan, kentin sanayisinde artı değer yaratmış ve buradaki hayata tüm gönlüyle katılmış bir isim. Biz de onunla tüm bu yolculuğu ve İzmir'i konuştuk.

2005'te İzmir Demir Çelik'i satın aldıktan sonra İzmir ekonomisine katkı sağlayacak birçok yatırım yaptınız. Ancak İzmir öncesi de var. İskenderun'dan İzmir'e gelişiniz nasıl oldu, anlatır mısınız?

1946 yılında Hatay'ın Dörtyol ilçesinin Payas nahiyesinde doğdum. İlköğrenimimi Payas'ta, orta öğrenimimi İskenderun Lisesi'nde tamamladım. 1966 yılında Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nin İşletme-Muhasebe bölümünü kazandım ve 1971'te mezun oldum. 1972 yılının sonuna doğru yedek subay olarak, Ulaştırma Okuluna İzmir'e geldim. Okuldan sonra da askerliğimi aynı yerde sürdürdüm. 1974 yılı başında Payas' a dönüp 1976'ya kadar babamla beraber çalıştım. Aynı yıl İskenderun'a giderek, Şahin Nakliyat'ı kurdum. 1982 yılında Doruk Nakliyat'ı da alarak uluslararası taşımacılığa başladım. 90'lı yıllarda, bir grupla birleşerek, hem sanayide hem de evlerde kullanılan, Çevre Bakanlığı'nın normlarına müsaitsanai ve yakıt kömürü ithal etmeye başladık ve bunun pazarlamasını yaptık. 1993 yılında da üç arkadaş Payas'ta o günün koşullarına göre çok modern, kapasitesi büyük bir haddehaneyi ortak olarak kurduk. 2005 Ekim ayında kardeşim, eniştem ve Koç Grubu ile birlikte İzmir Demir Çelik'i aldık. İzmir'e gelişimiz de böyle oldu.

Demir çelik sektöründeki geçmişiniz İzmir öncesinde başlıyor o zaman…

1992'de Payas'ta Haddehane inşaa-

tına, 1994'ün sonuna doğru da üretime başladık. 21 senedir demir çelik sektörünün içindeyiz. İskenderun'daki haddehanemiz o gün için, 300 bin ton kapasiteli, kontinü bir haddehaneydi ve Payas bölgesindeki en modern ve en büyük haddehanesiydi.

İskenderun'dayken aklınızdan çelikhane kurmak geçti mi? Önceden bir fikir hazırlığınız var mıydı?
Haddehanemiz büyük olduğu için, demir çelikten aldığımız kütükle tam kapasite çalışma şansımız yoktu. İlk fizibilite çalışmalarını yapıp bu işe teşebbüs etmemiz, 2000'li yıllara kadar gider. Ancak o günkü koşullarda enerji sıkıntısı ve izinlerde problemler yaşadığımız için yeni çelikhaneyi kuramadık. İzmir Demir Çelik'i alabilmek için iki sene uğraştık. En son Mittal'e verdiler. Ancak Mittal'in vazgeçmesi üzerine, burayı almak için biz tekrar devreye girdik. İDÇ'yi alma fikri bir günde doğmadı. Kısmetimizde de varmış; aldığımız için de son derece memnunuz.

Aliağa Nemrut körfezinde modern bir liman tesisine sahibiz. İDÇ Liman işletmeleri A.Ş yıllık yük elleçleme kapasitesi 8 milyon ton. Limanımızın 22 metre olan enini 32 metreye, 312 metre olan boyunu da 475 metreye uzattık. Böylece limanı fabrikanın kapasitesine uyumlu hale getirdik.

"Demir-çelik Türkiye'de ihracatta üçüncü konumda. Türkiye'nin ihracatının yüzde 10'u demir-çelik sektöründen geliyor. Ancak bu yıl hem dünya ekonomisindeki çalkantılar hem de komşularımızla olan sıkıntılar nedeniyle ihracatımız ciddi ölçüde geriledi."

İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş. hakkında

İzmir Demir Çelik Sanayi A.Ş. uzun hadde mamulleri üretmek amacı ile 1975 yılında kurulmuştur. Modern haddehane tesisleri 1983'te, çelikhanesi ise 1987 yılında işletmeye alınmıştır. Türkiye'de ark ocakları ile üretim yapan firmalar arasında önde gelen kuruluşlardan biri olan İDÇ, Ege'nin ve Türkiye'nin devleri arasında yerini almıştır.

Yeni bir tesis kurmak mı daha kolaydı, yoksa hazır bir tesisi alıp onu dönüştürmek mi?

İDÇ, 1975 yılında küçük bir haddehaneyle başlamış, 1983'te modern haddehanesini, 1987'de de çelikhanesini devreye almış, o günün koşullarında da Türkiye'nin özel sektör olarak en modern tesislerinden biri olarak kabul edilmiş. Ancak 1989 yılında İş Bankası'na geçmiş. Bankanın asli işi demir çelik olmadığı için burada zaman içerisinde yeni yatırım olmuyor. Demir çelik ağır bir sanayi kolu olduğu için 15 yıl yatırım yapmazsanız rekabet gücünüzü kaybedersiniz. Yönetim olarak 2005'te İzmir Demir Çelik'i aldığımızda yönetim olarak teknik heyetimizle bir araya gelerek rekabet edebilmek adına kapasitemizi artırmak için çalışma başlattık, mevcut ark ocağımızı revize ederek kapasitesini artırdık, yeni pota ocağı, kontinümüzü ve ilave oksijen tesisimizi devreye alarak modernizasyon çalışmalarını tamamladık. Böylelikle Çelikhane kapasitemizi 850 bin ton olan kapasitemizi 1.500 bin tona çıkardık. Kapasitemizi geliştirirken çevreye de duyarlı davrandık. Toz toplama tesisini modernize ettik. 200 bin tona yakın kapalı hurda holü yaptırdık. Mamulün yüklenmesinde istenilen tonaja ulaşabilmek için mamul holleri ilâve ettik.

Aliağa Nemrut körfezinde modern bir liman tesisine sahibiz. İDÇ Liman işletmeleri A.Ş yıllık yük elleçleme kapasitesi 8 milyon ton. Limanımızın 22 metre olan enini 32 metreye, 312 metre olan boyunu da 475 metreye uzattık. Böylece limanı fabrikanın kapasitesine uyumlu hale getirdik.

Sadece büyüme değil, ürün çeşitliliği konusunda da önemli bir gelişme var.

Hem Türkiye'de hem dünyada demir çelik üretiminde fazlalık söz konusu. Biz de elimizdeki 1.5 milyon ton sıvı çeliği nasıl en iyi şekilde değerlendiririz diye düşündük. Ürün çeşitliliği ön plana çıktı. Ülkemizin büyük bölümünü ithal ettiği, NPU denilen orta profil haddehanesi

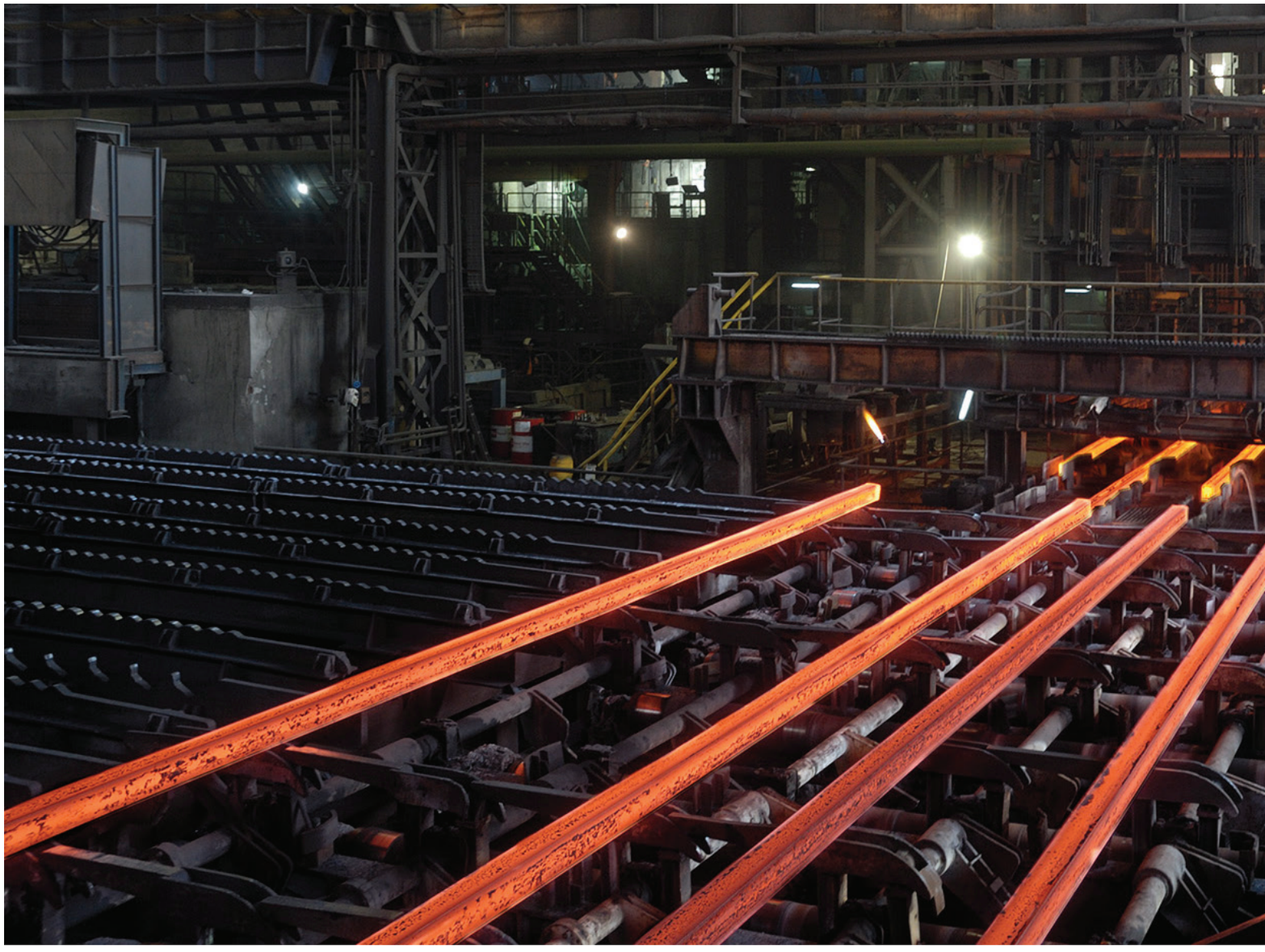

kurduk. Siemens – VAI (SVAI) grubuyla birlikte yaptığımız ve Aralık 2012 tarihinde devreye aldığımız Profil haddehanesi yıllık 400 bin ton kapasiteli. Son yıllarda artan çelik konstrüksiyon ile yapılarda kullanılan profili üretiyoruz.Sektörün ihtiyacına önemli katkıda bulunması beklenen bu yeni ürünle, uzun yıllardır inşaat çeliği üretimi gibi zorlu bir piyasada bir marka ve kalitenin öncüsü olan İDÇ,bu anlayışı profil üretiminde de gerçekleştiriyor.

Demir-çelik sektörü Türkiye ekonomisinde özellikle ihracatta önemli bir paya sahip. Ege, bölge olarak sektörde nerede konumlanıyor?
Demir-çelik Türkiye'de ihracatta üçüncü konumdadır. Türkiye'nin ihracatının yüzde 10'u demir çelik sektöründen geliyor. Ancak bu yıl hem dünya ekonomisindeki bazı çalkantılar hem de komşularımızla olan sıkıntılar nedeniyle ihracatımız ciddi ölçüde geriledi. Öte yandan dünyadada demir çelik sektöründe bir kapasite fazlalığı var.Dünyada üretim kapasitesi 2.3 milyar ton seviyesinde, tüketim ise yaklaşık 1.5 milyar ton civarında. Dolayısıyla rekabet ön planda ve rekabetin çok olduğu yerlerde karlılık oranları da yok denecek seviyelere düşüyor. Türkiye'de de iç tüketimimiz 28-30 milyon ton. Üretimimiz 50 milyon ton ama şu anda üretim miktarımız 32 milyon ton. Tam kapasite çalışmıyoruz.

Türkiye'de Ege bölgesi olarak demir çelik üretiminin yüzde 30 gerçekleştirmektedir. Bölgemizde 6 tane ark ocaklı demir çelik tesisimiz var. Onlar da İzmir'de ekonomiye, istihdama ve ihracata ciddi katkı sağlamaktadır.

Türkiye'de terör, sınır komşularıyla olan ilişkiler derken ekonomi büyük hasar aldı. Özellikle ihracata dahil olan sektörlerde ciddi bir küçülme görüldü. Demir-çelik sektörü bundan ne oranda pay aldı?
Irak, Mısır, Suriye ve Libya'da meydana gelen iç savaşlar nedeni ile bu ülkelere demir çelik ihracatı durma noktasına geldi. İnşallah en kısa zamanda bu ülkelerde istikrar sağlanır, tekrar ihracatımız başlar.

Siz Batıda bir firma olsanız da bu süreçten etkilendiniz…
Tabii ki etkileniyoruz, demir çelik için dış pazarın büyüklüğü ve kapasitesinin çokluğu çok önemli, A ya da B firması meselesi değil. Ama bu genel ihracat düşüşü sektörümüz açısından olumsuz bir etki yaratıyor.

Sadece demir-çelik değil, İzmir'de iki yeni sektöre daha yatırım yaptınız: Enerji ve armatörlük…

"İzmir'in mutlaka çok daha iyi bir yerde olması gerekir ama bununla beraber İzmir yerinde sayıyor demek de haksızlık olur. 6. Bölge teşviklerinden yararlanması için İzmir'in katma değeri yüksek, teknolojik ürünler üretmesi gerek."

Yönetim Kurulu olarak ortak görüşümüz, tek iş kolunda faaliyetimiz olursa, zaman zaman sıkıntılara düşebiliriz görüşündeydi. Bu görüş çerçevesinde, imkânlarımız elverdiğince, demir çelik üretimine, gemicilik ve enerjiyi ilâve ederek iş kollarımızı üçe çıkardık. 2008'de fiyat düşüşlerinde, imkânlar ölçüsünde, 154 bin dwt'luk üç adet yeni nesil kuru yük gemisi alarak armatörlüğe de başlamış olduk.

Üçüncü hedefimiz enerjiydi. Ülkemizin elektrik açığının azalmasında önemli bir rol oynayacağı ve ülkemiz ekonomisine katkısı olacağı inancıyla 2011 yılında Aliağa'da inşaatına başladığımız 350 MWe gücündeki ithal kömüre dayalı termik santrali 4 Nisan 2014 tarihinde devreye alarak üretime başladık. Türkiye ve uluslararası alanda geçerli teknik ve çevre standartlarına uygun olarak en son teknoloji ile kurduğumuz santral yıllık 2.562.000.000 kWh elektrik enerjisini çevreye saygılı, sürekli, güvenilir ve kaliteli bir şekilde ulusal iletim şebekemize veriyor. Yani şu anda Türkiye'nin tüketimini yüzde1'ine yakınını üretiyoruz.

Daha genel bir tablo çizersek… 10 yıldır İzmir'desiniz, kentin ekonomik gelişimini nasıl gözlemliyorsunuz?

Ben geldiğimizden beri İzmir gelişiyor. Biz geldiğimizde Swiss Otel bile faaliyette değildi. Bir sürü butik otel açıldı. Otelcilikte büyük yatırımlar oldu. . Serbest bölge ciddi boyutlarda genişledi, yeni fuar alanı yapıldı. Aliağa'da yeni tesisler kuruldu. Atatürk Organize'de boş yer kalmadı. Kemalpaşa Organize doldu. Çevre yolu ve tünel yapıldı. Havaalanıçok gelişmiş bir durumda, ulaşım ve erişim kolaylaştı. İzmir'in mutlaka çok daha iyi bir yerde olması gerekir ama bununla beraber İzmir yerinde sayıyor demek de haksızlık olur. İzmir'de olmaktan mutluyuz. İzmir yaşanacak şehir. Hem iklimiyle hem insan kaynağıyla hem de turizm bölgelerine yakınlığıyla her kesimin rahatça yaşayabileceği bir kent.

Sadece teşvik sıkıntısı var…

İzmir'e gelen tüm siyasilere Manisa ile İzmir arasındaki teşvik farkını kaldırmalıyız diye söylüyoruz. Ancak katma değeri yüksek stratejik ürün üretiyorsanız 6. Bölge teşviklerinden her bölge yararlanıyor. İzmir'in katma değeri daha yüksek teknolojik ürünler üretmesi gerek. O altyapı, o kapasitesi var burada.

Sizin yeni yatırım planlarınız var mı?

Daha yeni yatırımlarımızı yaptık. Sanayicinin imkân buldukça durma şansı yok. Zaten bilhassa demir çelik ağır sanayi olduğu için devamlı yenilemeye muhtaç bir sanayi türü.

İzmir ticari hacminin gelişmesi serbest bölge şehri olmaktan mı geçiyor?

Müge Ercan

İzmir'in ticaret hacminin büyüdüğü, ekonomik kalkınma planlarının yapıldığı şu günlerde "İzmir serbest bölgeler şehri olur mu?" sorusunu sık duyar olduk. Serbest bölge ve serbest bölge şehrinin avantajları nelerdir, İzmir serbest şehir olmalı mıdır sorularını ESBAŞ Yürütme Kurulu Başkanı ve ESİAD Yönetim Kurulu Üyesi Faruk Güler'e, Kilis 7 Aralık Üniversitesi İktisat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Sadettin Paksoy'a ve BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı Levent Akgerman'a sorduk, görüşlerini aldık.

“Eğer ekonomide 2023 hedeflerini tutturmak istiyorsak, ESBAŞ benzeri serbest bölge modelleri çoğaltılmalıdır.“

ESBAŞ Yürütme Kurulu Başkanı ve ESİAD Yönetim Kurulu Üyesi

Dr. Faruk Güler

“Ege Serbest Bölgesi, Türkiye’de bulunan 19 serbest bölge içinde en fazla çalışana ve en yüksek ticaret hacmine sahip bölgedir.”

Serbest bölge İzmir’e neler kazandırır?
Türkiye’de serbest bölgeler istihdam yaratmak, yerli ve yabancı yatırımlar çekmek, bulunduğu çevreyi geliştirmek, ihracatı arttırmak, sanayi ve ticareti büyütmek için kurulmuştur. İzmir’in serbest bölgeler şehri olması halinde İzmir’e daha fazla yatırım, bilhassa yabancı yatırımın gelmesi sağlanacak.

ESBAŞ olarak İzmir’in serbest bölgesinin genişlemesi için bir çalışma yürütüyor musunuz?
Biz ESBAŞ olarak Ege Serbest Bölgesi’nin hemen yanında bulunan genişleme alanının Ege Serbest Bölgesi’ne ilave edilmesi ile ilgili olarak Ekonomi Bakanlığı Serbest Bölgeler Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü ile çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Bu alanın Ege Serbest Bölge sınırlarına ilave edilmesinin ardından potansiyel yatırımcıları bölgemize davet ederek önemli çalışmalar yapmalıyız. Bölgemize yatırımcıların ilgisi sürüyor. Yatırımcıyı kaçırmamak için, kısa sürede ilgili mevzuat oluşturma çalışmalarını tamamlayarak ekonomiye sağladığımız katkıyı sürdürmeye devam etmeliyiz.

ESBAŞ’ın büyümesi halinde İzmir’in kazançları neler olacaktır?
Ege Serbest Bölgesi’nde hâlihazırda 180 firma faaliyet göstermektedir ve faaliyet gösteren firmalarda yaratılan istihdam yaklaşık 18.000 kişidir. ESBAŞ’ın büyümesi bu anlamda işsizliğe de çare olacaktır. Genişleme alanımızın yatırımlara açılması ile birlikte, ilave 5.000 kişilik istihdam sağlayacağımızı öngörmekteyiz. Ege Serbest Bölgesi, Türkiye’de bulunan 19 serbest bölge içinde en fazla çalışana ve en yüksek ticaret hacmine sahip bölgedir.

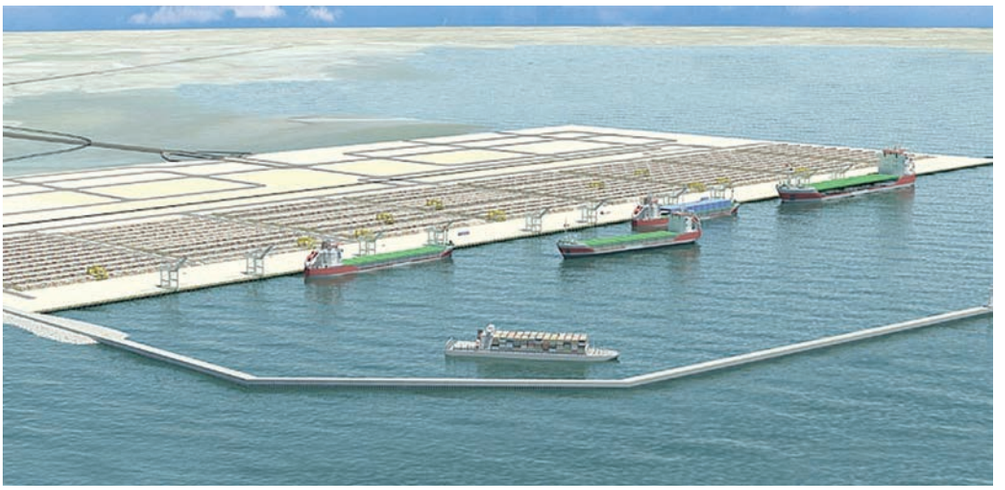

Peki, serbest bölge ile sınırlı kalmamak istersek İzmir, serbest bölgeler şehri olabilir mi?

İzmir yabancı yatırımcılar için bir çekim merkezidir. Yabancı yatırımcılar, yatırım yapacakları bölgeleri seçerken bir dizi faktörü değerlendirmek durumundadır. Bunların en başında ülkenin siyasi ve ekonomik istikrarı yer almaktadır. Bu yatırımcılar daha sonra, pazara ve hammaddeye yakınlığa, insan kaynaklarına, deniz-hava-raylı sistem ulaşımı gibi birçok faktörü değerlendirerek yatırım kararlarını vermektedir. İzmir sahip olduğu tüm altyapı imkânlarıyla, coğrafi konumu, iklimi ve her yıl dokuz üniversitenin verdiği yaklaşık 40.000 mezunuyla yabancı yatırımcılar için iştah kabartan bir konumdadır. Dolayısıyla İzmir'in tanıtımı iyi ve sürdürülebilir bir şekilde yapıldığı taktirde beklendiğinden çok daha fazla yabancı sermaye yatırımlarına ev sahipliği yapma ve serbest bölgeler şehri olma potansiyeline sahiptir. İzmir yabancı yatırımcıların ve eğitimli çalışanların yaşayabileceği modern bir şehirdir.

İzmir'in Serbest Bölgeler Şehri olması için şehre nasıl çalışmalar yapılmalıdır?

İzmir'in tanıtımına yönelik yapılan aktiviteler arttırılmalıdır. Ayrıca yatırımcıların, İzmir'e yatırım yapmaları açısından cazip olabilecek büyük altyapı yatırımı

olan İzmir – İstanbul otoyolu ve Çandarlı Limanı inşaatları bir an önce tamamlanarak hayata geçirilmelidir. Bu yatırımların tamamlanması ile birlikte bölgemizde sıfırdan, doğrudan yatırımlarda bir talep artışı söz konusu olacaktır. Bu yatırımların gerçekleşmesi, otoyol ve Çandarlı Limanı gibi önemli altyapı yatırımlarının yüksek kapasitelerde kullanılmalarına imkan sağlaması bakımından büyük önem arz etmektedir.

İzmir'in Serbest Bölgeler Şehri olması Türkiye'ye neler katar?

Ege Serbest Bölgesi, serbest bölgeler özelinde birçok konuda Türkiye'ye örnek olmalıdır. Zira ihracatın ithalatı karşılama oranı Türkiye'de % 75'lerdeyken, Ege Serbest Bölgesi'nde ihracatın ithalatı karşılama oranı son üç yıl baz alındığında % 154 olarak gerçekleşmiştir. Ege Serbest Bölgesi'nde 70 adet doğrudan yabancı sermayeli firma bulunmakta olup, yapılan yatırımların yüzde 70'ini yabancı firmalar oluşturmaktadır. Türkiye'deki yabancı bir firma yılda 2,5 milyon dolarlık ihracat yaparken bu rakam, Ege Serbest Bölgesi'nde 10,6 milyon dolara ulaşmış durumdadır. Bu rakamlar da göstermektedir ki; hem ihracat açığının kapanmasını sağlamak hem de ihracatı yoğun firmaların yatırımlarını arttırabilmek için ESBAŞ ve Ege Serbest Bölgesi örnekleri çoğaltılmalıdır.

İzmir'e yatırım yapacaklar açısından cazip olabilecek büyük altyapı yatırımları olan İzmir – İstanbul Otoyolu ve Çandarlı Limanı inşaatları bir an önce tamamlanarak hayata geçirilmelidir.

Ege Serbest Bölgesi 81 ilin ihracat rakamları ile kıyaslandığında, yıllık 2 milyar dolarlık ihracatı ile İstanbul, Bursa, Kocaeli, İzmir, Ankara, Gaziantep, Manisa, Denizli, Sakarya ve Hatay'dan sonra 11. sırada yer almaktadır. Türkiye'deki 37 ilin toplamından fazla ihracatı tek başına Ege Serbest Bölgesi yapmaktadır.

Türkiye'den yurtdışına gönderilen malların kilogram fiyatı ortalama 1,70 USD'dir. Bu rakam Almanya'da 4,1 dolardır. Ege Serbest Bölgesi ise 9,06 dolarla tek başına Türkiye'yi beşe, Almanya'yı ikiye katlayan ihraç edilen mal değerine sahiptir. Eğer ekonomide 2023 hedeflerini tutturmak istiyorsak, ESBAŞ benzeri serbest bölge modelleri çoğaltılmalıdır.

Kilis 7 Aralık Üniversitesi İİB İktisat Bölümü Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Sadettin PAKSOY

"Hong Kong, Singapur nasıl birer serbest bölge ise İzmir de bir serbest bölgeler şehri olabilir"

Serbest bölge şehri olmanın avantajlarından bahseder misiniz?
Bu avantajları birkaç başlık altında sıralayabiliriz. İlk önce üreticiler vergi avantajlarından yararlanabilir. Serbest bölge kullanıcılarının imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançları, Avrupa Birliği üyeliğinin gerçekleşeceği yılın vergileme dönemi sonuna kadar Gelir veya Kurumlar Vergisinden istisnadır. Serbest bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az % 85'ini yurtdışına ihraç eden kullanıcıların istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler de gelir vergisinden hariç tutulur. Serbest bölgede yer almak, yatırımcıya kâr transferi imkânı sağlar. Firmalar, serbest bölgede faaliyetlerinden elde ettikleri kazanç ve gelirleri hiçbir izne tabi olmaksızın yurt dışına ya da ülke içinde başka bir noktaya transfer edebilir. Türkiye'den ihraç fiyatına yani KDV'siz mal ve hizmet fiyatına mal ve hizmet satın alabilirler. Serbest bölgeye getirilen Türkiye veya AB menşeli ya da buralarda serbest dolaşımda bulunan malların, serbest dolaşımda bulunma statüsü değişmediğinden, Türkiye'ye veya AB üyesi ülkelere girişinde gümrük vergisi ödenmez. Ayrıca üçüncü ülke menşeli malların serbest bölgeye girişinde ve bu malların Türkiye veya AB üyesi ülkeler dışındaki üçüncü ülkelere gönderilmesi halinde de gümrük vergisi ödenmez. Serbest bölgelerden Türkiye'ye yönelik mal satışına ve serbest bölge ile diğer ülkeler arasında yapılacak ticarete kısıtlama getirilmemiştir. Serbest bölgenin sağladığı bu ticari avantajlar, yatırımcıların serbest bölgede faaliyet göstermesini sağlamaktadır.

Serbest bölgede sağlanan avantajlardan hangi firmalar yararlanabilir?
Serbest bölgede sağlanan teşvik ve avantajlardan yerli ve yabancı bütün firmalar eşit olarak yararlanır. İşleticiler ve kullanıcılar, yatırım ve üretim safhalarında Bakanlar Kurulu'nca belirlenecek vergi dışı teşviklerden de yararlandırılabilir.

İşletmelerin türlerine göre belirlenen serbest bölgede yer alma süreleri ile ilgili bilgi verebilir misiniz?
Hazır işyeri kiralayan kiracı-kullanıcı firmalar için 15 yıl, üretici firmalar için ise 20 yıl; kendi işyerini inşa eden yatırımcı-kullanıcı firmalar için 30 yıl, üretici firmalar için ise 45 yıl süreli faaliyet ruhsatı düzenlenmektedir. Diğer taraftan, yatırımcı kullanıcılara hazinenin özel mülkiyetinde bulunan arazi, arsa ve binalar kiralanabilir veya bunlar üzerinde 49 yıla kadar irtifak hakkı tesis edilebilir.

"İzmir'in kara, hava, deniz ve demiryolu taşımacılığı konusunda hiçbir eksikliği yoktur."

Türkiye'deki serbest bölge şehirlerini dünyadaki serbest bölge şehirlerinden ayıran noktalar nelerdir?
Serbest bölgelerimiz, AB ve Orta Doğu pazarlarının yakınında, Akdeniz, Ege ve Karadeniz'deki büyük limanlara, uluslararası havaalanlarına, karayolu ağlarına, kültür, turizm ve eğlence merkezlerine yakın yerlerde kurulmuştur.

İzmir'in Serbest Bölgeler Şehri olması mümkün müdür?
Tabii ki mümkündür. Örneğin, Hong Kong, Singapur nasıl birer serbest bölge ise İzmir de bir serbest bölgeler şehri olabilir. İzmir'in kara, hava, deniz ve demiryolu taşımacılığı konusunda da hiçbir eksikliği yoktur. Başka bir ifade ile, altyapı ve girişimcilik kültürü açısından İzmir de İzmirliler de bunu hak ediyor. Zaten, Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci İzmir'de, ESBAŞ Genişleme ve Süre Uzatım Protokolü ile Aliağa Serbest Bölgesi Protokolü'nün imza töreninde İzmir'i serbest bölgeler şehri yapılması gerektiğini belirtmiştir. Yani bu konuda siyasal iktidarda İzmir'in bir serbest bölgeler şehri olması yönünde tavır almaktadır.

Bunun için hangi çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?
Öncelikle ve özellikle yerel yönetimler, yerel sivil toplum kuruluşları ve siyasi partilerin yerel yöneticileri, İzmir'in milletvekilleri ve bürokratları bu konuda birlikte ve özverili çalışmalıdırlar.

İzmir'deki böyle bir hamlenin Türkiye'ye katacağı avantajlar nelerdir?
Çok şey katar. Başta, Türkiye'nin uluslararası tanınırlığını arttırır. Üretime, ihracata ve istihdama önemli katkılar sağlar.

Peki, İzmir'in serbest bölgeler şehri olmasının önünde engel var mıdır?
Açıkça belirtmek gerekirse hiçbir engel yoktur. Ancak, İlin aktörleri hiçbir siyasi rant peşinde koşmadan birlikte çalışmalı ve bu konuda Ankara'yı (TBMM ve Bakanlar Kurulu) ikna etmelidirler.

BASİFED Yönetim Kurulu Başkanı

Levent Akgerman

"Serbest bölgeyi kontrolsüz bir şekilde çoğaltmak tehlikeli olabilir."

Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Federayonu Derneği (BASİFED) Yönetim Kurulu Başkanı Levent Akgerman ise, serbest bölge şehirleri ile ilgili farklı düşünüyor.

Serbest bölge şehirleri ve Ege Serbest Bölgesi hakkında görüşlerinizi alabilir miyiz?

Ege Serbest Bölgesi'nin asıl amacı ihracat yapacak olan firmaların öncelikle ithal ettikleri malı vergisiz alıp işleyerek mala katma değer ekleyip ihracat edebilmeleridir. Kurallara uyduğu müddetçe herkes serbest bölgelerden faydalanabilir. Türkiye'nin kar elde edebileceği bir uygulama aslında; ancak bunu suistimal eden firmalar ve iş insanları, yani oldukça riskli bir tarafı da var. Serbest bölgeyi kontrolsüz bir şekilde çoğaltmak tehlikeli olabilir. ESBAŞ ise kontrollü bir ortam. Ve kontrollü bir ortamda herkesin düzenli bir şekilde faaliyet gösterdiği bir bölge.

Peki, İzmir'in serbest bölge şehri olmasına yönelik görüşleriniz nasıl?

Serbest bölge şehri dediğimiz şey çok iddialı. Tekirdağ ve Çorlu'da serbest bölge oluşturdular; ancak alt yapısı henüz tamamlanmadı. Çok geniş bir bölgeye yayıldı. Tekirdağ ve Çorlu'da tekstil ürünleri hammaddelerinin ithalatı dahili işleme rejimine tabii olacak olan firmaları ve ürünleri kapsıyor. Böyle bir faaliyeti İzmir'in tüm çevresine yerleştirmek zor. Neden diye sorulacak olursa, sınırların kontrol edilme zorluğu diyebilirim. Şehre giren çıkan malları çok iyi kontrol etmek lazım. Aynı zamanda bürokrasiyi de. Büyükşehirlerde nüfusun artması ile birlikte serbest şehir ihtiyacı artarken, aynı zamanda şehirlerde nüfus yoğunluğu sebebiyle serbest bölgelerin kurulması da zorlaşıyor. Onun için benim düşüncem, serbest şehir yerine belli sektörlerde çalışan firmalara bir dizi düzenlemeler yapılması gerektiğini savunuyorum. Yani; kağıt sektörüne ayrı, tekstil sektörüne ayrı, hazır giyim sektörüne ayrı düzenlemeler yapılması gerektiğini düşünüyorum.

"Her bölgede her sektöre ayrı teşvik ve destek mekanizmalarının yerleştirilmesinin serbest bölge şehrinin kontrol mekanizmasından daha kolay olduğunu düşünüyorum"

Her sektöre ayrı düzenlemeler getirilmesinin nedenlerini nasıl sıralarsınız?

Sektörlerin ayrı ayrı ihtiyaçları var. Ve her sektörün de kıstasları aynı değil. Parametreleri ayrı. Örneğin, yapı malzemeleri üretimindeki ithalat oranı küçük. Daha çok yerli üretime dayalı. Yapı malzemeleri sektörünü dahili işleme rejimine sokamazsınız. Ama mesela kimya sektörü çok dışa bağımlı. Yani ithal ürünlerden petrole bağlı. Bu sektörel özelliklere bağlı olarak katma değer yaratacak olanların ayrılması lazım. Örneğin; biyoteknoloji ve tarımın ayrılması lazım. Sektörlerin daha verimli çalışmasına yardımcı olmak için her sektörün ihtiyacına uygun düzenlemelerin devreye sokulması lazım. Daha minimal hareketlerle maksimum fayda sağlanabilecekken serbest bölge şehir projesini politik ve fazla abartılan bir terim olarak görüyorum. Her bölgede her sektöre ayrı teşvik ve destek mekanizmalarının yerleştirilmesini serbest bölge şehrinin kontrol mekanizmasından daha kolay olduğunu düşünüyorum. Çünkü kontrol etmesi güç ve her alanı kapsayan bir projeyi yaydığınız zaman suiistimaller gerçekleşebilir. Bunun altını çizmek istiyorum.

Sektörlere özel yaptırımlar gerçekleşirse bu düzenlemeler Türkiye ekonomisine neler katar?

Bu yaptırımlar gerçekleşirse, sektörlerin ihracat fazlası üretimi ile doğan zararı durdurur. Bunun için de önceden bir envarter çalışması yapılması gerekir. Envarter çalışmasının ardından devlet, hangi alanlarda yeterli rekabetçilik yoksa tespit edip o sektörlerin teşviğini arttırması lazım. Yeterince arzı olmayan sektörlere destek ve teşvik; talebi olamayan ve fazla arzı olan sektörleri düzenlemeye alarak ekonomideki dengeleri yerine oturtabileceğini düşünüyorum.

TSK MEHMETÇİK VAKFI

TSK Mehmetçik Vakfının faaliyet alanı, Silahlı Kuvvetlerde yaptığı vatan hizmeti esnasında şehit olan veya herhangi bir nedenle hayatını kaybeden erbaş ve erlerin yakınları ile malul gazi ve engelli Mehmetçiklerin kendilerine ve çocuklarına belirlenen esaslara göre ve yardım planı dâhilinde ekonomik ve sosyal destek sağlamaktır. Vakıftan subay, astsubay, uzman erbaş ile sözleşmeli er ve erbaşlar yardım almamaktadır.

Devlet destekli hiçbir gelir kaynağı bulunmayan TSK Mehmetçik Vakfına bağışta bulunan bütün bağışçılarımıza şükranlarımızı sunarız.

Türkiye Mehmetçik'e,
Mehmetçik Türk Milletine Emanettir.

TSK Mehmetçik Vakfı Genel Müdürlüğü • Tel : 0 312 284 19 70-71
www.mehmetcik.org.tr • mehmetcik@mehmetcik.org.tr
facebook.com/TSKMEV1982 twitter.com/MehmetcikV

Prof. Dr. Osman Erden:

“Türkiye’nin ihraç edebildiği canlı et, balıktır”

Utkucan Akkaş

Türkiye, su ürünlerine elverişli üretim sahaları yönünden küçümsenmeyecek bir potansiyele ve kapasiteye sahip. Kuzeyinde Karadeniz, kuzeybatısında Marmara, batısında Ege ve güneyinde de Akdeniz’in yer aldığı ülkemizde daha çok kenar, kıyı ve sahil balıkçılığı faaliyetleri yapılıyor. Bunun dışında yer altı suları, yüzey akarsuları, göller gibi kaynaklarımızı da düşündüğümüzde aslında şu anki üretimi 3-4 misli arttırabilecek bir potansiyelden bahsedebiliriz. Özellikle son 10 yılda çok önemli gelişmeler oldu; Türkiye, Avrupa ülkeleri içerisinde “Deniz Ürünleri” ihracatında ikinci sıraya yerleşti. Ancak bazı sıkıntılar da var. İşletme kurmak için yoğun bir prosedürün gerekmesi, çok yerden izin alma durumu ve en önemlisi yanlış algılar sektörü olumsuz etkiliyor. Konuyla ilgili Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yetiştiricilik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Doktor Osman Özden ile konuştuk.

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yetiştiricilik Anabilim Dalı Başkanı Prof. Doktor Osman Özden

“Tatlı su balıklarında yine dünyada ilk üçteyiz”

Su ürünleri sektörünün Türkiye ekonomisindeki payı nedir?

En son rakamlarda yetiştiriciliğin ihracatta yaklaşık 500 bin dolarlık bir yeri olduğu ifade ediliyor. Çok yakın gelecekte ise 1 milyar dolar hedefleniyor. Bu çok büyük bir rakam gibi durmasa da sektörün bileşenlerine baktığımızda, yarattığı ekonominin derinliğini düşünmemiz gerekiyor. Çünkü üretim sektörü içerisinde balıkçılık önemli bir yer tutuyor. Türkiye’nin kıyı alanlarını, kıyı yerleşim yerlerini, buradaki üretim hareketlerini düşünürsek buradan da her halde gayri safi milli hasılaya bir o kadar giriş var. Yani sektörün çalışanlarını düşündüğümüzde bu rakamın çok etkili olduğunu söyleyebiliriz. Sektör özellikle son 10 yılda çok önemli atak geliştirdi. Şu an Avrupa ülkeleri içerisinde “Deniz Ürünleri” ihracatında ikinci sırada yer buluyoruz. “Tatlı Su Balıkları” içinde yine dünyada ilk üçteyiz. Liderliğe dahi oynayabilecek bir potansiyele sahibiz. Bu da tabii bizim sektörün, dış ihracata yönelik ürün vermesi nedeniyle çok daha sıkı denetimlere tabi tutulmasını, gıda güvenliği açısından standartlara uygunluğunu sağlıyor. Çünkü klasik bir laf var, “Türkiye’nin ihraç edebildiği canlı et, balıktır” diye. Son birkaç yılda tavuk ihracatı da başlasa da gıda güvenliği açısından baktığımızda Avrupa ülkelerine ihraç edebildiğimiz tek şey yine balık oluyor. Bu da balık üretiminin ilk safhasından pazarlama aşamasına kadar birçok gıda güvenliği prosedürünü uygulayan üretim işletmeleri ile sektörün giderek daha güvenli hale gelmesini sağlıyor.

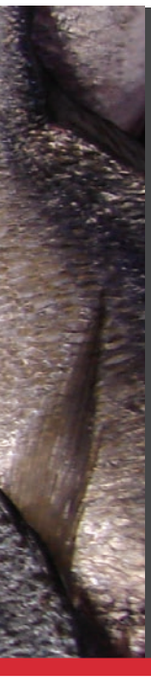

Türkiye ekonomisinin en önemli sektörlerinden olan Su Ürünleri, hem tesisleşme hem de üretim olarak oldukça iyi durumda. Avrupa ülkelerine ihraç edebildiğimiz en önemli gıda hala "balık".

"Şu anki üretimi 3-4 misli arttırabilecek bir potansiyele sahibiz"

Peki potansiyel olarak bakarsak nasıl bir tablo çıkıyor karşımıza?
Potansiyel dediğimizde su varlığı ve kaynak kullanımına bakmamız gerekir. Kıyı alanlarımızda deniz ürünleri üretimi için potansiyel kaynaklarımız oldukça yüksek. Özellikle Ege'de kıyı alanlarımızın yüzeyle dik kesişiyor olması ve bu alanlarda çok özel sulak alanlara sahip olunması potansiyel, işletilmeyen önemli bir kaynağımızın varlığını belirtiyor. Bunun dışında Anadolu'nun yer altı suları, yüzey akarsuları, göller gibi kaynaklarımızı da düşündüğümüzde aslında şu anki üretimi 3-4 misli arttırabilecek bir potansiyelden bahsedebiliriz.

"Sektörün son 10 yılda kalkınmaya başlaması söz konusu"

Potansiyel değerlendirilemiyor mu?
Sektörün son 10 yılda kalkınmaya başlaması söz konusu. Yeni bir sektör gibi algılanabilir. Aslında dünyada çok eskilere dayanan modern aquapena denilen teknolojilerin ülkemizde 20-25 yıldır uygulanmaya başlandığını söyleyebiliriz. Kullandığı alanlar itibariyle farklı sektörlerle çatışma yaşanılabiliyor. İşte deniz kıyılarında diğer sektörler boy gösteriyor. Yer paylaşımı üretim potansiyeli açısından sıkıntı olabiliyor. Diğer iç sahalarda da yer paylaşımlarında diğer sektörlerle sorunlar yaşanabiliyor. Bu dünyada gıda kaynakları bakımından en hızlı gelişen sektör. Hatta geleceğin sektörleri arasında gösteriliyor fakat ülkemiz için hak ettiği yeri bulmuş bir sektör diyemiyoruz. Bu konuda kamu yönetiminde önemli eksikler olduğunu vurgulayabiliriz.

Bürokrasi ile ilgili sıkıntılar var. Kamu yönetimindeki eksikler derken bunu mu kastediyorsunuz?
Özellikle çok sayıda kurulun bu sektörü yönlendirmesi nedeniyle bir işletme kurulması için 15-20 yerden izin alınarak işe başlanması gerekiyor. Başka bir sektör için böyle bir zorunluluk yok. Bu kadar zor kurulan işletmelerin daha sonra çok kolay bir şekilde kapatılması ve kötü organizasyonla üretim yapan işletmelerin merdiven altı işletmelermiş gibi kamuoyuna yansıtılması sektörün sorunlarından birisi olarak karşımıza çıkıyor. Bunun bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunmasıyla ilgisi var. Konunun iyi incelenip daha objektif kriterlerde ele alınması gerekir. Çevre Bakanlığı'nın değerlendirmelerine baktığımızda olumsuz üretim teknikleri raporlarında bu işletmelerin ya en son sıralarda ya da hiçbir şekilde yer almadığını görüyoruz. Bu açıdan haksız bir algının yaratılmaya çalışıldığını söyleyebiliriz.

"Sektörel anlamda devletin yaptığı teşvik ve destekler var"

Tüm bu olumsuzlukların yanında destek-teşvik yok mu?
Önemli olan potansiyel alanları üretime çekecek, belirli gelişimleri destekleyecek imkanlar yaratmaktır. Bu çerçevede deniz kıyısı alanlarında çok özendirici bir çalışma yapılamaz duruma geldik. Çünkü İzmir'de, aynı zamanda Muğla'da ya da Balıkesir'de olsun bu tür alanlar tamamıyla turizme ayrılmış olduğundan pek potansiyel alan kalmıyor. Ama sektörel anlamda devletin yaptığı teşvik ve destekler var üreticiler için. Özellikle konunun gelişiminin daha sağlıklı ilerlemesi açısından destekler görüyoruz.

"Deniz balıklarında modern teknoloji açısından Avrupa'da benzeri olmayan tesislere sahibiz."

Tesisleşme, modern teknikleri kullanma anlamında ne durumdayız?
Dünyada başka ülkeler aqua kültür açısından daha hızlı gelişmiştir. Mesela bunlardan karides yetiştiriciliği en büyük sektördür. Yıllık 15 milyar dolar civarında bir döngüsü söz konusu sırf karidesin. Türkiye'de ise henüz bu sektörlere adım atamadık. Bizim çipura, levrek ve alabalık en çok ürettiğimiz üç balık türü. Deniz balıkları açısından şu an bakıldığında sanıyorum modern teknoloji açısından Avrupa'da benzeri olmayan tesislere sahibiz. Yani, hem teknolojik seviye olarak hem tesislerin üretim potansiyel-

leri, hem oluşumları bakımından oldukça iyi durumdayız. Alabalık sektörüne bakacak olursak orada da büyük şirketleşmeler ve tesisler görüyoruz. Deniz üretimine göre biraz daha teknolojik yönden geri olsalar da üretim yönünden oldukça önemli bir katkı sağladıkları ortada. Giderek de yeni teknolojilerin bu sektöre giriş yaptığını görüyoruz. Çünkü kaynakları ve kaynak kullanımını daha maksimize etmek anlamında teknoloji önemli bir iş görüyor. Çok az su kullanıp, maksimum verimi almak açısından teknolojinin yeri ortada. Türkiye de bu açıdan kötü bir noktada değil, özellikle deniz balıkları açısından. Tabii bazı tesisleşmeler henüz tam yerini bulmuş değil. Örneğin bugün kafes sistemlerinde beslemeler, bakımlar otomatik sistemlerle yapılıyor, her şey 24 saat kameralarla izlenip kayıt altına alınıyor. Her şey son derece kontrollü teknolojiler son derece gelişmiş durumda. Dediğimiz gibi iyi durumdayız ama eksik olan kısımlarda kısa zamanda tamamlanacaktır.

"Sektörde Ege Bölgesi Türkiye'nin hemen hemen yüzde 85'i"

Ege'nin Türkiye'deki payı üretim anlamında ne durumda?

Sektörde Ege Bölgesi Türkiye'nin hemen hemen yüzde 85'i. Deniz balıkları yönünden ağırlığı çekiyor. Alabalıkta da Güney Ege ve İç Anadolu önde geliyor. Deniz balıklarında İzmir ve Muğla şu an en fazla ihracat ve üretim yapan yerler. Şu an elimizde farklı ihracat konuları var. Özellikle Ege Bölgesi canlı balık dahi ihraç edebiliyor. Yavru balıklar donanımlı gemilerle buradan Kuzey Batı Afrika ülkelerine, Avrupa ülkelerine gönderiliyor.

"Sürdürülebilir üretim için ise öncelikle üretimin yapıldığı sahanın verimli kullanılabilmesi oldukça önemli"

Sürdürülebilir üreticiliği mükemmele yakın hale getirmek için neler yapılmalı?

Şu an sürdürülebilirlik kavramını biz sadece çevrenin korunması gibi algılıyoruz bazı noktalarda. Çevrenin sorunu dediğimizde bazen hiçbir şey yapmamak çevrenin korunması olarak algılanıyor. Halbuki hiçbir şey yapmamak çevrenin korunması değildir. Orada devamlı yaşayan bir ortam var. Bu yaşayan ortam içerisinde atıklar ve doğal olaylar var. Onlarında içerisinde zararlı etkenler var, doğal ortamın korunmasında. Hepsinin yönetilmesi gerekiyor. Özellikle koruma altına aldığımız sulak alanlarda katı kuralların olması bu alanların tamamen elimizden çıkmasına sebep oluyor. Örneğin elimizde çok önemli 6 tane lagünümüz vardı, şimdi bir tane kaldı. Bunun gibi Ege Denizi'nde ona yakın lagün kendiliğinden kapandı. Hem çevresel yüklerden hem de hiçbir şey yapılmasın algısından kaynaklanıyor bu tür sorunlar. Sürdürülebilir üretim için ise öncelikle üretimin yapıldığı sahanın verimli kullanılabilmesi, dinamiklerinin korunabilmesi ve üretimin bir yıl iki yıl değil daha uzun sürelerde sağlanabilmesi önemli. Yatırımı oldukça maliyetli olan, yüksek işletmeler bununla ilgili tedbirlerini alıyorlar. Burada üretim maliyetleri anlamında oradaki geleceklerini de planlamak zorundalar. Bu çerçevede 15-20 yıl öncesine baktığımızda yem kalitesi üzerinde çok durulmazken, bugün sürdürülebilirliği arttırma yolunda beslenmenin kaliteli olmak zorunda olması biliniyor. Ayrıca teknolojinin geliştirilmesi, otomasyon tekniklerinin arttırılması gerekiyor. 24 saat kameralarla izlenerek devamlı kontrol altında tutulması söz konusu ürünün. Balık temiz ortamda, doğal ortamında yaşıyor. İşletmeciler alanları temiz tutmak, en uygun hale getirmek zorundalar.

Ürün çeşitliliği ne durumda?

Ürün çeşitliliğinde biraz sıkıntımız var. İhracatta sadece çipura, alabalık ve levrek ön sırayı alıyor. Aynı zamanda diğer deniz balıkları ya da mercan balıkları dediğimiz sinarit, karagöz gibi balıkların da üretimi var. Ancak bunların tonajları bir çipura veya levrek gibi ihracatta etkin olacak durumda değil. Alabalığın yanında ise yine işletmelerde elde edilen tür dediğimiz balıklardan fazla çeşit maalesef yok. Sadece bahsedebileceğimiz bir iki sazan işletmesi var. Onlar da yerel bazdaki talebe hizmet veriyorlar. Son günlerde farklı türlerin üretimi için de çaba harcanıyor ama bunlar henüz pilot bölgelerde deneme çalışmaları olarak kalmakta. Bunların dışında istatistik olarak midyemiz var. Kara midye dediğimiz, Akdeniz midyesi. İstatistiklerde 3 bin ton gibi rakamlarla yer aldı. Onun da Kuzey Ege ve Orta Ege'de işletmelerde üretimi sağlanıyor.

Müge Ercan

ESİAD Türkiye için Avrupa Birliği Çıpası Toplantısı Gerçekleştirdi

Ege Sanayici ve İşadamları Derneği (ESİAD), Swiss Otel Grand Efes'te 26 Kasım 2015 tarihinde Türkiye için Avrupa Birliği Çıpası başlıklı toplantı gerçekleştirdi. ESİAD'ın Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile ortak gerçekleştirdiği toplantının açılış konuşmasını ESİAD Yönetim Kurulu Başkanı Mustafa Güçlü yaptı. Güçlü açılış konuşmasında AB'nin Türkiye'ye bakış açısının mülteci krizi ile farklılaştığını vurgulayarak "Türkiye-AB ilişkileri mülteci kriziyle birlikte farklı bir sürece girdi" dedi.

Türkiye'nin 60 yıllık AB politikasından iniş-çıkış ve duraklamalar haricinde vazgeçmediğini söyleyen Güçlü, "Türkiye bu sürecin devamında da yüzyılı aşkın Batı'ya dönük politikamızı koruyacağız. Türkiye çağdaş bir ülke Batı'nın istediği insan hakları, demokrasi standartlarına sahip bir ülke. Bu değerlerin peşini bırakmayacağız. Türkiye bunun mesajını vermeye devam edecek. Çıpa da bunun simgesi" dedi.

AB'ye yönelik ilgi azaldı

Türkiye için AB Çıpası Paneli'nde konuşmacı olarak katılan Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Serhat Güvenç " Bugün üniversitede verdiğimiz derslerde birkaç yabancı uyruklu öğrenci dışında AB ile ilgili derslere ilgi yok. Toplantılarda boş sandalyelere konuşuyoruz. Bu nedenle Türkiye için AB cazibesini yitirdi" ifadelerini kullandı.

Türkiye – AB ilişkileri konusunda hareketlilik içerisine girildiğini dile getiren Güçlü, "AB ilişkileri önemli bir derinlik taşıyor. ESİAD 1996 yılından bu yana AB delegasyonunun bilgi merkezleri ağının bir parçası. Türkiye'de bilgi merkezleri 21 bölgede örgütlü kuruluşlardır. Bunlardan birisi ESİAD'dır" dedi.

Küresel konularla ilgili anket düzenlendi

AB konusunda mini bir anketin gerçekleştiği panelde katılımcılara yaşanan zamanda en önemli küresel sorunu, Avrupa'nın küresel sorunlara en önemli katkısı, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde en hızlı ilerlemesini istediğiniz alan ve Türkiye Başbakanı olsanız önceliğiniz ne olurdu soruları yöneltildi. Anket sonuçlarına göre de yaşanan zamanda en önemli küresel sorunu terörizm, Avrupa'nın küresel sorunlara en önemli katkısı demokrasi değerlerini yaymak, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde en hızlı ilerlemesini istenilen alan hukuk devleti ve Türkiye Başbakanı olsanız önceliğiniz ne olurdu sorusuna verdiği yanıt özgürlükler oldu.

Panelin sonunda Bahadır Kaleağası kitap imza etkinliği ve mini kokteyl gerçekleştirildi.

İtalya'nın Dünya Mirası kasabası:

Alberobello!

Müge Ercan

Aşıklar diyarı diye anılan, Akdeniz'in çizmesi, yüzyıllar boyunca coğrafyasında barındırdığı tarih ve kültür ile harmanlanmış eşsiz ülke İtalya'ya götürüyoruz sizi. Ancak klasik mekanlarına değil, UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Alberobello'ya! Alberobello nerededir, bu tatlı kasabanın özelliği, tarihi ve Alberobello'ya nasıl gidilir diye merak edenler, sizi şöyle alalım!

Çizmenin topuğunda yer alan yani güney İtalya'da Bari ve Brindisi şehirleri arasında yer alan "Güzel Ağaç" yani Alberobello, Trulli evleri ile özdeşleşmiş. Alberobello'yu Alberobello yaptığını söyleyebileceğimiz Trulli evlerinin siyasi ve kültürel bir geçmişi var. Peki, bu beyaz badanalı, koni şeklindeki çatıları, kireç taşlarının harç koymadan üst üste yerleştirilmesiyle yapılan Trulli evlerini gözünüz bir yerden ısırıyor mu? Evlerin mimari yapısı Harran evlerine ne kadar benziyor değil mi? Zaten Trulli evlerinin mimari yapısının Ortadoğu'dan alındığını belirten kaynaklar var, ancak

İtalya… Akdeniz'in romantik şehri. Kime sorsanız herkesin hayran olduğu, gidilecek yerler listesinde adını ön sıralara taşıyan İtalya… Ve İtalya'nın çizmesinin topuğunda yer alan, siyasetin kültürleşmesi ile ortaya çıkan mimari yapılarıyla UNESCO'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Alberobello'ya gidiyoruz!

Alberobello'daki en eski Trulli evi, 16. yüzyıla dayanıyor. Trulli evlerinin üzerinde bulunan işaretler ise Şaman geleneğinden gelen işaretlerdir.

Halkı vergiden kurtaran Acquauia Dükü Girolamo

Alberobello'daki en eski Trulli evi, 16. yüzyıla dayanıyor. Birbirilerini peşi sıra takip eden, iç içe geçmiş görüntüsü veren Trulli'lerin mimari özellikleri bir siyasi geçmişe dayanıyor. 13'üncü yüzyılın sonlarına doğru kralın izinsiz yerleşim kurmayı engellediği yasası, yeni yerleşim alanı kurmak isteyenlerden de yüksek vergiler alınmasına sebep oluyordu. Alberobello'ya yeni yerleşim yeri kurmaya gelenlerin yüksek vergilerden kurtulması için bir çözüm üretilmesi gerekiyordu. Bu soruna da Acquaia Dükü Girolamo çözüm bulacaktı. Girolamo, halkın yeni evlerine yüksek vergiler vermemek için çatılarını koni halinde yapmalarını söyledi. Koli halinde bulunan çatı, kralın vergi memurları geldiğinde iç sistemine kurulan küçük bir ip mekanizması ile yıkılacak böylece çatısı olmayan evlerden de vergi alınamayacaktı. Dük'ün planının işlediğini gören Alberobello halkının tüm evleri bu şekilde inşa etmeye başlamasının ardından Trulli evleri geleneği başladı.

Trulli evlerinin üzerinde bulunan işaretler ise Şaman geleneğinden gelen işaretler. Trulli çatılarının sabitlenmesinin ardından çatılara işlenen Hristiyan ve Şaman sembolleri Alberobello'yu ve halkı kötülüklerden koruduğuna inanılıyor. Dini inanışı simgeleyen bu semboller, hane halkının etnik kökenini de simgeliyor.

Alberobello'da ziyaret edilecek mekanlar

Küçük bir kasabada başka neler bulabilirim diye merak edenlere, Alberobello'da görmeleri gereken mekanları söylüyoruz: Basilika, Trullo Sovrano, Trilli Müzesi, St. Antony Trullo Kilisesi.

İzmir'in Alaçatı'sında bulabileceğiniz gibi, bu küçük kasabada da doğal ürünler, hediyelik eşyalar, zeytinyağı ve el işi ürünler bulabilir, sevdiklerinize Alberobello anıları götürebilirsiniz. Yaz aylarında ise Alberobello festivallere ev sahipliği yapıyor. Uluslararası festivallerde caz, pop gibi çeşitli müzik türlerinin canlı performanslarının yanı sıra tiyatro ve dans etkinliği de gerçekleşiyor. Yani diyeceğimiz o ki; kültür, tarih ve fotoğraf meraklılarına Alberobello biçilmiş kaftan!

Nasıl gidilir?

Alberobello'ya en kolay ulaşımı trenle gerçekleştirebilirsiniz. Bari'den Alberobello istikametine giden trenlerle küçük kasabaya ulaşabilirsiniz. Trenden indiğinizde ise 5 dakikalık bir yürüyüş ile kasabaya ulaşabilirsiniz. Avrupa Turu'nun tam ortasında iseniz, Yunanistan'dan arabalı vapur ile de Alberobello'yu ziyaret edebilirsiniz.

St. Antony Trullo Kilisesi (solda)

Alborebello Işık Festivali (altta)

Makina • Tesisat • Ekipman • Montaj • Paslanmaz ve Karbon Çelik

MERKEZ 10029 SOKAK 1,
A.O.S.B. ÇİĞLİ İZMİR

OFİS İZMİR HİLTON CENTER
GAZİ OSMAN PAŞA BULVARI 7,
B BLOK KAT:3 OFİS: 370
www.sartagym.com

İhtisas fuarlarının gelişmesi tek bir kapıya çıkıyor: **İzmir'in tanıtımı!**

Ülkenin ekonomisine dolaylı yoldan katkı sağlayan ama şehrin ekonomisi ve vizyonu için can suyu olan ihtisas fuarlarını İZFAŞ Genel Müdür Yardımcısı Hasan Tunçağ, Efor Fuarcılık Yönetim Kurulu Başkanı Doğan İşleyen ve Orion Fuarcılık Genel Müdürü Burak Tan ile ele aldık.

Müge Ercan

İhtisas fuarları, firmaların ithalat ve ihracat ilişkileri kurmasına, sektörün teknolojik yenilikleri takip etmesine destekte bulunurken şehrin gelişmesi ve değişmesine de katkı sağlıyor. Günümüzde şehirlerin vizyonunu değiştiren ihtisas fuarlarının İzmir'deki durumunu, ayrıca gelişmesi ve değişmesi için neler yapılması gerektiğini konuştuk. İZFAŞ ve Efor ve Orion Fuarcılık'ın fikirlerinin kesiştiği en önemli nokta tanıtım. İZFAŞ Genel Müdür Yardımcısı Hasan Tunçağ diyor ki: "Instagram'da #İzmir hashtagini kullanarak fotoğraf paylaşıldığında bile İzmir'in tanıtımına destekte bulunulur."

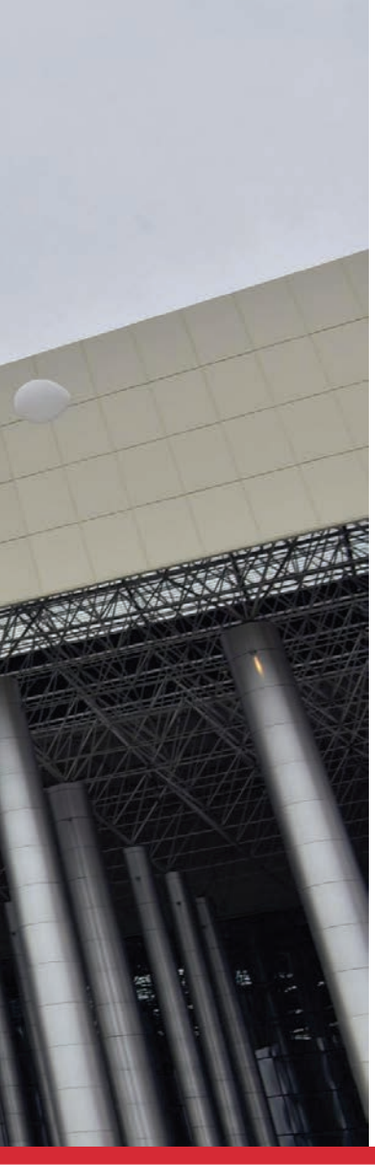

İZFAŞ Genel Müdür Yardımcısı

Hasan Tunçağ:

“İZFAŞ olarak İzmir’e özel, İzmir’in ve bölgesinin ihtiyacı olan bölgesel fuarcılığa önem vererek uluslararası ihtisas fuarlarını İzmir’e getirmek niyetindeyiz.”

İhtisas fuarlarının kentlere katkılarını sorsak nelerden bahsedersiniz?

İhtisas fuarlarının ve fuarcılığın şehirlere katkısı, iş adamları dediğimiz kesimi şehre çağırması ve şehri tanıtmasıdır. Bu insanların şehri tanıtması çok önemlidir. Bu yüzden ihtisas fuarlarının şehirlere çok büyük katkısı vardır. Örneğin fuar 1 kazanıyorsa, şehir 8 kazanır. Almanya’daki sistem bunun üzerine kurulmuştur. Şehirlerde fuarcılık yapılsın şeklinde bir misyonları var. Bir şehrin yaptığı fuarı diğer şehir yapmaz ki o şehir o fuarla özdeşleşsin. Biz her şehrimizde aynı fuarları yapmaya çalışıyoruz. Bunun ihtisas fuarları bakımından Türkiye’de bir karmaşaya sebep olduğu gerçek. Biz İzmir’e özel, İzmir’in ve bölgesinin ihtiyacı olan bölgesel fuarcılığa önem vererek uluslararası ihtisas fuarlarını İzmir’e getirmek niyetindeyiz. Çünkü gelen ziyaretçi, işadamları İzmir ile özdeşleştikleri zaman İzmir’i bırakmayacaklardır. Çünkü işadamlarının da beklediği şeyler, iş yaparken aynı zamanda bölgede gece hayatından tutun gündelik yaşantısını sürebileceği koşulların varlığıdır. Ve İzmir, Türkiye’nin en önemli şehirlerinden birisi bu bakımdan. Biz bu yüzden ihtisas fuarlarına çok önem veriyoruz. Gelen işadamlarının burada en iyi şekilde vakit geçirmelerini ve aynı zamanda ekonomik olarak da değerli vakit geçirmelerini istiyoruz. Yatırım fırsatlarını, İzmir’deki potansiyeli, fuarcılık ile Türkiye’deki potansiyeli ve yurt dışından gelen katılımcılarla da İzmir’deki kaynaşmayı görebilsinler istiyoruz.

İhtisas fuarlarına yapılması gereken bir düzenleme var mıdır?

Türkiye’deki karmaşa her fuarı vuruyor. Türkiye bir fuardan birkaç tane yapıyor. Bu konu yasalarla korunursa bir şekilde, düzenli bir sistem ile fuarcılık korunur. Her şehrin de kendine ait bir gücü olur. Bir fuardan bir tane olmasıyla birlikte çevre illerin veya bölgelerin yararlanması sağlanabilir. İzmir kendi gücünü gösterebilecek bir potansiyele sahiptir. İzmir’e ait doğru fuarcılık yapıldığı sürece İzmir, ihtisas fuarlarında öne çıkacaktır. Fuar

İzmir gibi bir mekân bugün, farklı coğrafyalara açılmak istenen fuarların dikkatini çekmiş durumda. Bu fuarların Türkiye'ye giriş kapısı olarak da İzmir'i seçeceklerini düşünüyoruz.

Fuar İzmir'in ihtisas fuarlarına nasıl bir desteği olacağını düşünüyorsunuz?

Altyapınız yoksa herhangi birinin dikkatini çekmeniz ya da şehrinize getirmeniz mümkün değildir. Altyapısı tamamlanmış bir İzmir var fuarcılık anlamında. Önemi sadece fuarcılığı ilgilendirmiyor. Fuarcılığın yanında, kongreciliği de geliştirebilecek ve aynı zamanda etkinliklerin de yapılabileceği bir organizasyon alanı Fuar İzmir. Fuarların, etkinliklerin, kongrelerin İzmir'e akacağını düşünüyorum. İzmir bu potansiyele sahipti; ama alt yapısı yoktu. Bugün Fuar İzmir ile birlikte alt yapısı tamamlandı. Daha eklenmesi gereken birçok şey var, bunları düzenlemeye devam edeceğiz.

Eleştirel gözle bakacak olursak eğer, Fuar İzmir'in tamamlanması gereken eksiklikleri var mıdır?

Bugün İzmir'in ihtiyacı olmayan 4000 kişilik kongre salonu yaratalım derseniz, hata yaparsanız. Çünkü adım adım hareket etmeniz lazım. Önce 1000 kişilik salonları doldurmanız gerekmektedir. Bizim alt yapısından üst yapısına kadar belirli büyüklükteki fuarların hepsini kaldırabilecek bir Fuar İzmir'imiz var. Bu potansiyel yarın artar ise, o zaman tekrar alt yapım yatırımı yapılır. Ama bugün Fuar İzmir geleceğe yapılmış bir yatırımdır. O gelecek kendini doldurana kadar da bir eksiği yoktur.

İzmir ihtisas fuarlarında hangi sektöre ağırlık veriyor peki?

Mermer fuarı ile adı anılıyor; ancak yerel sektörün çok güçlü olduğu iki tane fuarı var: İf wedding ve ayakkabı fuarı. Sonrasında plastik fuarımızdan tutun tarım fuarına, madencilik fuarına kadar bölgenin önemli fuarları mevcut. İZFAŞ olarak yaptığımız Olivtech ve ekoloji fuarları da, zeytin ve ekolojik tarımın desteklenmesi adına önemli fuarlar. Bu fuarlar girişimciye makinelerini ve ürünlerini hem yurt dışına hem yurt içine çok daha iyi

Hasan Tunçağ: "İhtisas fuarlarının başarı çıtasını yükseltmek için İzmir'in çok iyi tanıtılması gerekiyor."

pazarlayabilmeleri adına fırsatlar yaratılması, onlara ticari kapılar açılması anlamına geliyor. İlerde her şey doğru yapıldığı, ziyaretçisi çok geldiği sürece fuarlar da büyüyecek ve bölgeye, İzmir'e katkılar sağlayacaktır.

İhtisas fuarlarının başarı çıtasını yükseltmek için neler yapılmalı?

Öncelikle İzmir'in tanıtılması gerekiyor. İzmir'in çok doğru bir şekilde tanıtılması gerekiyor. O yüzden biz fuarlarımızı tanıttığımız kadar İzmir'i de tanıtıyoruz. Çünkü insanların İzmir'in nasıl bir yer olduğu ile ilgili hiçbir fikri yok. Ne yazık ki böyle bir gerçek var. Hepimiz övünüyoruz İzmir'imizle ama gerçeklerle yüzleşmemiz ve buna göre çalışma yapmamız gerekiyor. Biz bu konuda çalışmalarımızı yapıyoruz. İngilizlerin, Amerikalıların sorduğu "What is İzmir?" sorusunu akıllardan silmek gibi bir niyetimiz var. İzmir'in doğru lanse edilmesi, potansiyeli doğru şekilde gösterilmesi durumda, yurtdışındaki birçok yatırımcının İzmir'den başka bir şehre gitmesini engelleyeceğimizi düşünüyoruz. İşadamları tarafından bilinir olması demek, çok daha farklı bir kitlenin İzmir'i doğru tanıması anlamına geliyor. Bir turistin "İzmir çok güzel bir yerdir" demesi başka bir şeydir, bir işadamının "İzmir'de çok büyük potansiyel vardır" demesi bambaşka bir şeydir. Bu, yatırımın İzmir'e doğru gelmesi anlamına gelir. Ve alışveriş tek taraflı değildir. Hem ihracat hem ithalat yaparsınız. İzmir'in limanları ve havalimanı kapasitesinin altında çalışıyor ancak yarın tam kapasitesinde çalışacaktır. Bütün bunlar İzmir kendini doğru tanıtırsa tüm fuarcılık firmaları ile bir olunursa gerçekleşecektir. Instagram'da #İzmir hashtagini kullanarak fotoğraf paylaşıldığında bile İzmir'in tanıtımına destekte bulunulur.

Efor Fuarcılık Yönetim Kurulu Başkanı

Doğan İşleyen:

Fuarların şehrin ekonomisine sağladığı katkıya örnek; havalimanından taksiyle ulaşım sağlanıyor, kıyafetini kuru temizlemeye veriyor. Hiç hesaba katılmayan farklı sektörlere canlılıklar sağlanıyor.

İhtisas fuarlarının şehre kattıklarından bahsedelim. İzmir, ihtisas fuarları ile neler kazandı?
İhtisas fuarlarının en başta şehrin ekonomisine sonra bölge ekonomisine sonra ülke ekonomisine çok büyük katkısı vardır. Düşünün Adana'dan bir firma katıldı, buradan bir firma ile bağlantı yaptı. Böylece ülke ekonomisine katkıda bulundu. En önemlisi şehirlerde oteller, restoranlar doluyor. Alışverişlerle şehrin ekonomisi canlanıyor. Bunu fuarlarda çok güzel gözlemleyebiliyoruz. Yabancı alım heyetlerini getirmeye ilk biz başladık. İZFAŞ'ta yabancı alım heyetlerine ağırlık verdi. Bu gelişmeden sonra İzmir'e 63 tane otel yapıldı. Çünkü oteller şehre yetmemeye başladı. Fuar dönemi şehirde otel bulamıyoruz. Şehrin ekonomisine sağladığı katkıya örnek; havalimanından taksiyle ulaşım sağlanıyor, kıyafetini kuru temizlemeye veriyor. Hiç hesaba katılmayan farklı sektörlere canlılıklar sağlanıyor.

İhtisas fuarlarına duyulan talepte bir değişiklik var mı?
Fuar İzmir'e geçmemizle birlikte mobilya fuarını iki kat büyüttük. Tabii ki diğer fuarlar da büyüyecek. Eskiden fuarlarımıza alan yetmediği için firmalara yer veremiyorduk. Fuar İzmir'de düzenin oturması birkaç yılı alacak. Birçok İzmirli fuarın yeni yerini bilmiyor. Rayına oturmasını beklemek için biraz sabırlı olmak lazım. Ama firmalar tarafından bakılırsa taleplerimiz arttı. Tabii yine yapılması gerekenler var. Daha çok tanıtım yapmamız, daha çok yabancı alıcı getirmemiz, buraya daha çok insan çekmemiz gerekiyor.

İzmir'in ihtisas fuarlarında ağırlık verdiği sektörler hangileridir?
Mermer fuarı, dünyanın en büyük üç fuarından bir tanesi. Gelinlik fuarı Avrupa'nın en büyüklerinden biri. Mobilya fuarı, Orion tanıtımın yaptığı tarım fuarı ve Travel Turkey Fuarı büyüyor.

Üzerinde önemle durulmasını düşündüğünüz sektör veya sektörler var mı?
Ev tekstili konusunda bir çalışmamız var. Tekstil makineleri ve yan sanayii alanında çalışmalarımız sürüyor. İzmir'e yeni fuar kazandırma isteğimiz ve heyecanımız sürüyor.

İhtisas fuarının başarısını arttırmak ve şehre daha çok fayda sağlamak adına neler yapılmalıdır?
Birincisi tanıtım. İkincisi ise önemli fuarları İzmir'e çekmek, uluslararası fuar düzenleyen firmalarla ortak fuar düzenlenmek olabilir. Bu tip ortaklıkların çok faydası var. Bu ortaklıkların yolu da tanıtımdan geçiyor.

Fuar İzmir'in ihtisas fuarlarına tam istihdam sağlayabilmesi için neler yapılmalı?
Yeni fuar alanı, yeni ulaşım bağlantıları yapılırsa; örneğin metro bağlantısı gibi iyi noktalara gelmiş oluruz. Bazı şehirler var Barcelona gibi, şehirde tek bir fabrika yok ama kongreler var. Kongrelerle yaşayan şehir. Bu tip şehrimize özgü fuarları yabancı ortaklarla güçlendirirsek bu noktalara gelebiliriz.

Orion Fuarcılık Genel Müdürü

Burak Tan:

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nde 500 yeni fuarın düzenlendiği gözlemlendi.

İhtisas fuarları İzmir için neden önemlidir?
Biliyorsunuz, İzmir bir fuar kenti. Enternasyonal Fuarı tüm dünyaca tanınıyor. Ancak senelerin ilerlemesiyle birlikte ihtisas fuarlarına da çok ciddi yönelim oldu. Fuarcılıktaki tecrübesi ile birlikte İzmir de buna iyi ayak uydurdu. İnsanlar için vakit çok değerli. Kendi ihtisasları ile ilgili fuarlara daha çok zaman ayırmaya başladıklarını düşünüyorum. Bunun İzmir'deki en önemli örneği Mermer Fuarı. Bugün Mermer Fuarı uluslararası düzeyde ilk iki fuar arasında gösteriliyor. Ve ardından gelen en güçlü fuar Tarım Fuarı.

İhtisas fuarlarında marka olabilmek için yapılması gerekenler nelerdir?
Başta fuarın güçlü olabilmesi için bir alt yapısının olması gerekiyor. İzmir, biliyorsunuz süt üretiminde birinci durumda. Türkiye'de tarımsal potansiyelde de ikinci konumda. Bunun bir alt yapısını sunuyor ve çevredeki işadamlarını ve katılımcıları bir araya getiriyor. İhtisas fuarları şehrin ekonomisine çok ciddi ivme kazandırıyor. İzmir gibi şehirler, tarım konusunda Türkiye'nin dümeni olmaya başlıyor yavaş yavaş.

İzmir'in ihtisas fuarlarına olan talep ne durumda?
İhtisas fuarlarına çok ciddi talep var. Bunu şuradan anlıyoruz. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nde 500 yeni fuarın düzenlendiği gözlemlendi. Bu da demek oluyor ki, katılımcılar bu fuarlardan çok ciddi faydalar elde ediyor. Böylece ihtisas fuarlarının gerek ulusal gerek uluslararası bakımdan çok ciddi önem arz ettiğini anlıyoruz. Biz fuarın düzenlenme aşamasında çok telaşlı olduğumuz için olanları takip edemiyoruz; ancak fuardan sonraki geri dönüşler bizi bir sonraki fuar için güçlendirip umutlandırıyor. Yaptığımız tespitlerin doğruluğu ortaya çıkıyor. Gerçekten çok ciddi ticari hacimlerin ortaya çıktığının farkındayız.

Üzerinde önemle durulan bir sektör var mıdır?
Orion Fuarcılık olarak Türkiye'de ilk tarım fuarını düzenleyen firmayız.

İhtisas fuarlarının gelişmesinin önündeki engelleri nasıl aşabiliriz?
Fuarcılığın gelişmesi için İzmir'in büyük bir şansı var. İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin yaptığı Fuar İzmir; gerçekten alt yapısı, lojistik avantajları, otopark sorunun olmaması, fuarcılığın gelişmesi için çok büyük avantaj. Avrupa'nın ilk üç modern alanından bir tanesi Fuar İzmir. Ancak İzmir'in bazı dezavantajları var, bunu kısa süre içinde çözeceğine inanıyorum ben. Sorunların en başı, otelcilik üzerine. Fuar dönemlerinde ciddi ziyaretçi gelişi oluyor ve ziyaretçiler yüksek fiyatlardan çok yakınıyor. Özel müşterilerini ağırlamak isteyen katılımcılar çok büyük sıkıntı yaşıyor. Antalya gibi avantajlarımız yok. Bunların yanında, uluslararası havalimanımız tamamlandı ama direkt uçuşlarımızın çok fazla olmadığını görüyoruz. Bu durum da alım heyetlerini şehre getirme konusunda maddi sıkıntılara neden olabiliyor. Bu sıkıntıların çözüleceğine inancımız tam, ancak kısa süre içinde çözüme ulaşması için havayolları ve devletten ciddi teşvik bekliyoruz.

Fuar İzmir, İzmir'in ihtisas fuarlarına neler katacak?
Kültürpark'ta kabına sığmayan en az üç tane fuar vardı. Bu fuarlar şimdi gelişme şansı buluyorlar. Fuar İzmir, gelişmekte olan fuarlara destek sağlayacaktır.

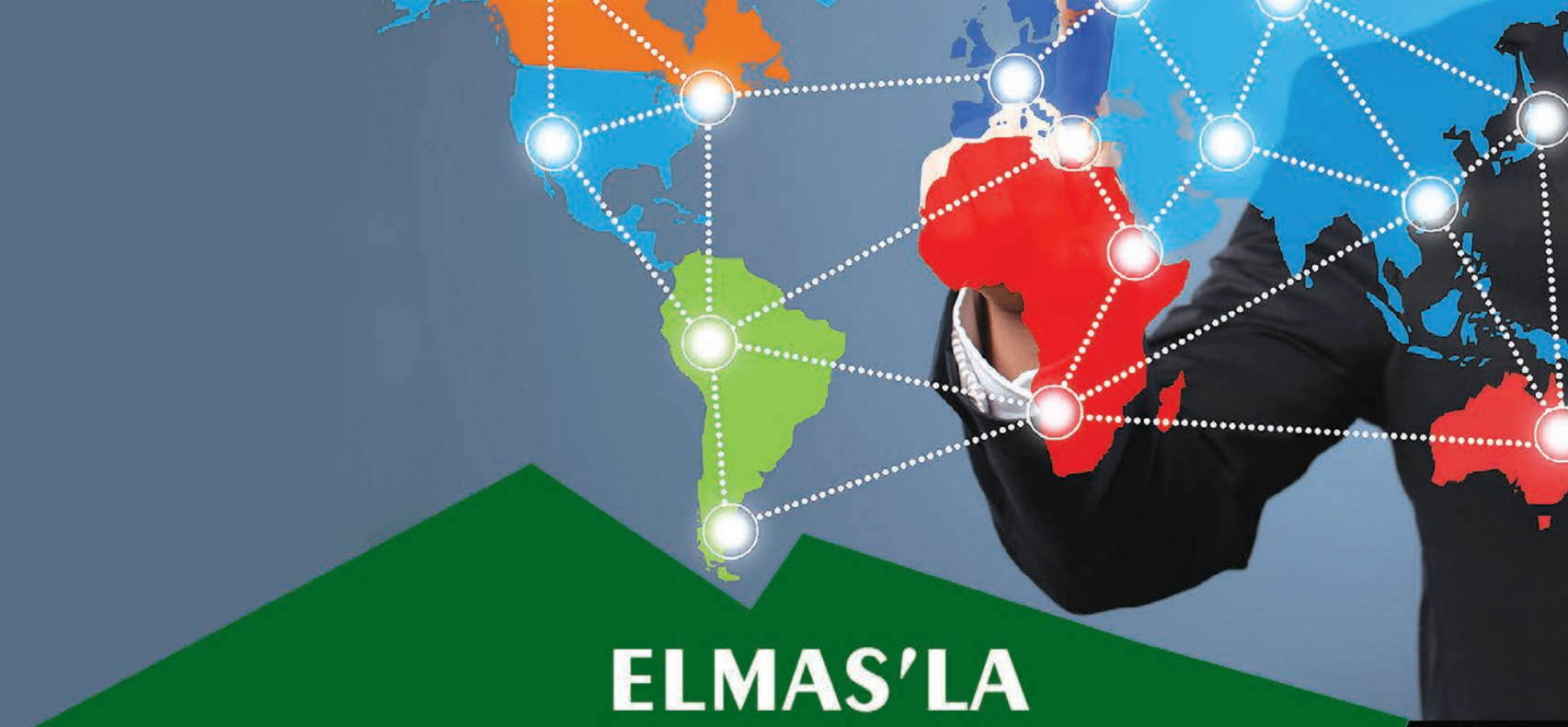

ELMAS'LA YUNANİSTAN ARTIK DAHA YAKIN

"Elmas hayatınızı kolaylaştırır, ihracatınızda fark yaratır"

elmas group
LOGISTICS
service beyond expectation...

"Zaman"

(değişmekte olan bir standart hadiseyle kıyaslanarak ölçülen) başlangıç ve son kabul edilebilecek iki olay veya vakit arasında geçen süre olarak tanımlanmaktadır.

Elmas Grup Lojistik iki ülke arasındaki zaman kavramını yeniden inşa ediyor. Gelin Yunanistan taşımalarınızdaki "zamanı" sizlerle birlikte yeniden yapılandıralım.

Yetkilendirilmiş yükümlü izinli gönderici

ELMAS GRUP LOJİSTİK TAŞ. DEP. DAĞ. VE TİC. A.Ş.
GENEL MÜDÜRLÜK
1474 Sokak No:1 K:3
Alsancak-İZMİR-TÜRKİYE
Tel: 0(232) 4214703-112
Fax: 0(232) 4215518
www.elmas.com.tr – info@elmas.com.tr

PALLAS-TRANS INTERNATIONAL FORWARDING AGENCY

SELANİK
Viktor Hugo 3, PO: 54625
Tel.1: +302310 541 925
Tel.2: +302310 541 898
Fax: +302310 541 910
thess@pallas-trans.com

ATİNA
Bubulinas 3, Keraçini
PO: 18755
Tel: +30210 4313988
Fax: +30210 4327846
athens@pallas-trans.com

Handan Korhan

PARİS'İN BİTPAZARLARI...

Paris aşkın, sanatın, kültürün ve bir o kadar da alışverişin başkentlerinden biri. Ancak bu şehirde alışveriş lüks mağazalarda, ünlü markalarla yapılacak diye bir kural yok. Paris'te her şey satılık, isterseniz yepyeni isterseniz ikinci, üçüncü el... İşte bu alışveriş seçeneklerinin en keyiflilerinden biri olan "Brocante" yani bitpazarları alışveriş tutkunuza yeni bir soluk katacak türden. Bitpazarı dendiğinde akla sokaklarda küçük bir tezgâhta satılan birkaç sınırlı eşya gelir. Paris'in bitpazarları ise vintage objeler, antikalar, dekorasyon malzemeleri ve sanata dair de pek çok şeyi kapsıyor. Brocante'lar Paris'in hiç ummadığınız bir köşesinde karşınıza çıkan muhteşem sokak pazarları. Normalde kaldırım ya da park yeri gibi alanlara kurulan Brocante'lar kimi zaman da özel binaların içinde gizli saklı avlularda da düzenlenebiliyor. Normalde kendi halinde tipik bir Paris sokağıyken düzenlenen Brocante ile birdenbire bir şenliğe dönüşen caddenin iki yanı boyunca eskilerin alınıp satıldığı pazar eğlencesi oluyor.

Bu pazarlarda antikacılar ve profesyonel satıcılar kadar kişisel eşyalarını satmak isteyen insanlara da rastlayabiliyorsunuz. Özellikle ilkbahar ve sonbahar döneminde "tavanarası boşaltma" anlamında kullanılan "vide grenier"ler düzenleniyor. Bireysel satıcılar artık ihtiyaçları olmayan bin bir çeşit eşyayı pazar tezgahına döküyorlar. Hatta bu pazar yerlerinde çocukların satış yaptığı özel alanlar bile oluyor. Eğer antika seviyorsanız ve değerli eski eşyalar ilginizi çekiyorsa Paris'in bitpazarları tam size göre.

Puces de Vanves işte Paris'in ünlü bitpazarlarından biri. Cumartesi ve pazar günleri sabah 07.00-13.00 arasında Avenue Georges Lafenestre caddesine kurulan uzun bir pazar. Aradığınızda çok güzel ve çok orijinal şeyleri bulabiliyorsunuz. Ancak mutlaka ama mutlaka pazarlık edin ve erken gitmeye çalışın. Bir diğer bitpazarı "Marché aux Puces St-Ouen de Clignancourt." Burasının diğerinden daha büyük olduğu söyleniyor.

Sanat eseri gibi istasyonlarıyla Moskova Metrosu

Moskova Metrosu dünyanın en eski ve büyük metrolarından biri. 1935 yılında 11 kilometrelik 13 istasyona sahip metro, bugün 195 kilometre uzunlukta, 195 istasyonlu ve günde 10 milyon kişiye hizmet veriyor. Avrupa'da büyük kentlerinin metrolarıyla karşılaştırılabilir düzeyde olan metronun en dikkat çekici noktası ise dekorasyonu. Metro istasyonlarının salonları ve platformları gösterişli avizeleri, heykelleri ve mozaikleriyle minyatür bir saraya benziyor.

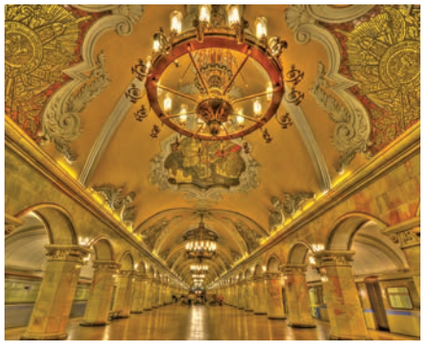

Görülmesi gereken istasyonlar:

Peki, bu proje nasıl geliştirildi? Öncelikle metro yapılırken SSCB'nin önde gelen sanatçıları görevlendirdiğini ve dekorasyonlarda halkı teşvik amacının gözetildiğini söyleyebiliriz. Pek çok istasyonda Sosyalist Realizm çerçevesinde devrim, ulusal savunma, Sovyet yaşam tarzı gibi temalar üzerinde çalışıldı. İkinci Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında yapılan istasyonlarda savaş temaları öne çıktı. İlk istasyonlar mimari açıdan en başarılı örneklerdi. Örneğin Kievskaya İstasyonunun duvarlarını süsleyen gösterişli mozaiklerde Rusya ve Ukrayna arasındaki dostluk ile Sovyet tarımı gibi temalar işlendi. İstasyon, Ukrayna'da yapılan yarışmanın kazananları tarafından tasarlandı.

Sovyet anlayışında spor başarılarının anlatıldığı Park Kulturi İstasyonunda ise Sergey Rabinoviç'in ikiz temaları bulunuyor. Buzda paten kayanlar, satranç oynayanlar, dans edenler, ana salonda nişler üzerinde mermer rölyeflerdeki madalyonlar üzerinde resmedilmiş. Komsomolskaya İstasyonu adını, metronun yapımında çalışan Kominist Gençlik Birliği'nden alıyor. Pembe renkli mermer sütunları ve Yevgeni Lanseray'ın kahraman metro işçilerini betimlediği seramik panelleri burada görebilirsiniz. 17 yıl sonra tamamlanan ikinci platformu ise ünlü mimar Aleksey Şçusev tasarlamış. İstasyon Barok stilinde, Rusya'nın asırlardır süregelen barış ve özgürlük savaşlarını simgeleyen mozaiklerle bezeli.

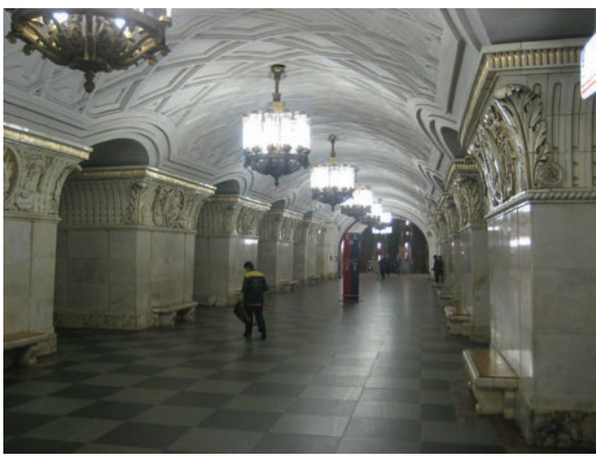

Google'ın internet balonları Sri Lanka'da uçacak

Google'ın balonlar ile internet dağıtım projesi "Project Loon" için Sri Lanka'da çalışmalar başladı. Sri Lanka hükümeti, Google ile ortaklık kurarak ülke geneline balonlar aracılığı ile daha iyi internet hizmeti sunmayı planlıyor. Project Loon ilk defa 2013 yılında ortaya çıktı.

Gökyüzüne salınan balonlar üzerine yerleştirilen kablosuz alıcı vericiler sayesinde, Google fiziksel erişimde zorluk yaşanan bölgelere geniş bant internet erişimi sağlayabiliyor. Bunun için bölgede yaşayanların özel Loon alıcılarını evlerinin çatısına veya balkonlarına yerleştirmesi yeterli. 22 milyon nüfuslu Sri Lanka'da pek iyi durumda olmayan internet bağlantısı sorununa iyi bir çözüm olacak projeyle 2.8 mobil internet kullanıcısı ve 606.000 kablolu bağlantı kullananlar için güzel bir adım atılmış olacak. Her ne kadar Sri Lanka hükümeti veya Google kesin bir zaman belirtmemiş olsa da, Bakan Mangala Samaraweera birkaç ay içerisinde Sri Lanka'nın balonlarla sarılmış olacağını belirtiyor. Havauzay tasarımcısı Raven Aerostar ile beraber çalışılan Project Loon'un en son internet balonu Nighthawk olarak adlandırılmakta. Nighthawk, LTE antenlerini kullanarak, var olan 4G mobil ağı aracılığı ile mobil telefonlara veri gönderebilirken, uçuştaki balonlar arasında ve yerde bulunan istasyonlara bilgi aktarımında bulunabiliyor. Bir Google X ürünü olan Project Loon, kırsal bölgelere bile havadan internet sinyallerinin iletebilmek için büyük boyutlara sahip balonları kullanıyor. Projenin kapsamlı olarak uygulanacağı Sri Lanka ise bu bağlamda dünyanın ilk evrensel internet kapsama alanına sahip ülke konumunda olmuş olacak. Sri Lanka Dışişleri Bakanı Mangala Samaraweera tarafından yapılan açıklamaya göre, yüksek-hızda internet sağlayacak olan balonlar önümüzdeki aylarda havaya bırakılmaya başlayacak ve bu işlem 2016'nın Mart ayına kadar sürecek. Her bir balon havada ortalama 100 gün durabilecek. Yerel internet sağlayıcıları da bu teknolojiden faydalanarak internet maliyetlerini düşürmüş olacak. Şimdilik deneysel olarak yürütülen proje, Sri Lanka ve diğer ülkelerdeki testlerin ardından tamamlanmış haliyle diğer büyük ülkelerde de uygulanmaya başlayacak.

Eyfel Kulesi'nin de artık kendi rüzgar türbinleri var

Yaklaşık 270 metre uzunluğundaki Eyfel Kulesi, rüzgar türbinleri ile doğa şartlarından yararlanarak kendi elektriğini üretecek. Fransa'nın sembolü olarak görülen Eyfel Kulesi, aydınlatılması için oldukça fazla enerji tüketmekte. Rüzgar türbinleri sayesinde ise kulenin elektrik ihtiyacının bir kısmı doğal enerji kaynağından karşılanacak. Yenilenebilir enerji üzerine uzmanlaşmış bir şirket olan Urban Green Energy tarafından Eyfel Kulesi'nin ikinci katına konumlandıran iki adet rüzgar türbini, rüzgarın esmesi ile enerji üretebilecek. Alınan bilgilere göre bu iki rüzgar türbini yılda 10.000 kWh enerji üretebilecek. Projenin planlandığı gibi gitmesi halinde elektrik ihtiyacının yüzde 25 oranında azalacağı düşünülüyor. Kuleyle aynı renge boyanan türbinler kulenin kendine has görünüşünü de bozmuyor ve böylelikle turistler için de problem olmuyor.

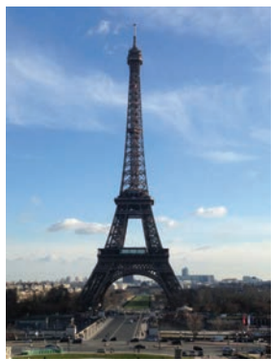

Türkiye'nin ve özellikle İzmir'in yaşadığı Suriyeli mülteciler sorununu ve mültecilerin yaşam sorununu, yapılması gerekenleri ESİAD Yaşam Dergisi olarak ele aldık.

Üç yıl içinde Türkiye'de 200.000 Suriyeli mülteci bebek doğdu.

Müge Ercan

Şehrin her yerindeler. Sokakta, kaldırımda, yollarda… Günün her saati görebiliriz onları. Suriyeli mültecilerden bahsediyoruz. Evlerinden, yurtlarından göç etmek zorunda kalan hayat standartlarının çok altında hayatta kalmaya çalışan insanlar… Türkiye'ye geliyorlar, yaşamaya çalışıyorlar. Bu sırada doğuruyorlar, büyüyorlar ve maalesef ki ölüyorlar. Türkiye'nin uluslararası arenada da siyasi, ekonomik, sosyal bir krizi olan Suriyeli mültecileri, Halkların Köprüsü Derneği üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi Prof. Dr. Cem Terzi ile konuştuk. İşte Suriyeli mülteciler hakkında bilmedikleriniz ve yapılması gereken her şey!

Okuyucuları bilgilendirmek için soralım. Mülteci ile göçmen arasındaki fark nedir?

Bu ayrım çok önemli. Biz çünkü Türkiye'ye gelen Suriyelilere önce misafir dedik, ondan sonra sığınmacı. Bir türlü mülteci olduklarını kabul etmedik. Ve yasal statüleri de Türkiye'nin kanuna göre onlara mülteci denmesine izin vermiyor. Çünkü Türkiye, sadece Avrupa'dan kendisine gelenlere mülteci diyor. Mülteci ile göçmen arasındaki temel fark şu; göçmen, bulunduğu yerden hayat koşullarını daha iyi hale getirmek için, iş imkânlarını arttırmak, çocuklarına daha iyi eğitim olanağı sunmak başka bir ülkeye geçen kişi demektir. Mülteci ise, kendi ülkesinde hayatı siyasi görüşleri, dini, etnik kökeni yüzünden tehlikede ya da baskı altında olan ve bu nedenlerle hayatı tehlikeye giren, yaşamı riske giren insanların başka bir ülkeye geçmesiyle elde ettiği pozisyona deniyor. Suriyelilerin daha iyi bir hayat için başka bir ülkeye gidiyor demek çok yanlış olur. 3-4 yılı aşkın bir savaş var. Pek çok insan bu savaşta yakınlarını kaybetmiş durumda, kendi ülkelerinde kaldıkları takdirde hayatları tehlikede. Bu nedenle yurtlarını terk ediyorlar. Zaten sayıya baktığımızda da Suriye'nin 21 milyonluk nüfu-

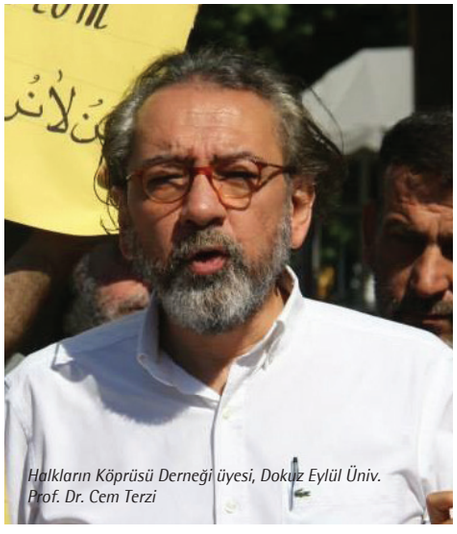

Halkların Köprüsü Derneği üyesi, Dokuz Eylül Üniv. Prof. Dr. Cem Terzi

sunun 3/1'i nüfusu göç halinde. En çok göç alan ülkelerden birincisi de Türkiye. Resmi rakamlara göre 2 milyon, gayri resmi rakamlara göre 3 milyon kişi kendi yerini ve yurdunu kaybetmiş durumda.

İzmir'deki mülteci sayısı ne kadar?
İzmir'de yine resmi rakamlara göre 70.000; ama bizim tahminlerimize göre, çevre ilçeleri de dikkate alırsak Foça, Torbalı, Basmane, Oteller Sokağı'nı kapsayan bir alanda 300.000-400.000 gibi bir nüfusu buluyorlar. Çok değişken bu rakamlar mevsimlik işçi olarak gelenler, gidenler oluyor; ama 70.000'nin çok üzerinde olduğunu söyleyebiliriz.

Devlet nezdinde Suriyeli mülteciler için neler yapılması gerekiyor?
İlk etapta yapılması gereken, bu insanlara yasal olarak mülteci pozisyonunu vermek. Türkiye'nin mülteci tanımını değiştirmesi gerek. Türkiye, kendisine Afrika'dan göçü engellemek için sadece Avrupa'dan gelenlere mülteci hakkı veriyor. Ama görüyoruz ki, bugünkü yaşadığımız gerçek savaş nedeniyle kapılarını açtığı milyonlarca Suriyeli ülkemize geldi. Ve Türkiye, kapılarını açarak bu insanlara büyük bir iyilik yaptı. Hayatlarını kurtardı, bu iyiliğin devam ettirilmesi ve kalıcı, anlamlı uluslararası geçerliliği de olan bir statü vermesi lazım. Misafir deseniz, misafirlik birkaç ay olur bir süre sonra geri döner insanlar. Göçmen deseniz, bu insanlar burada iş, okul vesaire için gelmiş değiller. Sokakta, çadır kentlerde yaşıyorlar. Bu tam bir mültecilik durumu. Bu yüzden bizim yasayı değiştirip bu insanlara mülteci kategorisine almamız lazım. Türkiye'nin yasalarına, çalışma hayatına, sosyal hayatına uygun bir şekilde yaşamaları gerekiyor. Böyle illegal, yer altında yaşamaya zorunlu bırakmak söz konusu olamaz. Sokaklardan insanları kurtarmak gerekiyor. Sosyal konutların devreye sokulması zorunlu hale geldi. Devletin sosyal konutları mültecilere kullanması ilk defa olmuyor. Bulgaristan'dan yaşanan göçte devlet sosyal konutları açmıştı. Bunun ile ilgili ülkenin bir deneyimi var. Benzer şeylerin yapılması gerekiyor; ama bu sefer sayı çok büyük. Karşılaştığımız olayın boyutu çok büyük. O zaman da ona göre bir organizasyon yapıp uluslararası yardımları devreye sokmak gerekiyor. Türkiye'nin en büyük eksikliği de bu. Yani Türkiye'nin Avrupa'ya BM'ye karşı uyguladığı 'biz bunu hallediyoruz' tavrı doğru değil. Sonuçta nasıl hallediliyor, ne kadar hallediliyor, hangi bedellerle hallediliyor? Çünkü bu altından kalkamayacağımız bir noktaya geldi. Bu üç yılı aşkın süren göç sırasında pek çok bebek doğdu Türkiye'de. Bunun da rakamı büyük bir ihtimalle 200.000 civarında. Bunlar Türkiye'de doğdu ve Suriye'den bir kimlik alamadılar. Türkiye'den de alamadılar. Yani 200.000 vatansız bebek var. Bu çok büyük bir sorun. Bu çocuklar hızlıca büyüyorlar. Ve Türkiye'de doğan bebeklerin, bir kanun değişikliği ile özel statü ile bir kimliğe, bir vatana kavuşmasına izin vermek lazım.

> "Birleşmiş Milletler'i mutlaka devreye sokup bütün uluslararası örgütlerin ekonomik imkanlarını seferber etmelerini sağlayarak bir toplumsal entegrasyon programı yapması gerekiyor."

Birleşmiş Milletler'den ne tür bir yardım alınabilir?
Resmi rakamlara göre 2 milyona ulaşan mülteci akınını yönelik Türkiye'nin uluslararası yardım alması. Bu göçün çok ciddi ekonomik ve sosyal boyutu var. Şimdiye kadar yapılanları küçümsememek gerekiyor; ama sorunun büyüklüğünü de görmemiz şart. Yapılması gereken sosyal yatırım, hükümetin halka bu insanların kalıcı olduğunu bildirmesi ve Türkiye halkı ile Suriyeliler arasında toplumsal entegrasyonu sağlayacak bir program düzenlenmesidir. Türkiye insanına da bu gerçeği söylemek gerekiyor. Aksi takdirde, şimdiye kadar bir komşuluk hukuku ile sağlanan illişkiler zarar görebilir. Türkiye halkı, çevresinde gördüğü insanlara yardım etmeye çalıştı, yemek verdi, evini açtı, giysi götürdü. Ama bunun sonuna gelinmiş durumda ve bir takım çatışmalar bizi bekliyor.

Devletin yürürlüğe koymasını düşündüğünüz toplumsal entegrasyon nasıl yapılmalıdır?
Rakam büyüdüğü için insanlar sokakta yaşıyor. Hatta Basmane'de tuvalet bulamadıkları için sokağa tuvalet ihtiyaçlarını gideriyorlar. Kiralık ev bulamıyorlar ya da çok kötü şartları olan evleri çok yüksek fiyatlara kiralamaya çalışıyorlar. İş bulamıyorlar, hayatlarını idam ettirecek bir gelire sahip olamıyorlar. Böyle bir kitleyi toplumda huzursuzluğa, kargaşaya yol açmada kabul ettirebilmeniz için topluma gerçekleri anlatıp bir toplumsal entegrasyon programı geliştirmeniz gerekiyor. Bu insanlara bizim barınma, beslenme, çalışma, sağlık ve eğitim imkânları sağlamamız gerekiyor. Bu hem onların hayatta kalabilmeleri için gerekli hem de Türkiye toplumunun bu mülteci problemine yönelik nefret söylemi, çatışmacı bir hal almaması için gerekiyor. Çok ciddi bir politika değişikliğine ihtiyaç var. Bu misafir söylemi ile daha fazla idare edilemez. Gerçeklerle yüzleşip o gerçeklere uygun sistematik, devletin dış yardım da alarak; Birleşmiş Milletler'i mutlaka devreye sokup bütün uluslararası örgütlerin ekonomik imkanlarını seferber etmelerini sağlayarak bir toplumsal entegrasyon programı yapması gerekiyor.

Mültecilerin kaçak olarak başka ülkelere kaçmaya çalışırken hayatlarını kaybetmelerini engellemek için neler yapılmalıdır?
Bu arada da birçok mülteci Türkiye'den ayrılmak istiyor. Bu da onların hakkıdır. Yaşamlarını idame ettiremeyeceklerini düşünüyorlarsa, mutlaka sınırların açılması ve Suriyelilerin başka ülkelere gitmesine de imkân verilmesi gerekiyor. Aksi takdirde şöyle bir görüntü ortaya çıkıyor: Avrupa Birliği sınırlarını kapatıyor, Türkiye'ye sakın bize mülteci göndermeyin diyor. Türkiye esir kampına dönüşüyor: Avrupa'ya gitmek isteyen ama gönderilmeyen, zorla burada tutulan bir esir kampı. Gerçekçi olursak, bizim 3 milyon insana barınma, sağlık ve eğitim gibi olanakları bir çırpıda sağlamamamız kolay değil, o yüzden belli oranlarda bütün ülkelerin bu mülteci sayılarını bölüşmeleri gerekiyor. Başlıca Batı'nın varsıl ülkelerinin belli sayıda mülteci alması gerekiyor. Bunu da BM organize edebilir. Ve böylece her ülke bakabileceği kadar mülteci alarak onlara da toplumsal entegrasyon programı geliştirebilirler. Ama bu sadece Türkiye'nin başına kalırsa, baş edemeyeceğimiz çok açık.

Suriyeli mülteciler için belediye nezdinde neler yapılmalı?

Biz İzmir'den konuşalım daha somut olur. Gördüğümüz kadarıyla ne Konak Belediyesi'nin ne de Büyükşehir Belediyesi'nin mülteciler için yaptığı hiçbir özel program yok. Sanki böyle bir sorun yokmuş gibi… Gözlerinin önündeler, binalarının önündeler. Defalarca da uyarılarımız oldu, görüşmeler yapmaya çalıştık, taleplerde bulunduk. Belediyelerin de imzaladığı birçok uluslararası yasa var. Bunun yanında da ulusal yasalarımızda şehirde yaşayan insanların, sağlık başta olmak üzere bir takım ihtiyaçlarının korunması, gelişmesi ile ilgili belediyelere görev veriyor. Maalesef bunların hiçbirini yapmıyor. Mesela fuar alanlarının göçmenler tarafından kullanılması, fuar içindeki tuvaletlerin kullanılması, bir takım kapalı mekânlar yaratılarak geceleri orada uyumalarının sağlanması, yemek dağıtımı... Günde 3 öğün ücretsiz yemek verilmesi gerekiyor. Çünkü bu insanların çok ciddi beslenme sorunları var.

Belediyelerin sağlık alanında üzerine düşen görevler var mıdır?

Belediyenin üzerine düşen görevleri sıralayacak olursak; birinci basamak olarak sağlık hizmetlerine yönelik taramalar yapılması. Bebeklerin tespit edilip onların aşılanması, gebelerin tespit edilip gebe takiplerinin yapılması... Bu konu için mobil sağlık hizmetlerinin kurulması. Ki bunu belediye de yapabilir, belediye Sağlık Bakanlığı ile iletişime geçip ortak hareket de edebilir. Çünkü bunları yapmadığınız takdirde kendi yaşadığınız şehirde salgın hastalıklar ortaya çıkabilir. Yüzlerce, binlerce insan İzmir'in sokaklarında dışkılarını, idrarlarını yapıyorlarsa, şehir her gün bulaşıcı salgın hastalık riski taşıyor demektir. Ya da orada aşılanmamış bir bebekte çocuk felci, kızamık ortaya çıkarsa, sadece o mahalleyi değil tüm şehri tehdit edecektir. Dolayısıyla hem belediyeye hem valiye büyük görevler düşüyor. Ama İzmir'i bir çekim merkezi haline getirmemek adına bu tür işlere girmiyorlar. Fakat İzmir mülteciler açısından çok ciddi bir çekim merkezi.

Sivil vatandaşın neler yapması gerekiyor?

Aslında bu çapta bir göçü başka bir ülke yaşasaydı, çok daha büyük bir problem olurdu. Türkiye insanı, gerçekten, yardımseverlik meselesinde son derece duyarlı. Bu komşuluk hukuku diye tabir ettiğim şey. Gözünün önünde yardıma muhtaç bir insana yardım etme refleksi diyebiliriz buna. Aksi takdirde üç yıldır çok daha büyük sorunlar olabilirdi. Ama onun da sonuna geldik. Türkiye insanı ne yapmalı? İlk önce gerçeklerin farkında olması gerekiyor ve hükümete buna yönelik baskılar oluşturması gerekiyor. "Bu insanlara siz misafir dediniz böyle misafirlik olmaz" denilmeli.

İzmir'in çekim merkezi olma sebepleri nelerdir?

Öncelikle Türkiye'nin büyük ekonomik gücü olan 10 şehrinden biri. Bu insanlara buraya iş bulmak, hayatta kalmak için geliyorlar. İkincisi İzmir iklim olarak çok müsait. Kışı çok sert değil. Üçüncüsü, karayolları kapalı olduğu için yurtdışına geçişte kullanılacak tek yok, illegal de olsa, deniz. İzmir'in büyük bir sahil kesimi var, bu nedenle geliyorlar. Dördüncüsü İzmir bir tarım kenti. Mevsimlik işçi olarak çalışma imkanları var. Ve buna yönelik bir sistem var. Dayı başları mevsimlik işçilerini Güneydoğu Anadolu'dan getirmek yerine, kamplardan ya da başka şehirlerdeki göçmenleri ucuz işçi olarak getiriyor. Bütün bunlar İzmir'i bir çekim merkezi yapıyor. İzmir'in sağladığı bu şartlarla valinin ve belediye başkanın yüzleşmesi gerekiyor. Kafaları deve kuşu gibi kuma gömdüğünüzde, "İzmir'i mülteciler için çekim merkezi yapmıyoruz" dediğinizde, orası çekim merkezi olmaktan çıkmıyor. Gerçekle bağdaşmıyor. Buradan zorla otobüslerle kamplara gönderilen her 100 mülteci yerine her sabah tren istasyonunda, otobüs garından 1000 mülteci şehre tekrar geri geliyor.

Toplumsal alanda mültecilerin yaşadığı sorunlar nelerdir?

Bu ucuz işçilik meselesi, toplumda çok büyük yara. Ve toplumdaki çatışmalar açısından da büyük bir tehlike. Mesela İstanbul'da duyduğumuza göre, Suriyeli bir mültecinin vasıfsız işçi olarak gündeliği 10 TL. İzmir'de bizim tespitlerimize göre bir T.C. vatandaşı 42-45 TL alırken, benzer bir iş için Suriyeli mülteci 20 TL alıyor. Çocuk işçilik çok yaygın. Özellikle tarım alanlarında. 8 yaşlarında çocukların günde 12-14 saat çalıştırıldığını görüyoruz. Üstüne üstlük çalışma kayıt dışı olduğu için, bu insanlar çoğu kez borçlandırılarak çalışıyorlar ve sonra da iş bittiğinde alacaklarını alamadıkları oluyor. Aylarca çalışıp bir kuruş para kaza-

namıyorlar. Hak ve hukuklarını savunabilecekleri bir sistemleri yok. Dil büyük bir sorun. Devlet eğer bir organizasyon anlamında, sistematik sosyal uyum programı açıklamazsa sağlık, bulaşıcı hastalıklar, ucuz işçilik nedeniyle Türkiye toplumu ile Suriyeliler arasında problem kapımızda.

21 yüzyıldayız. Şu tarihe kadar dünya dönem dönem mülteci sorununu yaşadı. Nasıl olur da şimdiye kadar uluslararası platformda ortak kabul edilen bir yasa ya da karar alınamaz? Mülteci sorununda çizgiler ve kanunlar hala çok belirsiz.

Aslında bu mültecilik sorunu devam eden bir sorun, yeni bir şey değil. Sadece bu

Suriye savaşı ile şiddetlenmiş bir halde. 2014'e kadar son yüzyılda, mülteci durumuna düşmüş insan sayısının 40 milyonun üzerinde olduğu biliniyor. Dolayısıyla var olan küresel düzen bazı ülkelerin ve bazı insanların aleyhine işliyor. Ve onların yaşadıkları yerde siyasal, sosyal, ekonomik nedenlerle yaşaması gün geçtikçe zorlaşıyor ve onlar oralardan ayrılıyorlar. Bunun en tipik örneği Afrika kıtasından ve Afganistan'dan olan göçlerdir. Avrupa Birliği de başta Almanya olmak üzere 2. Dünya Savaşı'ndan sonra Helsinki Bildirgesi uyarınca düzenlenmiş olan ve mültecileri ilgilendiren yasalar, mültecilerin, göçmenlerin aleyhine değişti. Bu yasalar; sınırları güçlendirmek, sınırlarda polisiye tedbirler almak ve ekonomik yatırımları da sınırların güçlendirilmesi ve oradaki polis tedbirlerinin arttırılması üzerine düzenlendi. Bunun durumların değişmesi için Birleşmiş Milletler'in tekrar devreye girip göçmenlerin aleyhine olan ve mültecilik ile bağdaşmayan bu yasaların tek tek her ülkede gözden geçirilip kaldırılması gerekiyor.

Halkların Köprüsü Derneği'ni tanıyabilir miyiz?

9 aydır çalışıyoruz. Türkiye'de aslında Türkiye toplumunu oluşturan halklar arasında eşitlik, özgürlük ve barış olsun, insanlar birbirlerine karşı önyargıdan vazgeçsin diye kuruldu. Çalışmalarımıza başladığımızda mülteci sorunu ile karşılaştık. Tabi bu da bizim ilgi ve çalışma alanımıza girdi. Derneğimizde birçok hemşire ve doktor, sağlıkçı var. Bu yüzden de ağırlıklı olarak sağlık çalışmaları yapıyoruz. Basmane, Kadifekale gibi hem İzmir merkezinde, hem de Torbalı, Foça gibi çevrede mültecilerin bulunduğu yerlerde sağlık taramaları yapıyor, muayene hizmeti veriyoruz. Aşısız bebekleri, takip edilmesi gereken gebeleri tespit ediyoruz. O anda kolayca teşhisini koyduğumuz hastalıklara ilaç temin ediyoruz. Hastaneye yatırılması gereken insanların ulaşımını ve hastaneye yatmalarını sağlıyoruz.

Halkların Köprüsü Derneği Suriyeli mülteciler için neler yapıyor?

Maalesef ki, 300.000 mültecinin hepsine ulaşmamız mümkün değil. Bu sebeple yaptığımız işleri raporlayarak, ihtiyacı ortaya çıkararak kamu görevlilerini harekete geçirmeye çalışıyoruz. Şimdiye kadar onlarca rapor yazdık hepsini İzmir İl Sağlık Müdürlüğü'ne, İzmir İl Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne, AFAD Genel Müdürlüğü'ne, AFAD İl Müdürlüğü'ne ve valiliğe gönderdik. Kadifekale ve Agora'da Halk Sağlığı Müdürlüğü ile iki kez aşı kampanyası yaptık. İzmir İl Sağlık Müdürlüğü ile yaptığımız görüşmelerden sonra, Suriyelilere yönelik polikliniklerin açılması sağlandı. Ama inanın küçük adımlar bunlar, çok daha kapsamlı işler yapılması gerekiyor. Özellikle Basmane'deki probleme yönelik ciddi hiçbir şey yapılmadı. İlaç erişiminde çok büyük bir sorun var. 3 yıldır hiçbir eczane Suriyelilerin ilacını ödemiyor. AFAD ile eczaler arası bir protokol yok diye, AFAD'tan paramızı geri alamayacaklarını düşünüyorlar. Bizim derneğimiz, valilik ile AFAD ve Eczacı odası ile görüştü, problemin çözülememesi üzerine de "Gönüllü-Cesur Yürekli Eczacı Arıyoruz" kampanyası başlattı. Bu kampanya sonucunda 10 eczacı AFAD ile protokol imzaladı ve Ekim ayıyla birlikte bu 10 eczacı Suriyelilerin ilaçlarını ücretsiz olarak vermeye başladı. Şimdi de bunun duyurusunu yapmaya çalışıyoruz. Mültecilerin haberi olsun ve bu eczanelere gitsin diye. Böyle arada iyi gelişmelerde oluyor; ama sorunlar, STK'ların minicik minicik adımları ile çözülecek boyutta değil. Sorunun adı konduktan sonra devletin kamu olanakları ile devreye girmesi gerekiyor. Biz bunu görünür kılarak basının kamuoyunun dikkatini bu noktaya çekerek devlet üzerinde bir baskı oluşturmaya çalışıyoruz.

Genel cerrahsınız. Suriyeli mültecilerin sağlıklarına yönelik bir doktor gözüyle nasıl bir değerlendirme yapıyorsunuz? Hangi tehlikelerle karşı karşıyalar?

Bir kentin içerisinde, binlerce insan hasta ya da her an hasta olabilir durumunda. Ve buna yönelik hiçbir önlem, tedbir alınmamış. Daha birinci basamak denilen hizmet sunulmaz ise; insanların sağlığını koruyacak beslenme, barınma imkânlarını sunulmazsa hastalık kaçınılmaz olur. Bu insanların çoğu zaten hasta. Bu hastalıklar da sadece o insanları ilgilendiren bir sorun değildir. Vicdanen bizi ilgilendirir, ama sadece vicdanen de değil, bir bulaşıcı hastalık tehlikesi ile bütün şehri ilgilendirir. O yüzden kamu görevlileri görevlerini yerine getirmezlerse, çok büyük sorumluluk altına girerler.

Folkart Galeri'de Sebastio Salgado rüzgârı

Türkiye'nin en büyük sanat galerisi unvanıyla ve Türkiye'nin önde gelen sanatçılarının yer aldığı danışma kuruluyla açılan Folkart Galeri, "Dünyanın yaşayan en büyük iki fotoğrafçısından biri" olarak anılan Sebastio Salgado'nun "İşçiler (Workers)" koleksiyonu ile kentte sanatın nabzını tutmaya devam ediyor. Sergiyi 29 Kasım'a kadar görebilirsiniz...

İçinde Picasso, Dali, Rodin, Abidin Dino, İbrahim Balaban ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun da eserlerinin bulunduğu "Ellerin Büyüsü" adlı çok iddialı bir sergiyle kapılarını açtı. Hemen ardından Fahri Özdemir'in kendi koleksiyonu olan Çanakkale fotoğrafları sergisi geldi. Şimdi ünlü fotoğraf sanatçısı Sebastião Salgado var. Zaman içinde Hıfzı Topuz, Fikret Mualla, Habip Aydoğdu ve Adonis gibi çok önemli isimlerin sergileri de olacak. Ancak

29 Kasım'a kadar zaman Salgado için akıyor…

Brezilya köylüleri, Amazon ormanları

Folkart Gallery'nin 2015-2016 Sezonu'nun ilk konuğu Sebastio Salgado. Legion D'Honeur Nişanı sahibi, "Yalan söylemeyi öğrenmemek" için politikaya girmek istemeyen ve kendisine teklif edilen cumhurbaşkanlığı görevini reddeden, fotoğraf çekerken Don Kişot, çektiği fotoğraflardan elde ettiği geliri paylaşırken Robin Hood gibi davranan, dünyanın yaşayan en büyük iki fotoğrafçısından biri olan Brezilyalı bir üstat.

Ününün doruğundayken ortadan kaybolan, üç yıl sonra 240 bin kare fotoğrafla ortaya çıkan, çektiği fotoğrafların tamamını düzenlediği kampanyalarla satıp elde ettiği gelirle okyanusta bir ada satın alıp ömrünün sonuna kadar

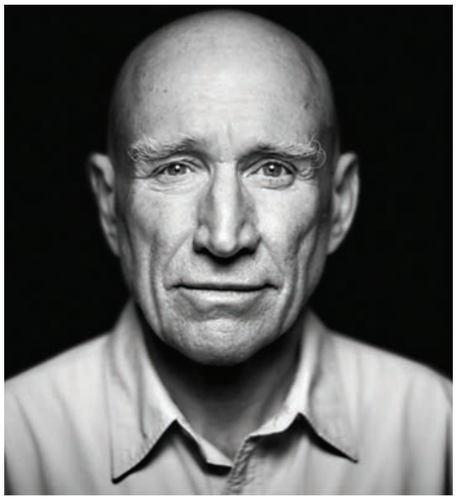

yan gelip yatacağına fotoğraflarını çektiği topraksız Brezilyalı köylülere binlerce dönüm arazi satın alan, çılgınca katledilen Amazon ormanlarını kurtarmak için orman satın alıp 5 milyon ağaç diken, dünyanın en çok kazanan fotoğrafçısı olmasına karşın Kongo'da çocuk felcinden ölen çocukları kurtarmak için Dünya Sağlık Örgütü adına fotoğraf çeken bir efsane.

ABD Başkanı Reagan'a düzenlenen suikast girişiminin fotoğrafını çekti

Belgesel fotoğrafın 20'inci Yüzyıl'ın en son bölümünün en önemli temsilcisi olan Sebastio Ribeiro Salgado, 1944 Brezilya'nın Sao Paulo Kenti'nin küçük bir köyünde, Aimores'te doğdu. Sekiz çocuklu ailenin altıncısı ve de tek erkek oğlu olan Sebastio, Sao Paulo'da ekonomi okudu. Ardından da ABD'de ekonomi yüksek lisansı yaptı. Bir süre Brezilya Maliye Bakanlığı için çalışan Salgado, politik nedenlerle Brezilya'yı terk edip Fransa'ya yerleşti.

Paris'te çeşitli şirketlerde ekonomist olarak çalışan Salgado'nun hayatı, çalıştığı kahve şirketi tarafından Afrika'ya gönderilmesiyle değişti. Görevi kahve plantasyonlarındaki üretimi kontrol etmekti. Giderken eşinin fotoğraf makinesini ödünç aldı. Burkina Faso'nun Sahel Bölgesi'ndeki kuraklık Salgado'yu fotoğrafla tanıştırdı. Eşinin küçük fotoğraf

makinesi ile çektiği fotoğrafları gördükten sonra asıl yapmak istediği işin fotoğrafçılık olduğuna karar veren Salgado dönemin ünlü fotoğraf ajanslarından biri olan Sygma Ajansı'nda çalışmaya başladı. 1975-1979 yılları arasında Gamma Ajansı için çalışan Salgado ardından dünyanın en büyük fotoğraf ajansı olarak kabul edilen Magnum'un üyeliğine seçildi. Magnum için çalışırken dönemin ABD Başkanı Reagan'a düzenlenen suikast girişiminin fotoğrafını çekti. Çektiği tek kare fotoğraf ona dünya çapında ün kazandırdı ama daha da önemlisi on yıldan daha fazla bir süredir ekonomik kriz çeken Magnum'u kurtardı.

Fotoğraflayacağı kişilerle aynı koşullarda yaşıyor

Fotoğraflarının takdir edilmesinden çok insanları tartışmaların içine sürüklemesini, ses getirmesini, bilgilendirmesini istediğini söyleyen Salgado'yu diğerlerinden farklı kılan en önemli özellik fotoğrafını çektiği insanlarla kurduğu ilişkide yatıyor. Salgado projelerini gerçekleştirirken, fotoğraflayacağı kişilerle aynı koşullarda yaşıyor, onlarla bir-

likte seyahat ediyor. Ve daha önemlisi ideolojisini, entelektüel birikimini fotoğraflarına yansıtıyor. Başka bir değişle Salgado'nun fotoğrafları, eğitimini gördüğü, uzun yıllar üzerinde çalıştığı ekonomi, yoksulluk, sanayileşme kavramlarının eleştirel bir yaklaşımı olarak öne çıkıyor.

İşçiler (Workers)

Brezilya'nın maden, Güney Amerika'nın şeker kamışı, Fransa'nın çelik, Bangladeş' in gemi söküm ya da Hong Kong'un kafeslerde yaşamaya mahkum edilmiş Vietnamlı çocuk işçileri…

Sınıf profilini ortaya koyması bakımından dünyanın en başarılı çalışmalarından sayılan, kimi eleştirmenlere göre Karl Marx'tan sonra yazılmış en iyi "Manifesto" olan İşçiler, sanatçının 1986 ile 1992 yılları arasında 26 ülkede çektiği fotoğraflardan oluşan üçüncü projesidir. Genel yapısı itibarıyla üç temel bölüm üzerine kurulmuş olan albümde yer alan ülkeler bu bölünmeyi dolaylı olarak anlatır. Salgado Fransa gibi sanayileşmiş ülkelerdeki işçiliği fotoğraflarken bir yandan Rusya gibi eski Doğu Bloğu ülkelerindeki görece eski teknolojiye dayalı işçiliği bir yandan da üçüncü dünya ülkelerindeki tarıma dayalı işçiliği çekmiştir.

Diğer albümleri

Çekim teknikleri olağanüstü güzel olan Salgado, fotoğraflarında acı, yoksulluk, yorgunluktan çatılmış kaşları, ekmeği peşinden koşan, ağır yük altına ezilmiş insanların hikayelerini anlattığı beş albüm yayınladı.

1977-1984 yılları arasında Latin Amerika'yı gezerek hazırladığı "Öteki Amerika (Other Americans)" 1986 yılında yayınlandı. Salgado, 1980 yılının ortalarından başlayarak 15 ay boyunca Fransız Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü ile birlikte Afrika'da kuraklık çeken Sahel Bölgesi'ni gezdi. Burada çektikleri derin acılara rağmen sabırlarını yitirmeyen insanların fotoğraflarını çekti. Bu albüm de 1986 yılında "Sahra: Izdırap İçindeki İnsan (Sahel: L'Homme en Detresse)" adıyla yayınlandı.

1986-1992 yılları arasında o ana kadarki en büyük projesi olan ve Folkart Gallery'de sergilenecek olan "İşçiler (Workers)" projesiyle uğraşan Salgado aynı adlı albümü 1993 yılında yayınladı. 1997 yılında ise Brezilya'da topraklarının geri verilmesi için mücadele eden köylüleri fotoğraflayan Salgado bu albümü "Yurtsuzların Mücadelesi (After Terra: Struggle of The Landless)" adıyla yayınladı.

Salgado'nun son albümü 2000 yılında yayınlanan, 41 ayrı ülkeyi dolaşarak çektiği vatansız insanların, göçmenlerin, mültecilerin ve bunların çocuklarının portrelerinden oluşan, bir bakıma İşçiler Albümü'nün ikinci kitabı olarak görülen "Göçmenler ve Çocuklar (Migrations and The Children)" adlı albümüdür.

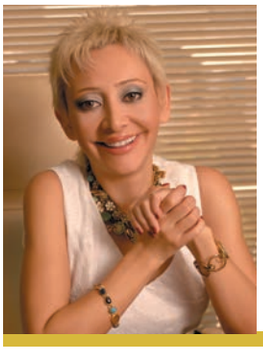

Kaliteli bir iş hayatı için ayaklarınızı görmemezlikten gelmeyin!

Dr. Yasemin Fatih Amato

Gün içinde en hor kullanılan organlarımızdan biri ayaklarımızdır. Onlara bakmayı hiç aklımıza getirmeyiz. Ne zaman sorunlar çıkmaya başlar, acı hissetmeye başlarız işte o zaman hemen hatırlarız. 10 yıl öncesine kadar ayak bakımı sadece kadınların ilgi gösterdiği bir şeydi. Bugün o algı tamamen değişti. Çünkü iş adamları da bu unuttukları uzvun önemini anladılar.

Hayal edin yarın büyük bir iş görüşmeniz var, ayakta sunum yapmak zorundasınız. Ya da saatlerce sürecek bir proje tanıtımınız var. Onu da geçtik akşam mutlaka katılmanız gereken bir kokteyl var. Bu durumları gözünüzün önüne getirince ayaklarınızın değerini şimdi daha iyi anladınız değil mi!

Ayaklarımız bir ömür boyu tüm vücudumuzu taşır. Sonra günün birinde bir tırnak batar veya mantar baş gösterir, nasır çıkar, varisler belirir, kemiklerimiz deforme olur ve biz o zaman ayaklarımızın ne kadar değerli olduğunu hatırlarız. Yürüyemezsek veya yürürken ayaklarımızı normal basamazsak, yaşam kalitemiz bozulur ve tüm iskeletimiz, omurgamız deforme olmaya başlar..

Ayaklarımız derisi, kemik yapısı ve tırnaklarıyla bir bütündür. Bazen bir yerde başlayan sorun, diğerlerinin bozulmasına yol açabilir. Örneğin tırnak mantarı yada batması yüzünden ayağınızı uzun bir süre düzgün bir şekilde basamazsanız, giderek kemik yapısı deforme olabilir. Bu nedenle ayaklarınıza en rahat terlikleri ve ayakkabıları çok görmeyin. Onları daima en sağlıklı tabanlar, ergonomik kalıplar ve derilerle şımartın. Ayaklarınızı doğal olmayan şekillere sokan ayakkabılar giymeyin. Ayak tırnaklarınızı keserken tırnakların doğal şeklini değiştirecek modeller vermekten kaçının. Tırnak diplerinizdeki derileri çok kısa kesmeyin, çok fazla geriye itmeyin...

Ayaklarda sorun çıkmasını engellemek için onları daima temiz ve kuru tutmamız önemlidir. Ayakları terleten ayakkabılar başımıza dert olurlar. Çoraplarımız bir mikrop ve bakteri yuvası haline gelebilirler. Çoraplarınızı sık sık değiştirin, mümkünse hafifçe ütüleyin. Ayaklarınızı yıkadıktan sonra iyice kurulayın. Gün boyunca ayaklarınızın kuru kalmasını sağlamak için bebek pudrası ya da eczanelerde satılan ve ayak terlemesini önleyen ürünleri kullanabilirsiniz. Ayaklarınızın terlemesi ile baş edemiyorsanız, Botoks yaptırabilirsiniz. Botoks 6-12 ay süreyle aşırı terlemeyi önler. En önemlisi ayak tırnaklarınızı ve tırnak diplerindeki derileri korumaktır. Ayak tırnaklarınız el tırnaklarınızdan daha yavaş uzadığı için ayda bir kere kesmeniz yeterlidir.

Sadece siz mi yorulursunuz?

Ayaklarınız yorulduğunda sıcak suya batırıp biraz dinlendirin. Sonra soğuk ve ılık su ile dönüşümlü olarak şok uygulayın. Bu bitince tüm ayağınızı ve parmak aralarını güzelce kurulayıp, kremle masaj yapın. Ardından kalp hizasına kadar kaldırıp on dakika kadar dinlendirin. Kendinizi yeniden doğmuş gibi hissedeceksiniz...

Yoga duruşları ayak ve parmakları esnetmeye çok önem verir. Siz de ayakta durarak parmaklarınızı yelpaze gibi açmaya çalışın. Sağ ve sol ayağınıza ayrı ayrı olmak üzere, bir süre parmak uçlarına, bir süre topuklarınıza ağırlık vererek ayak ve parmak kaslarınızı çalıştırın. Bu egzersizler ayakları güçlendirir.

Mantarlar başınızın belası olmasın!

Ayak tırnakları ve tırnak dipleri enfeksiyon ve hasarlara oldukça açıktırlar. Tırnaklarınız kırılıyorsa, rengi değişiyorsa, donuk görünüyorsa, anormal derecede kalınlaşmış ise veya gevşek ve parçalanan bir yapıdaysa, sorun ilerlemeden bir dermatolog doktora danışın. Ayak tırnaklarında mantar enfeksiyonlarına çok sık rastlanır. Bunlar tırnaktaki ölü dokuya yerleşip daha sonra tüm cilde yayılırlar. Tırnaklarda yerleşen mantarların tedavisi zor olabilir çünkü oldukça dirençlidirler. Aşırı terleme, havuzlar, hamam ve saunalar bu sorunu beslerler. Kapalı ayakkabılar bu tür enfeksiyonların oluşmasını kolaylaştırırlar çünkü mantarlar sıcak, nemli ortamlarda ürerler. Bu arada mantarların son derece bulaşıcı olduklarını belirtmeliyim. Enfeksiyon taşıyan kişiden, kontamine olmuş havlulardan, duş ve havuz gibi yerlerin zemininden, yeterince sterilize edilmemiş manikür aletlerinden kolayca bulaşırlar. Sizin veya yakınlarınızdan birinin

böyle bir derdi varsa, mantarlı tırnak için kullandığı makas, törpü ve havluları ayrı tutması gerektiğini bilmelisiniz.

Tırnak enfeksiyonları antifungal ya da antibakterial krem ya da losyonların düzenli ve uzun süreli kullanımı ile tedavi edilirler. Ayak tırnakları çok yavaş uzadığı için tedavi 6-12 ay kadar sürebilir. Bir de aklınızda olsun, ayaklardaki çatlamalar, deri kalınlaşması ve nasırlaşmalar, ileri yaşlarda tiroid yetersizline işaret eder. Bu konu fazla dikkate alınmamakla birlikte önemli bir belirtidir. Doktor kontrolünde az miktarda tiroid hormonu ile ayaklardaki sıkıntılarla birlikte birçok sorun düzene sokulabilir.

Geleceği şekillendirecek teknoloji: 3D Yazıcılar

Utkucan Akkaş

3 boyutlu bilgisayar datasını katı, elinizle tutabileceğiniz gerçek nesnelere dönüştüren bir makine 3D Printer. Bu teknoloji geleneksel imalat yöntemlerinde gerçekleştirilmesi mümkün olmayan geometrileri üretebiliyor olmasıyla üretim teknolojilerinde bir çığır açıyor.

Yeni bir buluş değil

3D yazıcı aslında yeni bir teknoloji değil. İlk uygulaması 1984'e dayanmasına rağmen geçtiğimiz 20 yıl içerisinde bu yöntem hızlı prototipleme alanının dışında çok fazla ilgi görmedi diyebiliriz. Fakat 2006'da başlayan "Reprap" projesi bu kendisi bilinen ancak yapabilecekleri henüz duyulmayan buluşu çok daha geniş kitlelere ulaştırdı. Bu proje sayesinde birçok sıradan kullanıcı, hobi sever bir 3d yazıcıya sahip oldu. Hatta projenin başlangıcından 3 yıl sonra birçok şirket açık kaynak 3d yazıcı üretmek ve satmak için "Reprap" projesinin getirdiklerinden faydalanarak teknolojiyi çok daha geniş bir kullanıcı kitlesine yaymayı başardı.

Nasıl çalışır?

Kullanılan doğru çizim programıyla, baskısını yapmak istediğiniz objeyi bilgisayar üzerinde oluşturarak bunu yazıcının okuyabileceği bir program haline getiriyorsunuz. Daha sonrası ise tamamen yazıcının marifeti diyebiliriz. Yazıcı, sizin oluşturduğunuz programı okuyor, en alttan en üste kadar parçalara ayırdıktan sonra başlıyor işleme. Bu sırada pek çok şeyi de belirleyebiliyorsunuz. Örneğin yazıcının çıkaracağı nesnenin içinin doluluk oranına, kaç hassasiyetle çalışacağına kadar siz karar veriyorsunuz. İçi ne kadar dolu olursa o kadar dayanıklı oluyor. Hassas çalıştığınız ölçüde ise, zaman kaybına rağmen ayrıntılı nesnelerin üretimine ulaşıyorsunuz.

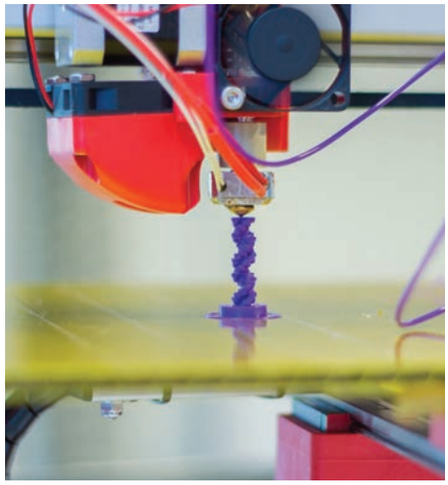

Altın, seramik tozu, metal tozu, plastik... Her şeye şekil vermek elinizde

3D yazıcılarda pek çok malzeme kullanılıyor. Herhangi bir plastiğin çok daha dayanıklı olan halleri, altın, platinyum, seramik tozu, metal tozu, metal görü-

3D yazıcı için bilgisayar datasını katı, elle tutulur gerçek nesnelere dönüştüren teknoloji diyebiliriz. Bu buluş geleceğe yön verecek...

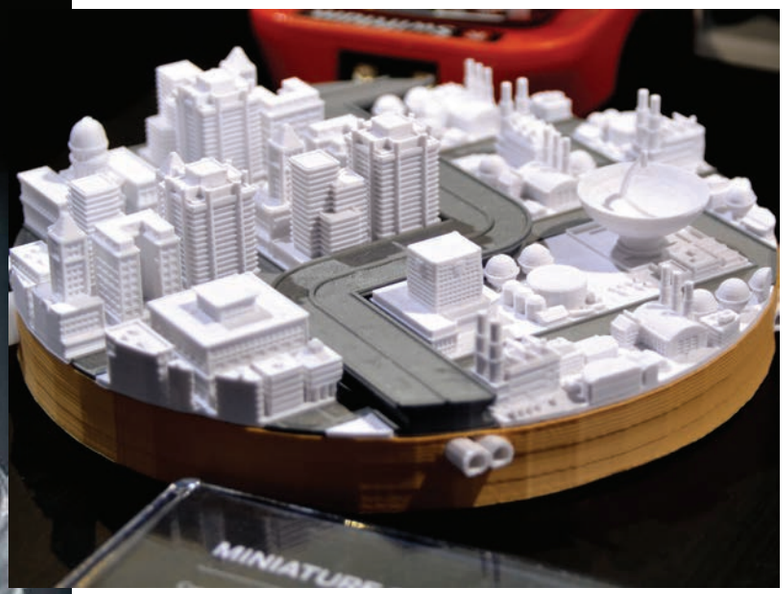

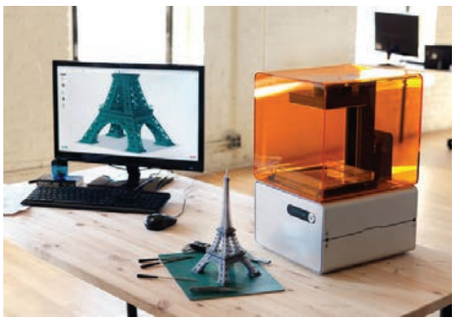

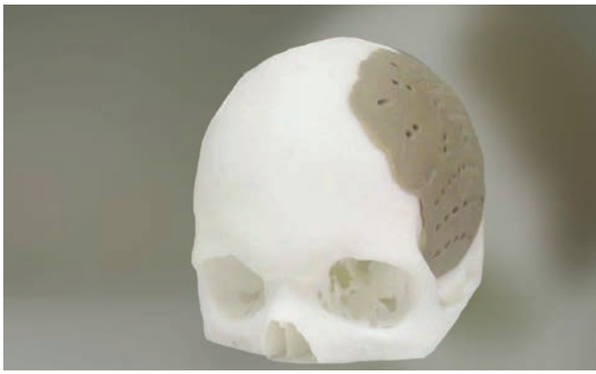

nümlü-akrilik plastikler ve daha nicesi, olması gerektiği fonda şekle getiriliyor ve bir nevi 2 boyutlu yazıcıların kartuş-toner işlemini görüyor. Neye, nasıl şekil vereceğiniz yine sizin elinizde…

Otomotiv sanayiinden mimarlığa kadar birçok farklı sektörde kullanılacak

3D yazıcılar birden çok alanda kullanılabiliyor. Sadece size özel olan objeler, sevdiğiniz dizi-film figürleri, bardaklar, küllükler gibi evde dekorasyon veya özel hediye olarak kullanabileceğiniz objeler yapılabiliyor. Ayrıca teknik anlamda da bu yazıcılar birçok yükü kaldıracak gibi görünüyor. Bu alanlardan bir diğeri mimarlık. Mimarlık alanında aylarca çabalayarak hazırlanan projelerin çok

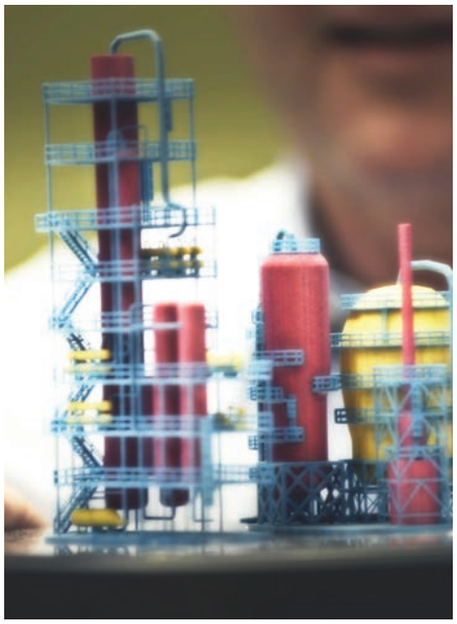

daha kısa sürede ve hata payı olmayacak şekilde yapılabilmesi artık söz konusu olabilecek. Bir diğer alan olarak da kuyumculuğu örnek verebiliriz. Bu yöntem sayesinde eşsiz ve hatasız yüzükler, kolyeler, küpeler ve daha nicesi elde edilebilecek. Otomotiv sanayiinde de yakında 3D yazıcıların işlevi konuşulacak gibi. Ayrıca silah sanayiinde etkin olacağı söyleniyor.

3D yazıcı ile kız çocuğuna burun yapılacak

3D yazıcılar medikal alanda da öne çıkmaya başladı. Örneğin geçtiğimiz günlerde bu konuda bir ilk de yaşandı. İrlanda'da burunsuz doğan Tessa Evans adlı 2 yaşındaki kıza 3D yazıcılar ile bir dizi ameliyat sonunda burun yapılabilecek. İrlandalı Evans'a yapılan ameliyatta, 3D yazıcı yöntemiyle kafatasının kopya kalıbı çıkarıldı. Cerrah, kalıptan faydalanarak bir çıkıntı şekillendirdi. Bu çıkıntının bir kopyası yapılarak Evans'ın yüzüne yerleştirildi. Evans'ın yüzünün esnemesini sağlayan bu parçanın olduğu bölgeye ileride bir burun yerleştirilebilecek. 2 yaşındaki kızın geçirdiği ameliyatların yüzünde iz bırakmadığı ve yıllar içinde ameliyatların devam ederek Evans'ı sağlığına kavuşturacağı belirtiliyor.

İzmir'den Gaziantep'e
yeme içme turu

Bir hava yolu reklamı var, "uçmuş bunlar" sloganı ile televizyonlarda izledik uzun süre. Günü birlik kimi özellikleri ile ön plana çıkmış şehirlere uçuyordu insanlar, kimisi Gaziantep'e gidiyordu yemeğe, kimisi Paris'e uçuyordu evlilik yıldönümü kutlaması için. İşte İzmir'den 5 arkadaş iki yıldır bu reklamda anlatılan hikayeyi yaşıyorlar.

■ Alpay Sönmez

Geçen sene Antakya mutfağını keşfe çıkan, gurme demeyelim, yeme içme gönüllüsü bu dört öğretmen bir gazeteciden oluşan ekip, bu sene Gaziantep'e çevirdi rotasını. Bu beşlinin bir üyesi olarak Antep gezimizin köşe başlarını ESİAD Yaşam Dergisi'ne taşıyarak benzer bir gezi yapmak isteyenlere bir nevi rehber hazırlamak istedim. Haber-yorum niteliğindeki bu yazı ile elinizde bir Antep rehberi olacak, o niyetle şimdi buyrun, turumuza bakalım:

Yüzlerce çeşit yemeği ve inanılmaz kebabı olan çok zengin bir mutfağa sahip Gaziantep. Ve o kadar seçeneğin arasından aslında neyi nerde yiyeceğinizi bilemiyorsunuz. Biz Antep'e yola çıkmadan önce küçük bir araştırma yaptık, daha önce gitmiş, oraları keşfe çıkmış, Antepli olan, olmayan herkesten öneriler topladık, Cumartesi sabah 7 uçağı ile İzmir'den Antep'e doğru uçtuk. Sabah 9 gibi Antep merkezdeydik ve bize önerildiği gibi kahvaltı için Katmerci Zekeriya Usta'ya doğru yol alıyorduk. Bakırcılar Çarşısı'ndan Tarihi Kale'ye doğru ana yolu takip ederken sağda Hilmi Geçidi içinde küçücük bir dükkan Zekeriya Usta. Şimdi İzmirli olarak Urla'da katmer yedik, patateslisi

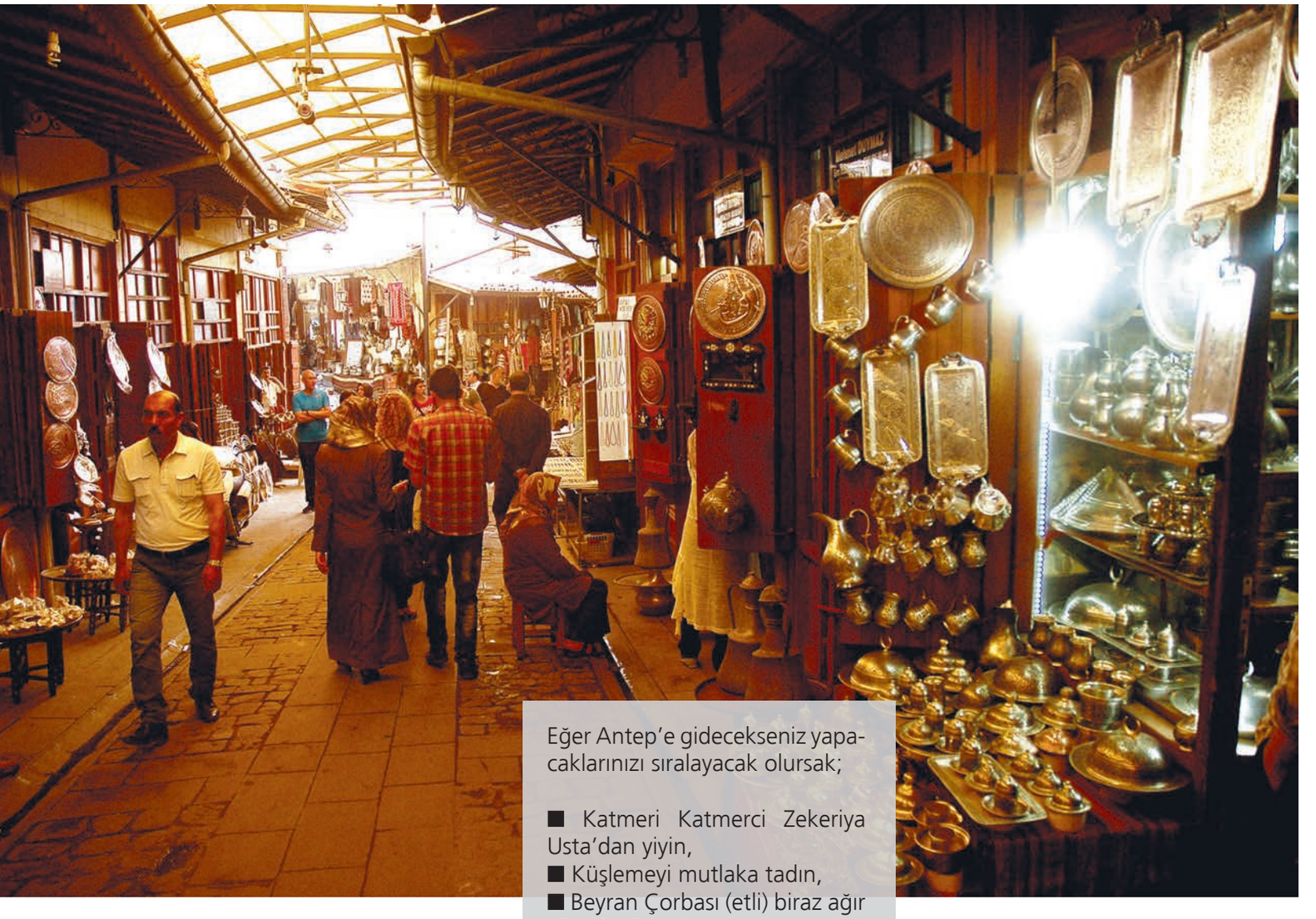

peynirlisi, en nihayetinde katmer, ne kadar farklı olabilir ki diye düşünüyorduk. Fakat şöyle açıklayayım, Urla'daki katmer ise buradaki katmer değil, buradaki katmer ise Urla'daki değil. O kadar farklı, o kadar başka. İncecik katmer düşünün, arası tamamen antep fıstığı ile dolu, ve tabi kaymak. Sıcacık bir büyük tabakta getiriyorlar önünüze, kesilmiş dilimli vaziyette. Parmakları yakmadan pide parçaları gibi katlayıp atıyorsunuz ağzınıza, böyle bir lezzet, böyle bir tat yok. Kendi aramızda bir sıralama yaptık, Cumartesi sabah 1 numaraya oturttuğumuz katmer'i, hiçbir ürün indiremedi tahtından. Gerisini siz düşünün…

Eğer Antep'e gidecekseniz yapacaklarınızı sıralayacak olursak;

- Katmeri Katmerci Zekeriya Usta'dan yiyin,
- Küşlemeyi mutlaka tadın,
- Beyran Çorbası (etli) biraz ağır olsa da deneyin,
- Barolar Lokali'nde akşam rakı kebap yapın,
- Tahmis Kahvesi'nde menengiç için,
- Koçak'da özel şöbiyet ve özel kare baklava yiyin,

Hep yiyecek değilsiniz ya,

- Zeugma Müzesi'ni gezin,
- Kaleyi görün,
- Bakırcılar Çarşısı'nda kaybolun…

Böylece hem kültür hem "gurme" rehberini de çıkarmış olduk size, İyi yolculuklar, afiyet olsun…

Fıstıklı kaymaklı tatlı tadında kahvaltımızı yaptıktan sonra şehri keşfe çıktık. Bakırcılar Çarşısı inanılmaz bir yer. Katmerci Zekeriya Usta'dan çıktıktan sonra Bakırcılar'ı bir esnafa sorduk, en kestirme nerden çıkabiliriz diye, iki üç sokak döndürdükten sonra "işte oraya gelince kulak kesilin, tıkır tıkır çekiç sesleri duyacaksınız, sese doğru gidin Bakırcılar Çarşısı orası" diyerek rotayı verdi bize. Binbir çeşit bakır ürün, hediyelik eşyalar ile bambaşka bir çarşı. Antep'e geldiğinizde göreceğiniz yerlerin başında geliyor Zeugma Müzesi ile birlikte burası, not edin.

Buradaki turumuzdan sonra yine Antep'e özgü küşleme yemek üzere

Antep'te baklava yiyecekseniz kuru, normal ürünleri değil özel ürünleri tercih edin, pişman olmayacaksınız.

Küşlemeci Mehmet Usta'ya gittik. Kızılay Kan Merkezi'nin orda, Zeugma Müzesi'nin arka sokağı diye tarif edeyim. Önden gelen fındık lahmacun, metal tabak içinde herkesin önüne gelen kaşık salata ile sizi hazırlıyorlar, sonra küşleme denen, dana da bonfile'nin kuzudaki versiyonu olan bir et geliyor. Sıfır sinir, ağızda dağılan bir et. O da iki tür servis ediliyor, birincisi sade, etin tadını almanız için, ikincisi de baharatlı olan. Önce sadeyi yiyiyorsunuz, sonra da baharatlıyı. Mutlaka yiyin, mutlaka tadın küşlemeyi, asla pişman olmayacaksınız.

Öğle yemeğimizi de böyle hallettikten sonra mekan tavsiyesi istedik Küşlemeci Mehmet Usta'dan, akşam için. Zira Antep büyük bir şehir olsa da içkili mekan, meyhane konusunda biraz sıkıntılı. Otellerin restoranları dışında meyhane yok desek yeridir. Bu sebeple bize Barolar Lokali'ni tavsiye ettiler, ağaçlar altında harika bir bahçe diyebiliriz burası için. Ancak öncesinde tatmamız gereken tabi ki Antep'in simgesi baklava vardı, ancak midemiz fena doluydu. Yine yürüyerek bolca bulunan hanları ve pasajları gezerek yediklerimizi sindiriyor, hem de fotoğraf çekiyorduk. Baklava malum, Antep'in en önemli değeri, burda da

İmam Çağdaş Türkiye'de en çok ismi bilinen baklavacı. Ancak yaptığımız araştırmada İmam Çağdaş ve Güllüoğlu'ndan ziyade Koçak Baklava ön plana çıkmıştı, biz de Koçak'da karar kıldık, navigasyona yazdık, kiraladığımız araç ile Şehitkamil'e doğru yola çıktık. Cadde üzerinde bulunan sıra sıra kuyumcuların arasına serpiştirilmiş onlarca farklı baklava "mağaza"ları, mağaza diyorum zira vitrinleri ve iç dizaynları ile kuyumculardan farksız, son derece özenli sıralanmışlardı. Koçak'da bir özel, bir normal şöbiyet ile havuç dilimi yiyerek açılışı yapmıştık. Fiyatları mı? Kuyumcularla yan yana dememizden anlamış olmanız lazım, zira özel şöbiyetin kilosu 70, normal şöbiyetin kilosu 50, kuru baklava 48, özel kare baklava ise 60 tl gibi rakamlar, sanırım bu tezimi doğrular nitelikte. Hemen ekleyeyim, her ürünün özeli ve normali var, normalleri, kuru baklavası İzmir'deki kimi kaliteli baklava markaları ile yarışır vaziyette, ancak özel dedikleri

Yüzlerce çeşit yemeği ve kebabı olan çok zengin bir mutfağa sahip Gaziantep. Ve o kadar seçeneğin arasından neyi nerde yiyeceğinizi bilemiyorsunuz

ürünleriyle, baklava veya şöbiyetin alt kısmına yufkaların arasına kattıkları kaymak ile büyük bir farka imza atmışlar. Antep'te baklava yiyecekseniz kuru, normal ürünleri değil özel ürünleri tercih edin, pişman olmayacaksınız.

Akşamına Kavaklık Kır Kahvesi olarak bilinen, Barolar Lokali'de gidince Erkan Usta'yı bulduk, buranın şefi olur, kendimizi tanıttık, İzmirli özel yemek meraklısı bir arkadaş grubu olarak Antep mutfağını keşfe geldiğimizi, burayı tavsiye üzerine bulduğumuzu belirterek kendimizi ustaya teslim ettik. Ciğer şişten, muhammara'ya kadar envayi çeşit meze ve kebap ile doğru adresi bulduğumuzu ispat etti bize Erkan Usta. En sonunda "yeter" demek zorunda kaldık. Demesek hala kebap-et türleri gelmeye devam edecekti önümüzde. Eğer Antep'te nerde yer içeriz akşam derseniz, adresiniz belli, Barolar Lokali.

İlk günü böyle bitirip Öğretmen Evi'nde dinlenmeye geçtikten sonra sabah 6 da kalktık. Çünkü ilginç bir kahvaltı tavsiyesi vardı elimizde. Kalenin orda sabah 6'da sokağa kurulan, 8'de biten mangallarda pişen ciğer. Evet yanlış okumadınız, insanlar sabah 6'da kalkıyor, buraya geliyor ve kahvaltı niyetine mangalda, ızgara ciğer dürüm yiyorlardı. Şahsen bir İzmirli olarak bu bana uymasa da birkaç arkadaşımız bunu da yaptı. Hiç de pişman olmadan döndüler öğretmenevi'ne… Sonrasında Tahmis Kahvesi'nde menengiç ağacının meyvelerinin kurutulup aynı türk kahvesi gibi pişirilmesiyle yapılan menengiç kahvesini tattık, antep fıstıklarımızı alarak havaalanı'na doğru yola çıktık. İki günlük Antep turumuz da böylece sona ermişti.

Birikmiş tecrübesi, nitelikli iş gücü, mevcut dış ilişkileri ve uluslararası iş ortakları ile Yaşar Topluluğu'nun uluslararası pazarlardaki temsilcisi...

yaşar dış ticaret a.s.

Gazi Osmanpaşa Bulvarı No:10/1 Batı İşhanı Kat:4-5 35210, İZMİR Tel: +90(232) 489 01 21 • Faks: +90(232) 425 66 67 • www.yasardis.com.tr • ind@yasardis.com.tr

Yaşar

Beyturan Lokantası

Kısıkköy Mobilyacılar Sitesi'ni bilirsiniz, kuruluşu 80'li yıllarının ortalarına dayanır, 20-30 mağaza ile başlamış, şimdi nerdeyse koca bir siteye dönüşmüş bir mobilya dünyası burası. İşte bu sitenin kuruluşundan beri 1988'den günümüze aynı yerde birbirinden lezzetli yemekleri müşterilerine sunan bir lokanta var, Beyturan Lokantası.

Giritli bir çift olan Nesrin-Beytullah Artagan çiftinin 27 yıldır özenle işlettikleri bir lokanta burası.
Tüm yemekler, soslar dahil hepsi Nesrin Hanım'ın elinden çıkma. Giritli olmalarından dolayı, olmazsa olmaz, ot ve zeytinyağlı seçenekleri de gayet fazla Beyturan'da. 10 çeşit zeytinyağlı, en az 5 çeşit et yemeği ve değişmez kemalpaşa, ayva ve kabak tatlıları ile dört dörtlük bir esnaf lokantası Beyturan.

Havalimanına yakın olması nedeniyle iş dünyasının önemli isimleri İzmir'e geldiklerinde ve İzmir'den bir başka şehre uçarken öğle yemeklerini sıklıkla yedikleri yer olması sebebiyle Beyturan, esnaf lokantası kavramını aşmış desek yanlış olmaz.
Kahvaltı da verilen mekan, öğle yemeğinden sonra tipik esnaf lokantası olarak kapılarını kapatıyor, ertesi sabaha kadar. Bu anlamda yolunuz Kısıkköy'e düşerse, ya da şehirlerarası bir uçuşunuz öncesi-sonrası, bu mekana uğramanızı önemle tavsiye ederiz. Özellikle acılı güveç, güveçte kuru fasulye, tandır, karışık ot tabağı ön plana çıkan ürünleri olurken, sabahları serpme kahvaltı ve 5 çeşit çorbası ile güne güzel başlamak isteyenlere de imkan tanınıyor.

Menü: Sebzeler	8-10 TL
Et yemekleri	16-17 TL
Döner	15 TL
Tatlılar	6 TL

Estim Sanayi Sitesi (Kısıkköy Mobilyacılar Sitesi) 3. Cadde No:1, Kısıkköy İzmir
Telefon 232.257-6107

SOFRALARIN SAĞLIK ELÇİSİ;

ORKİDE

Bitkisel yağ sektörünün lokomotif markası Orkide, sağlıklı beslenme rotasında emin adımlarla ilerliyor. Tüm Türkiye ve dünyada büyük beğeniyle tüketilen Orkide markası, bağışıklık sisteminin koruyucusu Omega 3 ve kalp dostu Aspir yağı ile büyük yeniliklere imza attı.

Küçükbay A.Ş., Orkide markası ile tüketicilere sunduğu sağlıklı ürün yelpazesini genişletmeye devam ediyor. Küçükbay Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Küçükbay, sağlığı ve lezzeti göz önüne alarak Orkide Omega 3 yağını ve ayrıca ayçiçek tohumu ile aynı aileye mensup ve lezzeti ile ayçiçeğini aratmayacak Orkide Aspir yağını tüketicilerinin beğenisine sunduklarını ifade etti. Küçükbay, "Ülkenin en yüksek teknoloji ve hijyen seviyesine sahip tesislerimizde üstün çabayla tüketicilerimize sunduğumuz Aspir ve Omega 3 yağlarımız sağlık elçisi rolünü üstlenmiştir" dedi.

Omega 3, sınıfı geçti

Kalp hastalıkları, kanser, beyin rahatsızlıkları ve bağışıklık sistemi bozukluklarına karşı yarattığı pozitif etkisiyle bilinen Omega 3 bitkisel sıvı yağ ev hanımlarının ve profesyonellerin mutfaklarında yerini aldı. Omega 3 yağ asitleri bakımından zengin olan bitkilerden özenle üretilen ürün, Orkide'nin sağlık odaklı imajını perçinledi. Piyasaya çıktığı günden bu yana hem ev hanımları hem de profesyonel

şefler tarafından sıkça tercih edilen ürün, kendi alanında yıldızlaştı.

Küçükbay Grup Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Küçükbay, Orkide Omega 3'ün hem performansı hem de lezzeti bakımından çok olumlu geri dönüşler aldıklarını, ürünün satış performansından oldukça memnun olduklarını söyledi. Küçükbay, "Bünyemizde bulunan bütün markalarımızda sağlığı ve kaliteyi daima ön planda tutuyoruz. Bu anlamda sağlıklı ürünleri araştırma ve geliştirme çalışmalarımız aralıksız sürüyor. İnsan sağlığına büyük yararları olduğu kanıtlanmış Omega 3 yağ asitleri bakımından zengin yeni ürünümüzü de tüketicilerimize sunmaktan dolayı gururluyuz" şeklinde konuştu.

Kalbinizin yeni dostu Aspir

Ahmet Küçükbay, ülkemizde en fazla tüketilen Ayçiçeği tohumu ile aynı aileye mensup Aspir tohumu yağını sofralara bereketler getirmesi dileğiyle ve "Sağlıkla, Güvenle" sloganıyla sunmaktan dolayı mutluluk duyduklarını ifade etti. Küçükbay, "Anadolu'muzun pek çok yöresinde zahmetsizce yetişen, Aspir bitkisi tohumları, ülkemizin en modern yağ teknolojisine sahip olan Küçükbay tesislerinde işlenerek, tüketicimizin beğenisine sunulmaktadır. Ülkemiz bitkisel yağlar açığının kapanmasına büyük katkı sağlayacak olan aspir bitkisi yağı kimyasal değerler ve damak tadı açısından da ayçiçekle çok uyumludur. Ayçiçek yağının kullanıldığı her türlü yemek, kızartma, tatlı ve bu tür yağların kullanıldığı hertürlü gıda yapımında tercihen kullanılabilir. Küçükbay A.Ş.'nin üstün teknolojisi ile uzman ekipleri tarafından titizlikle üretilen Orkide Aspir Yağı, doymamış yağ asitlerinin yüksek olması nedeniyle kötü kolesterolü düşüren; iyi kolesterolü yükselterek trigliserit sayısını düşüren; damar sertliğini önleyen kalp dostu bir yağdır" şeklinde konuştu.

"Orkide, sofralarda sağlığın garantisidir"

Sahip olduğu antioksidan etkisiyle vücudun bağışıklık sistemini güçlendiren Aspir'in kansere karşı koruyucu özelliğiyle de öne çıktığının altını çizen Küçükbay, "Eşsiz lezzete sahip Orkide Aspir yağımız; otel, restoran ve geleneksel esnaf lokantalarımızın değerli şefleri, uzman aşçılarının beğenisini kazanacak ve işletme sahiplerine de maliyet avantajı sağlayacaktır. Evlerimizde hanımların yemeklerinin lezzetine lezzet katan Orkide Aspir, ailenin bütçesinin de dostu olacaktır" dedi. Ahmet Küçükbay, sözlerini şu şekilde sürdürdü; "Türk damak zevkine uygun olarak ürettiğimiz tüm ürünlerimizde kalitenin yanında sağlığı da her daim vazgeçilmez faktör olarak görüyoruz. Küçükbay Yağları, kurulduğu günden bu yana tüketici sağlığına verdiği önemi Omega 3 ve Aspir ürünleriyle bir defa daha göstermiştir. Orkide, sofralarda sağlığın garantisidir."

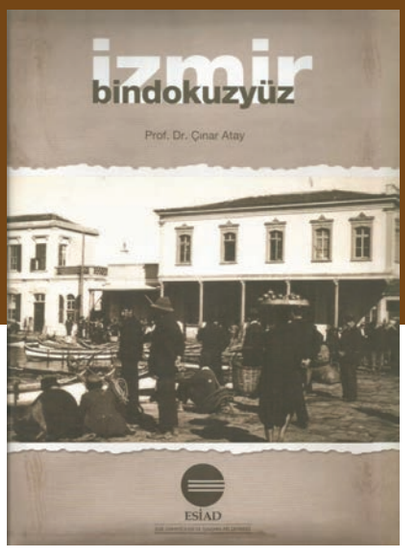

İzmir Bindokuzyüz ile tarihe yolculuk başladı!

Eğitim için gittiği Fransa'da memleket hasreti çekmesi ile İzmir'e merak salmış ardından da İzmir'e tutkusunu kitaplarla anlatmış bir yazar ile tanıştırıyoruz sizi: Çınar Atay. Sadece İzmir üzerine yazdığı dokuz adet kitabı olan Atay ile son kitabı İzmir Bindokuzyüz ve İzmir hakkında keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

Müge Ercan

Sizi hiç tanımayan okuyucularımız için soralım. Çınar Atay kimdir?
Doğum yerim Aydın. Ama babamın görevi nedeniyle iki yaşında İzmir'e gelmişim. Anne tarafından İzmirliyim. İlkokulu, ortaokulu, liseyi İzmir'de okudum. Sonra üniversite için Ankara'ya gittim. ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nden mezun oldum. Ortaokulu Fransız okulunda okuduğum için Fransa sempatisi oluştu ister istemez. Bu yüzden de üniversiteden sonra Fransa'ya gittim. Yükseklisans ve doktora eğitimlerimi Fransa'da tamamladım. Akademik kariyer yapan herkes gibi ben de akademisyenliği meslek olarak seçtim. Ve önce Ege Üniversitesi'ne ardından Dokuz Eylül Üniversitesi'nde hocalık yaptım. Dokuz Eylül Üniversitesi'nden de emekli oldum. Akademik çalışma alanım ise şehir ekonomisi ağırlıklı şehir planlama idi.

Memleket hasreti ile başlayan İzmir koleksiyonu yolculuğu

İzmir merakınız nasıl başladı peki?
Fransa'da okurken memleket hasreti çekmeye başlayınca İzmir'e merak saldım. Fransa'da İzmir'in eski durumu ile ilgili İzmir'den çok daha fazla belge var. Orada İzmir'e yönelik araştırmalar yaptım. Türkiye'ye döndüğümde de araştırmalarıma devam ettim. İlk 1977 yılında araştırmalarım kitap olarak yayımlandı. O tarihten sonra da İzmir'in geçmişini araştırmak benim için hobi oldu. Bu hobi, koleksiyonerlikle bir araya gelince, İzmir ile ilgili bildiklerimi İzmir sevdalılarıyla paylaşmak istedim.

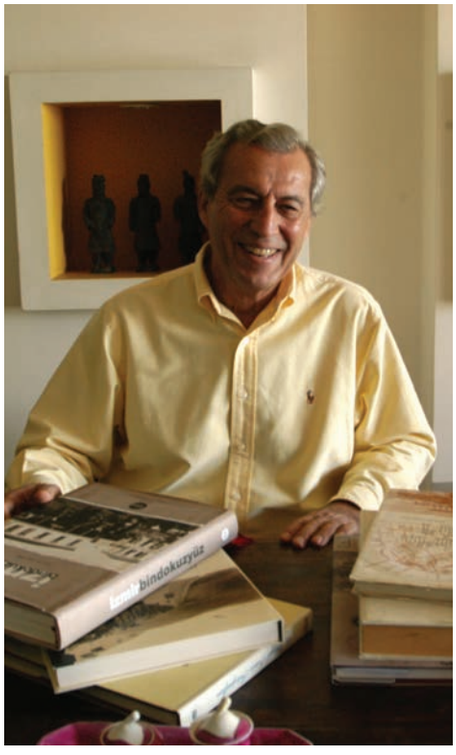

Kitaplarınızda eski İzmir görsellerine ağırlık vermişsiniz, bir nedeni var mı?
Kitaplarımda görsellere ağırlıklı vermemin sebebi, fotoğrafların geçmişi daha iyi tanımladığını düşünmem ve koleksiyonumdaki fotoğrafları okuyucularla paylaşmak istemem adınadır.

İzmir'in geçmişini öğrenmek isteyenler olacaktır, onlara sizin kitaplarınızı rehber gösterebiliriz. İzmir ile ilgili yazdığınız kitapların ismini öğrenebilir miyiz?
Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı ile "Tarih içinde İzmir" ve "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İzmir Planları", Kültür Bakanlığı ile "İzmir", ESİAD ile "İzmir'in İzmir'i" ve "İzmir Bindokuzyüz", Vehbi Koç Vakfı ile "19. Yüzyıl İzmir Fotoğrafları", İzmir Ticaret Odası ile "İzmir Stratejik Planı" ve "İzmir Rıhtımında Ticaret Kordon Boyunda Yaşam", İzmir Büyükşehir Belediyesi ile de "Kapanan Kapılar İzmir Hanları" kitaplarını yazdım.

İzmir ile ilgili bu kadar materyali nasıl bir araya getirebildiniz?
Fransa'daki kütüphaneler bu konuda inanılmaz zengin. Tüm gün kütüphaneye kapanıp İzmir ile ilgili belgeler okuduğumu bilirim. Sonra koleksiyon oluşturmak ve bilgi sahibi olabilmek için sahaflardaki kitaplardan, müzayede-

lerden faydalandım. Bir takım fotoğrafları oralardan temin ettim. Eski fotoğrafları, bit pazarı olarak adlandırılan ancak eski fotoğraf ve belgelere ulaşabileceğiniz pazarlardan da ulaştım. Eski kartpostallar, resimler… Kolay olmayan ve seçici olmanın zorunlu olduğu bir meslek aslına bakarsanız.

Kitap yazarken hangi kaynaklardan yararlandığınızı öğrendik, peki son kitabınız "İzmir Bindokuzyüz" in konusu nedir?

İzmir ile ilgili çok materyal var, kitapta hepsine yer veremedik. 1900lü yılların her açısını anlatmak istediğimizde kitap, hacminin dışına çıkıyor. Bu yüzden İzmir Bindokuzyüz kitabı, Osmanlı'dan önce ve Osmanlı'nın İzmir'e ayak bastığı dönemlerde İzmir'in yaşamını anlatıyor. Sadece İzmir'in değil, İzmir'in çevresini de ele alıyor. İzmir Bindokuzyüz kitabında konsolosluk yazışmalarına yer verdik ki, yabancıların İzmir'in yaşamına nasıl etkileri olduğu görülebilsin diye. Eğitim kurumsallaşması, İzmir'deki sermaye akışı ve ticaret, sigorta kuruluşları yer alıyor. Son olarak da ulaşım konusu ele alındı.

"Dünyadaki ender şehirlerden biridir İzmir"

Geçmiş zaman İzmir'i ile şu anki İzmir'i karşılaştırdığımızda hangisi daha çağdaş sizce?

İzmir'in şimdiki haliyle karşılaştırdığımızda küçük bir farkla da olsa geçmişteki İzmir'in daha çağdaş olduğunu söyleyebilirim. Tabii ki o dönemde de batılılaşmaya yönelik tepkiler varmış, yok değil.

İzmir ile ilgili bu kadar araştırma yapıp kitap yazdıktan sonra İzmir'i nasıl tanımlıyorsunuz?

İzmir Türkiye'nin tipik, örnek bir şehri. İstanbul daha farklı, İstanbul'un bir başkentliği var. Konumu nedeniyle sahip olduğu bazı özellikleri var. İzmir ise tarih boyunca bir parlamış bir düşmüş; sonra yeniden parlamış, kendini hep yoktan var eden bir şehir olmuş. Kendine özgü farklı bir durumu var, dünyadaki ender şehirlerden biridir İzmir.

Ev Ortamında
Bahçecilik

Günümüz şehir hayatı, bizleri ne denli topraktan kopardığını anlamak için baharda kırlara çıkmak yetiyor. Bambaşka bir hava, envayi çeşit bitki, renk, görsellik… Doğanın aslında ne kadar canlı olduğunu ve biz şehirlilerin aslında ne kadar kendimizi gri blokların içine hapsettiğimizi idrak etmemizi sağlıyor bu geziler. Bu toprak, yeşil, bitki eksikliğini gidermenin yolu da balkonlarda, evimizde yetiştirdiğimiz çiçekler, pencere önü bostanları gibi uğraşlar.

Apartmanınızın ya da evinizin küçük bir bahçesi toprağı varsa yapabilecekleriniz aslında hiç de az değil. Bu doğrultuda evlerimizin tipine göre tasarlayabileceğimiz bir kaç çeşit bahçe tipi bulunuyor. Eğer evimizin bahçesi uygunsa evle bitişik ya da ayrı olarak inşa edebileceğimiz limonluk olarak adlandırılan bahçe tipi bu tercihlerden. Limonluklar cam yapılı, sera mantığına dayanan, ısı yalıtımının iyi bir şekilde sağlandığı, sürekli kullanıma uygun alanlardır. Bu bahçeleri küçük seralar olarak tanım-

layabiliriz. Müstakil evler için çok elverişli olan bu limonluk olarak adlandırılan yapılar özellikle Avrupa'da çok yaygın. Kış boyunca soğuk iklimde bitki yetiştirmenizi, sera mantığı ile bir çok çiçeği ve ürünü bahçenizde saksılarınızda yetiştirme imkanı sunuyor bu seralar sizlere. Ruhunuzda yarattığı dinginlik de cabası.

Bir diğer seçeneği ise kış bahçeleri ve balkon bahçeleri oluşturuyor. Terasımızı ya da balkonumuzu cam kaplama yapıp, ısı yalıtımını kısmen sağlayıp kış bahçelerini oluşturabiliriz. Balkon bahçeleri ise genel olarak açık kullanılan bahçe tipleridir.

Balkon bahçelerini tasarlarken aslında önceliğimiz toprak ve suyla temas. Görsellik de tabi ki yadsınamaz, motivasyonunuzu sağlayacak olan da biraz budur. O sebeple sevdiğiniz bitki türlerine yer vermek vazgeçilmez olmalı. Öte yandan balkon bahçeleri planlanırken bitkilerin nasıl konumlandırılacağı büyük önem taşır. Balkonun güneş alan ve dışarıyı gören yerlerine renkli ve göz alıcı bitkiler, çiçekler; büyük bitki saksıları içerisine domates, biber gibi sebzeler, diğer taraflara ise fesleğen, kekik, biberiye gibi aromatik bitkileri yerleştirebiliriz.

Tabi bir de bunların dönemleri var, balkon bahçelerinde tohum ve aromatik bitki fidelerinin dikimine elverişli ay Nisan-Mayıs ayıdır. Kolay yetiştirebileceğiniz bitkileri, birbirine uyumlu saksılar ve bitkisel toprakla harmanlayıp iki gün arayla sulayıp büyümelerini izleyebilirsiniz. Bitkilerin balkondaki rüzgar yönüne göre seçimleri de diğer bir önemli nokta. Kuzey cepheli balkonlar için; Açelya, Ortanca, balkon askılıkları için Menekşe, Sakız Sardunyası, Begonya, Kadife Çiçeği en uygun çiçekler. Eğer balkonunuz tüm bu bitkiler için küçük ise balkon demirlerini ve balkon tavanına koyacağınız kancayı askılı saksılar için kullanıp yeşil alanınızı genişletebilirsiniz.

Renk renk, desen desen saksı seçimleriyle balkonunuzda farklı konseptler yaratabilir, masa ve sandalye ile dinlenme alanı oluşturabilir, dekoratif biblolar, mumluklar ile balkonunuzun bu hoş görselliğini daha da arttırabilirsiniz. Özellikle küçük balkonlar için raflar, ferforje saksılıklar temin ederek görsel çeşitliliği ve kullanım kolaylığı da sağlamanız cabası. Haydi gelin şehrin griliğinden sizi bir nebze kurtaracak bu önerilere kulak verin, evinizde bir kır havası yaratmaya girişin, ne kaybedersiniz? Haydi…

Uma Thurman

Handan Korhan

1970'te Boston, Amerika'da doğan güzel oyuncu Uma Thurman; 1967 yılında evlenen İsveçli model Nena von Schlebrügge ve akademisyen Robert Thurman'ın dördüncü çocuğu. Oyuncunun Ganden, Dechen ve Mipam adında üç erkek kardeşi, babasının önceki evliliğinden de Taya adında bir üvey kız kardeşi var.

Robert Thurman, Budizm üzerine eğitim veriyordu ve çocuklarını da Budizm geleneklerine göre yetiştirdi. Thurman ve kardeşleri çocukluklarının bir bölümünü Hindistan'da geçirdi. Robert Thurman'ın işi yüzünden sürekli taşınmak zorunda kalan aile, Uma Thurman'ı Massachusetts ve New York'ta büyüttü. Thurman çocukluk yıllarında arkadaşları tarafından alay edilen biriydi. Uma ismi, Hindistan mitolojisinde ışık ve güzellik tanrıçası anlamına gelse de arkadaşları onun ilginç adıyla, yüz yapısıyla ve büyük ayaklarıyla dalga geçiyorlardı. 10 yaşındayken annesi Thurman'ın burnundan estetik ameliyat olmasını istedi. Bu olay oyuncuyu uzun yıllar rahatsız etti ve kendisini beğenmemeye başladı.

Modellikten oyunculuğa uzanan yolculuk 16 yaşında başladı

Uma Thurman ilk oyunculuk deneyimini Northfield Mount Hermon Lisesi'nde tattı. Notları iyi değildi, atletik de değildi ancak sahnede harikalar yaratıyordu. The Crucible oyunundaki rolü sayesinde yetenek avcıları tarafından keşfedildi ve profesyonel anlamda oyuncu olmaya karar verdi. 15 yaşında yatılı okuduğu okulu bıraktı. Oyuncu olabilmek için New York'a taşındı; geçinebilmek için bulaşık yıkadığı bile oldu. New York'a taşındıktan bir yıl sonra, yani 16 yaşında modellik yapmaya başladı. Elite ajansıyla bir kontrat imzaladı ve kısa sürede dikkat çekerek Glamour Magazine, Vogue, Rolling Stone gibi birçok dergiye kapak oldu.

Dangerous Liaisons filmiyle yapımcıların dikkatini çekti

Thurman ilk sinema deneyimini 1988 yılında yaşadı. Johnny Be Good, Kiss Daddy Goodnight, The Adventures of Baron Munchausen ve Dangerous Liaisons isimli dört filmde rol aldı. İlk üç film gişede başarılı olamadı ancak Dangerous Liaisons filmi oyuncu Glen Close ve Michelle Pfeiffer'a Oscar adaylığı getirdi. Bu film aynı zamanda Uma Thurman'ın yapımcıların dikkatini çekmesini sağladı. Film vizyona girdikten sonra Thurman medyanın ilgi odağı oldu, hatta rol arkadaşı John Malkovich bir röportajında onun çok yetenekli ve zeki olduğunu söyledi. 1990'da Thurman henüz 19 yaşındayken Fred Ward'la "Henry & June" adlı filmde oynadı. Film, içerdiği seks sahneleri yüzünden geniş bir kitleye ulaşmadı ancak oyuncu medyanın daha da ilgisini çekti. Thurman, 1980'lerin sonunda yönetmen Phil Joanou'yla bir ilişki yaşasa da daha sonra İngiliz aktör Gary Oldman'la tanıştı ve 1990'da evlendi. Ancak evlilikleri 2 yıl sürdü.

Başarısız filmlerle başlayan kariyeri "Kill Bill" filmiyle zirveye doğru yöneldi. Son dönemlerde Hollywood'un en çok kazanan aktrislerinden biri olan, politik ve sosyal açıdan da çok aktif olan Uma Thurman silahsızlanma kampanyalarına aktif şekilde katılıyor, kürtajın yasallaştırılmasının ve kadın haklarının savunucusu. Son filmi Burnt ise 30 Ekim'de izleyiciyle buluşacak.

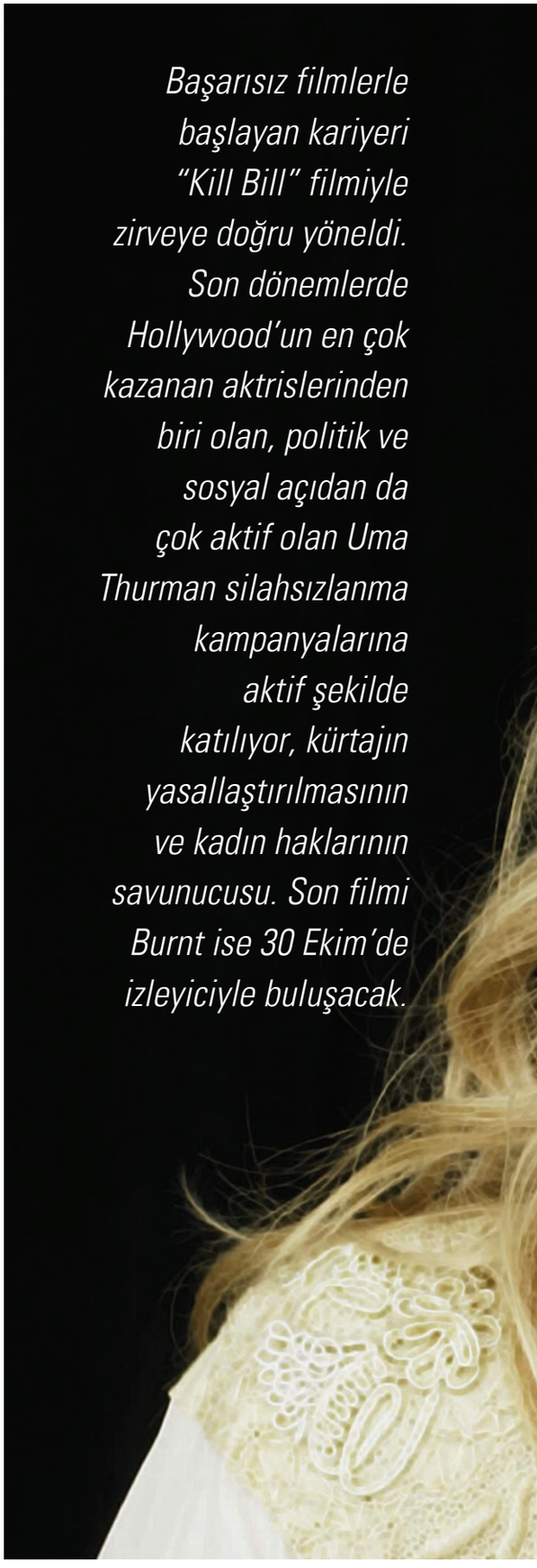

Tarantino "Kill Bill" serisinin senaryosunu Thurman'dan ilham alarak yazdığını söyledi

Pulp Fiction filmi, Thurman'ın dönüm noktası

Oyuncunun başrol oynadığı ilk film 1993 yapımı "Even Cowgirls Get the Blues" oldu. Film, Gus Van Sant tarafından yönetildi ancak finansal açıdan pek başarılı olamadı. Ayrıca Thurman oyunculuğu hakkında olumsuz eleştiriler aldı. Bu sırada Robert De Niro'yla oynadığı "Mad Dog and Glory" filmi de başarılı olmadı. Bu filmin başarısızlığının ardından Thurman, Quentin Tarantino'nun "Pulp Fiction" filminin seçmelerine katıldı. Tarantino, "Mad Dog and Glory"deki oyunculuğunu gördükten sonra Thurman'ı seçmeyi hiç düşünmemişti. Ancak seçmelerden sonra gittikleri yemekte Tarantino, filmdeki Mia karakteri için Thurman'dan daha iyi bir seçeneğin bulunmadığını anladı. Pulp Fiction, gelmiş geçmiş en başarılı filmlerden biri oldu ve bir kült haline geldi. Aynı yıl Thurman "En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu" dalında Oscar'a aday oldu. Bu deneyimden sonra Thurman, Tarantino'nun favori oyuncusu oldu.

1998 yılında evlendiği Ethan Hawkle ile 2004'te boşahah Thurman'ın bu evlilikten 2 çocuğu var.

En kötü oyuncu ödülleri Thurman'a

Uma Thurman, Pulp Fiction'dan sonra "The Truth About Cats and Dogs" (1996), "Batman & Robin" (1998), "Gattaca" (1998), "The Avengers" (1998) ve "Les Miserables" (1998) filmlerinde oynadı. 1997 ve 1998, Thurman'ın kariyerindeki en başarısız dönemlerden biriydi, çünkü bu filmlerin hiçbiri gişede başarılı olamadı. Oyuncu sürekli olumsuz eleştiriler alıyordu, hatta "En Kötü Oyuncu" ödülleri ona veriliyordu. Bu olumsuz gelişmeler yaşanırken tabii güzel gelişmeler de oluyordu. 1997 yılında Empire Dergisi'nin "Tüm Zamanların En İyi 100 Film Yıldızı" listesinde Thurman 99. sıradaydı. Yine aynı dergi tarafından hazırlanan "Sinema Tarihinin En Seksi 100 Yıldızı" listesinin 20. sırasındaydı. Güzel oyuncu 1 Mayıs 1998'de "Gattaca" filminin setinde tanıştığı aktör Ethan Hawke'la evlendi. Çiftin 1998'de Maya Ray adında bir kızları ve 2002'de Levon Roan adında bir oğulları oldu. Hatta Hawke, yazdığı kitabı Thurman'a ithaf etti. 1998 yılındaki bu kötü gidişatın ve hamileliğinin ardından Thurman film çekimlerine bir süre ara verdi. Daha sonra düşük bütçeli film-

lerde ve “Sweet and Lowdown”, “Tape”, “Vatel”, “Hysterical Blindness” gibi televizyon filmlerinde rol aldı. Oyuncu “Hysterical Blindness” filminin prodüktörlüğünü de üstlendi ve bu filmdeki rolüyle Altın Küre Ödülü’nün sahibi oldu.

Kariyerinde önemli işlere imza attığı dönemde zor geçen aile hayatı

5 yıl süren uzun bir aradan sonra önemli yapımlara geri dönüş yapmak isteyen Thurman, 2003 yılında “Paycheck” filminde rol aldı. Hemen ardından kariyerinin en önemli filmlerinden biri olan, Tarantino yönetimindeki “Kill Bill” serisi geldi. Tarantino bu filmin senaryosunu Thurman’dan ilham alarak yazdığını söyledi. Thurman, bu film için dövüş sanatları ve Japonca dersleri aldı. Filmdeki gelin rolü oyuncuya Altın Küre adaylığı, MTV “En İyi Kadın Oyuncu” ve “En İyi Dövüş Sahnesi” ödüllerini getirdi. Kariyerinde önemli işlere imza attığı dönemde evliliği iyi gitmiyordu. Thurman ve eşi Hawke 2004 yılında resmen boşandı. Hawke, Thurman’ın kendisini Tarantino’yla aldattığını düşünüyordu. Thurman, evliliklerinin sonuna doğru bir tür aldatma yaşandığını söyledi ancak isim vermedi. Thurman 2004 yılında otel sahibi Andre Balazs’la birlikte olmaya başladı ancak çiftin birlikteliği iki yıl sürdü. 2005 yılına gelindiğinde Thurman Hollywood’un en çok kazanan aktrislerinden biri oldu, film başına yaklaşık 12.5 milyon dolar kazanıyordu. 2005 yılında “Be Cool” ve “The Producer” adlı filmlerde rol alan güzel oyuncu aynı yıl “Lancome” kozmetik firmasının yeni yüzü oldu. Ayrıca Louis Vuitton’la da çalıştı.

Takıntılı hayranlar ve yaşadığı depresyon Thurman'a zor zamanlar yaşattı

Ünlü olmanın zorluklarını da yaşadı Thurman. Takıntılı hayranlarından Jack Jordan güzel oyuncuya üç yıl boyunca zor zamanlar yaşattı. Cinsel içerikli mesajlarla tacizlerine başlayan Jordan, açık bir mezarda elinde jiletle duran bir adamın fotoğraflarını Thurman’a göndermeye başladı. 2008 yılında cezaevine giren Jordan bir süre sonra serbest kalsa da tedavisini yarım bıraktığı gerekçesiyle 2010 yılında tekrar hapishaneye gönderildi. Sadece takıntılı hayranlarından değil ruhsal durumunda da zorluklar yaşayan Thurman, uzun yıllar boyunca depresyonla mücadele etti. Hiçbir profesyonel başarının, iki boşanmanın acısını gideremeyeceğini belirten ünlü aktris, yalnız bir anne olmanın zorluklarını da oldukça ağır yaşadığını söyledi. Yaptığı bir açıklamada profesyonel hayatının yükselişte ama özel hayatının mahvolmuş durumda olduğunu söyleyen Thurman, daha sonra yoga yardımıyla duygusal acılarını hafifletmeyi başardı.

Kill Bill hayranlarını sevindirecek haber

Tarantino’nun sevilen serisi Kill Bill’in üçüncü filmini yapmayı düşündüğü ortaya çıktı. Aklında serinin üçüncü filmine dair düşünceler olduğunu belirten yönetmen, Comic Con’da yaptığı açıklamada teklif gelirse hayır diyemeyeceğini belirtti. Uma Thurman’ın da yine başrolde olabileceği söyleniyor.

Son filmi Burnt vizyonda

2006 yılında “My Super Ex-Girlfriend” adlı filmde G-Girl rolüyle izleyici karşısına çıkan Thurman, 2007’de Mission Zero, The Life Before Her Eyes filmleriyle oyunculuk kariyerine yeni filmler ekledi. Güzel oyuncu 2008’de My Zinc Bed, The Accidental Husband, 2009’da Motherhood, Percy Jackson & The Olympians: The Lightning Thief, 2010’da Ceremony, 2011’de Ceremony ve 2012’de Bel Ami, Playing for Keeps filmlerinde rol aldı. Uma Thurman 30 Ekim 2015’te vizyona giren Burnt filminde ise Simone karakteriyle Bradley Cooper’a eşlik etti.

Paris’te bir restoranda çalışan Şef Adam Jones, kötü alışkanlıklarından vazgeçemeyince sahip olduğu her şeyi kaybetme aşamasına gelir. İki Michelin yıldızlı şef bir noktadan sonra kendi mutfağını oluşturup hatalarını telafi etmeye karar verir. Bunun için ekibine üstün yetenekli şefleri ve güzel Helene’yi katmak zorundadır. Steven Knight’ın senaryosunu yazdığı John Wells’in ise yönetmenliğini üstlendiği filmin yıldızlarla dolu oyuncu kadrosunda Bradley Cooper ve Thurman’ın yanı sıra Sienna Miller, Jamie Dornan, Emma Thompson, Uma Thurman, Daniel Brühl ve Omar Sy gibi isimler yer alıyor.

“Moda Öldü”

Ayşe Tatari

Yazının başlığı modacıların bu yıl ki manifestosu neredeyse... Söz onların.
Moda... Çağın hızına ve değişimine ayak uyduruyor. Eski günlerdeki uyum, ahenk, disiplin yerine yeni ifadelerle yola çıkıyor. Karmaşık bir estetik kaygı dikkati çekiyor... Değişim her yerde... Değişmeyen ne var ki?

Eskiden şu moda bu moda diye kesin kurallar vardı. Modacıların manifestoları söz birliği etmişçesine kesindi… Ortak kararlar alınırdı moda adına. Etek boyu, paça boyu, kol boyu belirlenirdi. Lacivert ile siyah giyilmez, kahve ile siyah asla yan yana gelmezdi...

Bu günlerde bütün kurallar yıkılmış durumda. Özellikle kahve ve lacivertin yanına siyah geliyor. Kısa paça, uzun paça, dar ve bol paça; her şey modanın içinde yer alıyor.

Gece kıyafetlerinde lastik ayakkabı giyilebiliyor... Kravatsız papyonsuz smokin tercih edilebiliyor...

Ünlü trend tahmincilerinin “Bildiğiniz üzere modanın sonuna geldik. Artık modadan çok kıyafetlerle ilgileniyoruz gibi” sözleri değişimin kanıtları...

Sportmax 2015/2016

Renk

Detoks etkili doğal tonlar... Bej, kum tonları, kırmızılar, yeşiller.
Siyah ve beyazın uyumu... Güçlü ve tek parçalarda siyahın kulanımı.
Lacivert yeniden hayatımızda, o derece ki yeni siyah “lacivert” diyebiliriz. Safran, Tütün, Antrasit, Bordo, Mürdüm, Bej, Haki, Derin kırmızılar...

Malzeme

Kumaşlarda kabalık yanı sıra ipeğin zarafeti… Derilerde sert dik duruşlu özellikler makbul… Renkli süetler… Bej, tütün, mürdüm, kırmızı. Zebra ve anakonda desenli kürk ve deriler…

Karmaşık bir estetik algı... Bir özgürlük mesajı.

Yeni Viktoryenler, sakin Parizyenler, modern çingeneler, gotik punk’lar,genç aristokratlar…
Hepsi sıra dışı bir rahatlık hissine sahip. artık istediğimiz an istediğimiz kişiye dönüşebiliriz.

Yeni bir görünüş Brütalizm… 2. Dünya Savaşı sonrasının modernist mimarisi, defilelerde bol kesimli ve sert hatlı siluetlere ilham kaynağı oldu. Ultra sadelik…

Paris ayrı Milano, New York, Londra modada ayrı söylemlerde bulundular...İnsanları hayal dünyasına sürüklediler.
Moda derin bir bilgi ve birikim işi elbette.

Biz yine işi toparlayıp ana hatları ile modayı özetleyip kendimize uyduralım.

Jonathan Anderson

Marc Jacobs
2015/2016
Sonbahar-Kış
Koleksiyonu

Stil

Dekoratif bir sonbahar... Rococo dönemini hatırlatan mücevher gibi şık ama dekoratif aksesuarlarla yaratılan alaycı şıklık.

Katmanlı üst üste giyilen tül ve yünlü kumaşların zıt uyumu… Maskülen ama naif ve güçlü kadın görüntüsü.

Beyaz gömleğin geri dönüşü; Erkek giyim parçalarının feminen yorumu. Minimalizme karşı cool jarse kombinler ile yeni grunge kitsch görüntü. Büyük beden görünümlü örme hırkalar ve yumuşak dokulu üstler…

Fabergé

Zıt Kutupların Oyunu

Modanın yeni haline "zıt kutupların oyunu" diyebiliriz. Neo Grunge akımı etkisinin kitsch dokunuşlarla buluştuğu asi siluetinin yanı sıra renk, form ve dokuların ön planda olduğu minimal bir siluet...

Detoks etkisi yapan sakinleştirici renkler, yumuşak dokulu doğal malzemeler ve güçlü tasarım anlayışı, el işçilikleri ve dikim teknikleri ile ürünler hayat buluyor.

Gotik zarafet dikkati çekiyor...

70'ler… Bohem ruhu en iyi temsil eden yıllar, çiçekler ve güderileriyle yeniden. 60'ların pastel renkli güzelleri mini elbiseleri ile geri döndüler.

Gece giyimi vahşi rock müziğin tesirinde… Deriler, zımbalar, korseler, delik deşik tasarımlar gotik ve heavy metal sinyaller ile.
Gecenin asi amazonları ve zamane punkları sahnede…

2015–2016 Sonbahar-Kış sezonunda Moda markaları değişik mizansenler ile geleneksel defile normlarına meydan okudular… Mesela Dior, Louvre Müzesi avlusuna kurduğu dekorla üç boyutlu bir gösteri hazırladı.

Moda bir sanat dalı aslında… Pek çok sanatın harmanlandığı, sanatın yanı sıra tarihin de rol aldığı geniş bir yelpaze. Bu sözlerle kastettiğimiz elbette Dior, Prada,Chanel gibi markalar.

Onlar moda tarihinde devrim yapan, çığır açan kahramanlar…

Dünyadaki karışıklık ve zorluklar savaşlar ve katliamlar yanı sıra moda doludizgin koşuyor… Ona ihtiyacımız var. Herkes kendi bütçesine göre modanın bir ucundan tutarak kendini yenilemeyi yaşama sevinci olarak katkıda bulunmayı seviyor.

Büyük markaların yanı sıra küçük markalarla ve dolaptaki eski giysilerle kolaj yapıp kişilikli olmak mümkün…

Haydi yenilenelim imkanlarımız dahilinde.

Lamborghini Huracan LP 610-4

Frankfurt'da yapılan Autoshow 2015 öncesi Volkswagen grubun özel olarak tanıtımını gerçekleştirdiği, muhteşem İtalyan tasarım çizgilerine sahip hızlı cabrio: Lamborghini Huracan LP 610-4

Uzun süren üretim çalışması sırasında Lamborghini'nin en çok satan üstü açık modeli haline geldi. Lamborghini Başkanı ve CEO'su Stephan Winkelmann, Huracan'ı anlatırken "her şekilde selefi olan Gallardo'yu aşan bir model olmuştur dedi.

Göze ilk çarpan farklılığı aracın arka çamurluklar üzerinde yer alan hava girişleri ve motor kaputunun yeniden tasarlanmış olması. Huracan LP 610-4, performansıyla da dikkatleri üzerine topluyor. Yaklaşık olarak 610 beygir gücü bünyesinde barındığı ve 5,2 litre hacimli olan V10 motor sayesinde neredeyse bir uçak hızında.

100km/s hıza 3,4 saniyede ulaşan araç, saatte ise maksimum olarak 324 kilo-

metre hıza çıkıyor. Huracan, bu hıza 10,2 saniyede ulaşıyor. 7 vitesli çift debriyajlı otomatik şanzıman ile Lamborghini'nin en yeni spor otomobilinde yer alan tavan saatte ise 50 kilometre hızda açılıp kapanıyor. Geliştirilen aracının tavanının açılma ve kapanma süresi ise 17 saniye. Maksimum üstü açış sürücü konforu için akıllı aerodinamik çözümler sunan aracın kuru ağırlığı ise 1,542 kilogram.

Ön / arka ağırlık dağılımı %43-%57 olan aracın yol tutuşu mükemmele yakın. Standart direksiyonu çok daha doğal hissediliyor ancak Lamborghini hala bir seçenek olarak Lamborghini Dinamik Direksiyon'u sunmaya devam ediyor.

2015 yılı bahar aylarında yollarda görmeye başladımız Huracan Spyder LP 610-4, yurt dışındaki fiyatı ile yaklaşık olarak 187 bin euro değerinde satışta.

Esnek tasarım gerçek konfor
Ipanema 58

Yina Beret-Racoupeau dizayn ofisi ve Fountaine Pajot teknik tasarım gurubu ile hayata geçirilen Ipanema 58 hayranlık uyandıran detaylara sahip.

Tam boy	17,02 m
Su Hattı Boyu	16,29 m
Genişlik	8,88 m
Su çekimi	1,4 m
Ağırlık	~23.000 kg
Motor	110 HP
Su kapasitesi	~1.050 Lt
Yakıt kapasitesi	~1.100 Lt

Dış tasarım çizgilerinde son derece elegan çizgilere sahip olan IPANEAM 58'de dış yaşam alanları son derece geniş ve işlevsel dizayn edilmiş. 31 m^2 kokpit alanında 12 kişinin yemek yiyebileceği masa arkasında sofa oturma alanı ve çevresinde uzanmaya müsait alanlarla döşenerek tamamıyla kullanıcıların konforunu sağlamak ön amaç edinilmiş. Teknenin her iki yanından çıkılabilen "Fly bridge" alanı tüm misafirleri ağırlamaya yetecek mobilya ve güneşlenme alanlarına sahip.

IPANEMA 58'de en önemli özelliklerden birisi salon yerleşiminde yaratılan farklı uygulamalar. 3 farklı yerleşim planı olan kataramanda standart yerleşimde salonda yer alan mutfak alanı Lounge versiyonunda sancak gövde arka kabin yerine alınabiliyor. Böylece kokpit ile birlikte düz alanda tüm salon sizin kullanımınıza sunuluyor. Tekne bu şekilde 4 kabin 4 WC olarak üretiliyor.

Ana yelken alanı 108m^2 ve 52 m^2 Cenoa alanı ile donatılan teknede opsiyonel olarak stay sail ya da 150 m^2 gennaker seçeneğiniz var. Makine seçenekleri 2*75 hp ya da 2*110hp Volvo Penta olarak belirlenmiş. Bu boy lüx katamaran sınıfına göre uygun fiyat politikası ile planlanan Yeni IPANEMA 58 nerdeyse mükemmeli sunuyor dersek hiçte yanlış olmaz.

Sun Odyssey 349

Sun Odyssey 349, kusursuz çizgileri, cömert iç alanları ve davetkar kokpiti ile Jeanneau ürün portföyündeki yerini almaya hazırlanıyor. Sun Odyssey serisinin karakteristiklerine bağlı kalarak, performans, konfor ve emniyetin mükemmel kombinasyonunu sizlere sunacak şekilde tasarlanmış. Sun Odyssey 349'un en öne çıkan özelliklerinden biri ister kokpit ister dümen mahallinde olsun, demirdeyken ya da seyirdeyken denize elverişli ve kolay kumanda edilebiliyor olması. Günlük rutinlikten kurtulup ailece seyre çıkmanın eşsiz keyfini yaşayabileceğiniz bir tekne. İki ya da üç kabin seçenekleri, ferah salonu ve oldukça işlevsel mutfağı ile, Sun Odyssey 349, oldukça iyi düşünülerek tasarlanmış. Yüksek kalitedeki ahşap işçiliği aydınlık iç alanları daha da çarpıcı hale getiriyor. Marc Lombard kaleminden çıkan Sun Odyssey 349, Sun Odyssey serisindeki diğer teknelerde olduğu gibi çeneli gövde yapısına sahip. Çeneli gövde tekne stabilitesini ve emniyetini arttıran bir faktör olması nedeniyle önem arz ediyor ve teknenin performansını fazlasıyla arttırıyor. Tekne de emniyet faktörü yine önemle üzerinde durulan noktalardan biri. Ayrıca yine çift dümen tasarımı sizlerin teknenin bayılmasına göre rüzgar altı ve rüzgar üstünde pozisyon belirlemeniz ve görüş açınızı rahatlıkla sağlamanız bakımından oldukça kolaylık sağlayan diğer bir özellik. Bu sene Amerika'da En İyi Pocket Cruiser ve Asya'da 15 Metre Altı Yelkenli kategorilerinde "Yılın Yatı" ödüllerine sahip olan Sun Odyssey 349'un üç farklı salma alternatifi var: Kısa, standart ve katlanır salma. Katlanır versiyonu; salma katlanarak, ucu teknenin arkasına geliyor ve sığ sulara erişim sağlarken, kısa salmalı versiyon küçük yelken alanıyla tercih edilebilir.

Tam Boy	10,34 m
Su Hattı Boyu	9,40 m
Genişlik	3,44 m
Su Çekimi	1,98 m
Ağırlık	5.350 kg
Motor	Yanmar 21 HP
Su Kapasitesi	206 Lt
Yakıt Kapasitesi	130 Lt
Tasarım	Marc Lombard

Büyük Açık • 8 Ocak 2016

Yönetmen Adam Mckay'
Oyuncular Christian Bale, Steve Carell, Ryan Gosling, Brad Pitt
Tür Dram

Michael Lewis'in çok satan kitabına ve gerçek bir hikayeye dayanan, Adam Mckay'in yönettiği Büyük Açık filminde Christian Bale, Steve Carell, Ryan Gosling ve Brad Pitt rol alıyor.

Sektör dışından dört kişi büyük bankaların, medyanın ve hükümetin görmekten kaçındığı şeyi, ekonominin küresel çöküşünü gördüğünde akıllarına bir fikir gelmişti: Büyük Açık. Cesur yatırımları, onları her şeyi ve herkesi sorgulamalarının gerektiği modern bankacılığın karanlık, hassas noktasına götürmüştü.

In the Heart of the Sea

1 Ocak 2016

Yönetmen Ron Howard
Oyuncular Chris Hemsworth, Benjamin Walker, Cillian Murphy
Tür Aksiyon, Dram

Charles Leavitt'in imza attığı senaryo, Nathanial Phillbrick'in aynı adı taşıyan romanından beyazperdeye taşınıyor. 1820 yılında Nantucket isimli balina avlamakta olan bir geminin, dişli bir İspermeçet balinasının saldırısı sonucunda parçalanmasını konu alan film, Pasifik Okyanusu'nun kalbinde yaşanan bir hayatta kalma mücadelesini konu alıyor. Sadece 8 kişinin canlı olarak kurtulduğu bu olay, daha sonra ünlü yazar Herman Melville'in doğuracağı Moby Dick efsanesine de ilham veriyor.

Geçtiğimiz yıl Zafere Hücum filmiyle bir kere daha izleyicinin kalbini kazanan Ron Howard'ın kamera arkasına geçtiği film, ünlü yönetmen ile karizmatik aktör Hemsworth'ün ikinci işbirliği. Filmde aynı zamanda Cillian Murphy, Brendan Gleeson, Ben Whishaw ve Tom Holland gibi isimler yer alıyor.

Diriliş • 22 Ocak 2016

Yönetmen Alejandro González Iñárritu
Oyuncular Leonardo DiCaprio, Hugh Glass, Tom Hardy, Will Poulter, Domhnall Gleeson, Lukas Haas
Tür Macera, Dram

Oscar ödüllü Alejandro González Iñárritu (Birdman, Babel) yazıp yönettiği, gerçek olaylardan esinlenilen Diriliş, bir adamın epik hayatta kalma mücadelesi ve insan ruhunun sıradışı gücünün sürükleyici hikayesi. Hugh Glass (Leonardo di Caprio) adındaki efsanevi bir tuzakçının, bir boz ayı tarafından ölümcül bir biçimde yaralandıktan sonra, kendi ekibi tarafından ölüme terk edilmesini anlatıyor. Hayatta kalma mücadelesinde Glass, çok güvendiği John Fizgerald (Tom Hardy) tarafından uğradığı ihanet sebebiyle büyük keder içerisindedir. İradesi ve ailesine duyduğu sevgi sayesinde, sert bir kışı atlatmalı ve intikamını almalıdır.

Dheepan • 1 Ocak 2016

Yönetmen Jacques Audiard
Oyuncular Antonythasan Jesuthasan, Kalieaswari Srinivasan, Claudine Vinasithamby
Tür Dram

Sri Lanka'da Tamil özgürlük savaşçısı olan Dheepan (Jesuthasan Antonythasan), iç savaşın sonlarına doğru ülkesinden kaçıp kendine yeni bir hayat kurmaya karar verir. Göç edeceği ülkeden daha kolay sığınma hakkı alabilmek için aynı mülteci kampındaki tanımadığı bir kadın ve bir kız çocuğunu yanına alır. Ölmüş bir ailenin kimliklerini alarak gerçek bir aileymiş gibi yaparlar. Paris'e geldikten sonra uzun bir süre kalacak bir yer ve yeni "ailesine" bakabilmek için düzgün bir iş arar. İş bulur, ancak her gün karşılaştığı "şiddet", onun savaşta açılmış yaralarını tekrar kanatacaktır.

Nadide Hayat

18 Aralık

Yönetmen Çağan Irmak
Oyuncular Demet Akbağ, Yetkin Dikinciler, Ümit Erlim, Sadi Celil Cengiz
Tür Komedi

Yönetmenliğini Çağan Irmak'ın yaptığı Nadide Hayat'ın başrolünde Demet Akbağ, Yetkin Dikinciler, Ümit Erlim, Sadi Celil Cengiz, Sevil Akı yer alıyor. Film, Çağan Irmak'ın 12. uzun metrajlı filmi olacak. Hayatının ikinci baharını yaşamak isteyen Nadide'nin başından geçenleri izleyeceğiz. Eşini kaybettikten sonra gençlik hatalarını telafi etmek için kolları sıvayan Nadide, gazetede gördüğü bir haberle kendisini önce okul sıralarında, ardından mavi sularda bulur.

Star Wars 7 • 17 Aralık

Yönetmen J.J. Abrams
Oyuncular Daisy Ridley, John Boyega, Oscar Isaac
Tür Macera, Aksiyon, Bilimkurgu

J.J Abrams'ın yönetmenliğinde çekilen ve serinin son filmi olan Star Wars: Güç Uyanıyor´da, Harrison Ford, Mark Hamill, Carrie Fisher, Adam Driver, Daisy Ridley, John Boyega, Oscar Isaac, Lupita Nyong'o, Andy Serkis, Domhnall Gleeson, Anthony Daniels, Peter Mayhew ve Max Von Sydow'un gibi oyuncular yer almakta. Lucasfilm ve vizyoner yönetmen J.J. Abrams'ın güçlerini birleştirdiği Yıldız Savaşları 7: Güç Uyanıyor filmiyle, Yıldız Savaşları serisi ekranlara geri dönüyor ve izleyicileri tekrar uzak galaksilere sürüklüyor.

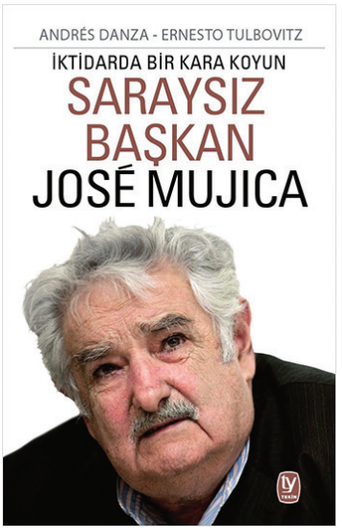

SARAYSIZ BAŞKAN JOSE MUJİCA ●

Andres Danza, Ernesto Tulbovitz

Mujica ile yirmi yıldır kesintisiz bir ilişki içinde olan Andrés Danza ve Ernesto Tulbovitz, kendini hep "Kara Koyun" gibi hissetmiş bir adamın, "Pepe" Mujica'nın Başkanlık yolculuğunu, iktidar anlayış ve idare tarzını, Obama, Fidel Castro, Putin, Chávez, Cristina Fernandez de Kirchner gibi liderlerle yaptığı görüşmeleri, Mujica'nın evinde ya da makamında yaptıkları yüz saati aşkın sohbet ve röportajı akıcı bir anlatımla aktarıyor.

Mujica, çiftlik evinin bahçesinde, üzerinde hırkası, yanında köpeği Manuela ve yüzünde afacan çocuklarda görülen o muzip gülümsemesiyle, "Halkları oluşturan insanların büyük bir kısmı devlet başkanlarının yaşadığı gibi bir hayatı yaşamıyor. Ben ülkenin büyük bir bölümünün yaşam tarzı nasılsa öyle yaşıyorum. Devlet başkanlarını azınlıkta olan bir grubun yaşadığı sisteme dahil etmeye çalışan bir mekanizma var. Düşündüğün gibi yaşamalısın. Aksi takdirde yaşadığın gibi düşünmeye başlarsın" diyor.

TARİH BOYUNCA SANAT – DÜNYA SANAT TARİHİNDE ÜSLUPLAR VE AKIMLAR ●

Yapı Kredi Yayınları

Uzman bir ekip tarafından hazırlanan "Tarih Boyunca Sanat" MÖ 9'uncu Yüzyıl'dan günümüze sanatın tarihini üsluplar ve akımlar üzerinden sunuyor. Doğu'dan Batı'ya, Kuzey'den Güney'e, dünyanın dört bir yanında ortaya çıkmış sanat akımlarını önemli eser örnekleriyle birlikte en yetkin biçimde özetliyor. "Tarih Boyunca Sanat" yalnızca Batı geleneğini değil Hindistan, Çin, Japonya, Güney Amerika ve Afrika'dan yayılmış en önemli ve etkili üslupların, okullarla akımların 150'sini tanıtıyor.

Antik Yunan sanatından İnternet Sanatına, Rönesans'tan Pop Art'a, belli başlı sanat akımlarına ayrılan sayfaları dönemlerin önemli olaylarını içeren birer takvim tamamlıyor.

"Tarih Boyunca Sanat" bu üslupların her türüne yer veriyor. Sanat öğrencileri kadar sanatla, kültürle, tarihle ilgilenen her okurun ilgisini çekecek bir çalışma.

SIFIR SAYI ●

Umberto Eco

Tam bir "kaybeden" olan Colonna (50), gazeteci Simei'den iyi bir iş teklifi alıyor. "Yazı işleri sorumlusu ya da benzeri bir şey" sıfatıyla bir yıl boyunca bir günlük gazete için hazırlanan 12 "sıfır sayı"yı yönetecek ve "asla çıkmayacak olan bir günlük gazetenin hazırlanışıyla geçen bir yılın öyküsü"nü anlatan bir kitap yazacak. Patron Vimercate, bu gazete sayesinde "finans ve politika dünyasının güzel salonunu rahatsız edebileceğini kanıtladıktan sonra, olasılıkla bu güzel salon ona bu düşünceden vazgeçmesini rica edecek, o da yarın tasarısını bir kenara kaldırıp güzel salona giriş yapma iznini koparmış olacak."

Teklif sahibi Simei'nin de kendi planı var: "Her şey suya düşerse kitabı yayımlarım. Bomba gibi patlayacak ve yayın hakkı adına bana belli bir gelir sağlayacak. Ya da, olur ya, birileri yayımlamamı istemez ve bana bir total verir. Net."

ŞİİR YAŞANTISI ●

Melih Cevdet Anday

Türk edebiyatında denemeleriyle kendine özgü bir yer edinen Melih Cevdet Anday'ın yaklaşık 60 yıl boyunca şiir üzerine yazdığı, kitaplarında ve dergilerde yayınlanan yazıları ilk kez bu seçkide tematik olarak bir araya getiriliyor. Osmanlı şiiri ve klasik sorunu, modern şiirin ayırıcı niteliği, öz-biçim ve anlam tartışması, şiirin dili ve yapısı, imge ve söz sanatları ya da şiir çevirisi gibi pek çok konu hakkında "tipik" yaklaşımları yetkin biçimde analiz ederek yeni ve farklı sorular soran Anday, bu yazılarıyla bizi hâlâ çözemediğimiz meseleler hakkında düşünmeye ve tartışmaya davet ediyor.

"Bizim edebiyatımızın ve şiirimizin, nedenlerini kendi içinde oluşturan tarihsel bir gelişimi olmamıştır. Bu yüzden de her yeni ozan, her yeni edebiyatçı, kendisinin ilk ve başlangıç olduğunu söylemekten başka tutacak bir yol bulamamıştır. Edebiyatımız ve şiirimiz, bu yüzden, birbirlerinden hiç etkilenmemiş yüzlerce dahiyle doludur. Diyeceğim, Türk şiiri, eskisi olmayan bir yeni ve yenilenemeyen eski bir şiirdir. Her an yeni, demek ki, her an eskidir."

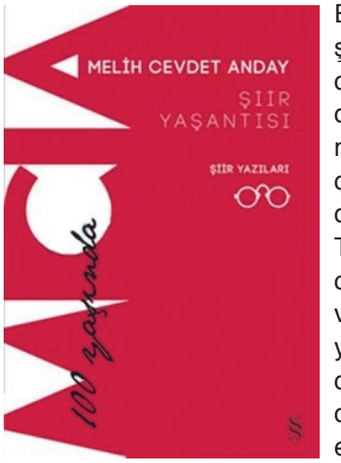

ALKİM Kağıt

Türkiye'nin kağıdı...

Yükselmeye devam ediyoruz...

farkı kalitesi

www.alkimkagit.com

Fikir Ağacı

İZKA İNŞAAT
Çeyrek Asırlık Deneyim

ÇEYREK ASIRLIK DENEYİMİMİZLE YAŞANABİLİR ŞEHİRLER İNŞA EDİYORUZ...
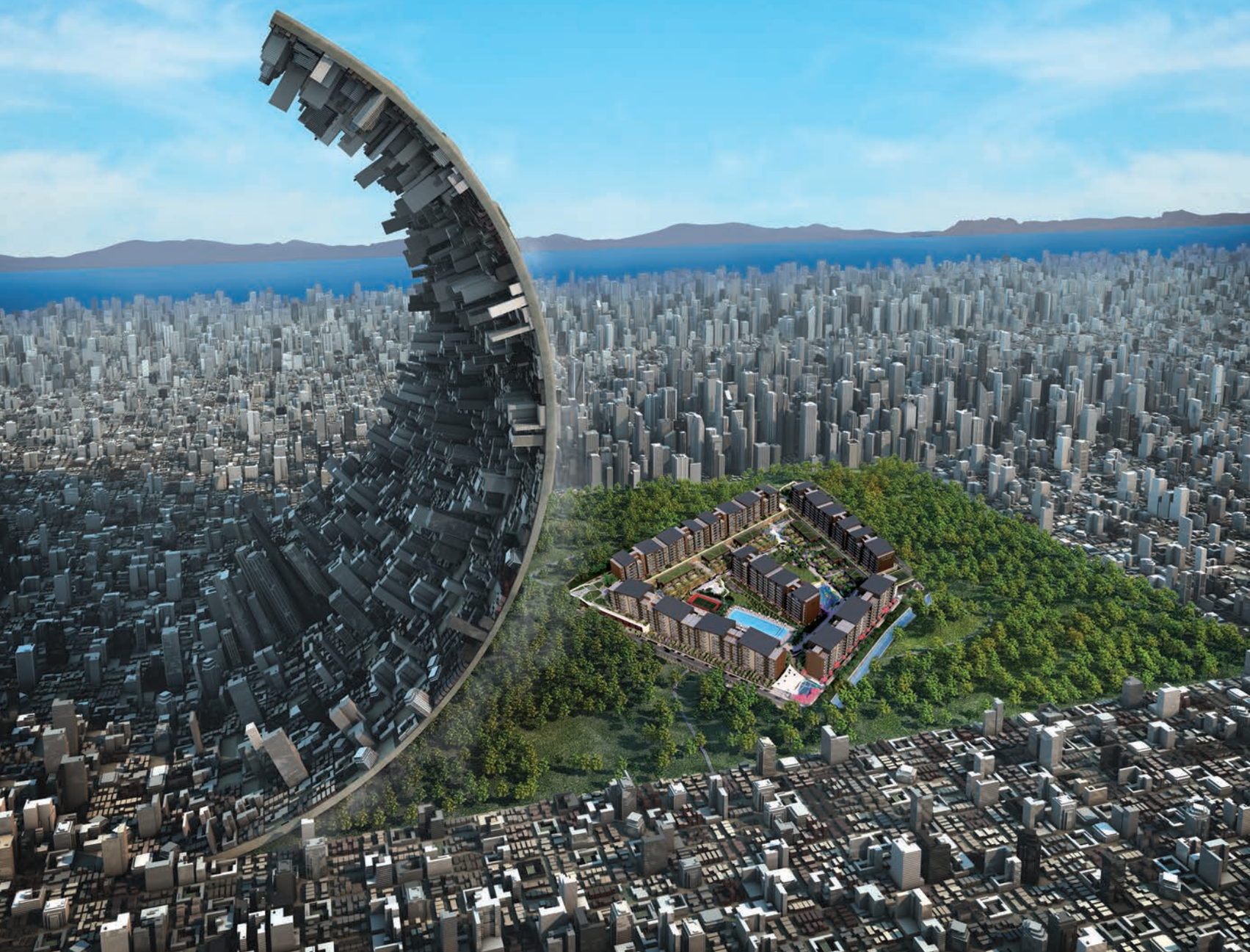
www.izka.com.tr